

XV. ŘÁDNÉ GENERÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ

**MLADÍ LIDÉ, VÍRA
A ROZLIŠOVÁNÍ POVOLÁNÍ**

INSTRUMENTUM LABORIS

Vatikán

2018

OBSAH

Zkratky

Představení

Úvod

Cíle synody
Metodika rozlišování
Struktura textu

I. ČÁST

**ROZPOZNÁVAT:
CÍRKEV NASLOUHAJÍCÍ SKUTEČNOSTEM**

I. kapitola: Být mladým dnes

Různorodost prostředí
Výzva globalizace
Úloha rodin
Mezigenerační vztahy
Životní rozhodnutí

Výchova, škola a univerzita
Práce a profese
Mladí lidé, víra a náboženství

II. kapitola: Zkušenosti a vyjádření

Úsilí a společenská angažovanost
Spiritualita a náboženství
Mladí lidé v životě církve
Napříč digitálním kontinentem
Hudba a jiné formy uměleckého vyjádření
Svět sportu

III. kapitola: V kultuře vyřazování

Problematika práce
Mladí migranti
Různé podoby diskriminace
Nemoc, utrpení, vyloučení

IV. kapitola: Antropologické a kulturní výzvy

Tělo, city, sexualita
Nová paradigmaty poznávání a hledání pravdy
Antropologické dopady digitálního světa
Zklamání z institucí a nové formy účasti
Paralýza v rozhodování a nadmíra nabídek
Nejen sekularizace

V. kapitola: Nasloucháme mládeži

Potíž v naslouchání
Touha po autentické církvi
Církev více „vztahová“
Společenství v úsilí o spravedlnost
Slovo seminaristů a mladých řeholníků

II. ČÁST

INTERPRETOVAT: VÍRA A ROZLIŠOVÁNÍ POVOLÁNÍ

I. kapitola: Požehnání mládí

Kristus „mladý mezi mladými“
Povolání všech k radosti a lásce
Fyzický elán, síla ducha a odvaha riskovat
Nejistota, strach a naděje
Pády, pokání a přijetí

Ochota naslouchat a nezbytnost doprovázení
Zrání ve víře a dar rozlišování
Životní plán a dynamika povolání

II. kapitola: Povolání ve světle víry

Lidský život v optice povolání

*Povolání v Kristu
Vyjít ze svého já
K plnosti radosti a lásky*

Povolání následovat Ježíše

*Křestní povolání
Povolání apoštolů*

Povolání církve a povolání v církvi
Různé procesy povolání

*Rodina
Kněžská služba
Zasvěcený život
Profese a povolání
Nová situace „single“*

III. kapitola: Dynamika rozlišování povolání

Požadavek rozlišování
Rozlišování v běžném jazyce a v křesťanské tradici
Co přináší rozlišování povolání
Rozpoznávat, interpretovat, volit
Úloha svědomí
Konfrontace se skutečností

IV. kapitola: Umění doprovázet

Doprovázení má mnoho podob

*Duchovní doprovázení
Psychologické doprovázení
Doprovázení a svátost smíření
Rodinné, formační a společenské doprovázení
Doprovázení v četbě znamení časů
Doprovázení v každodenním životě a doprovázení církevního společenství*

Vlastnosti doprovázejících
Doprovázení seminaristů a mladých zasvěcených osob

III. ČÁST

ZVOLIT SI:

PROCES PASTORAČNÍ A MISIJNÍ KONVERZE

I. kapitola: Celistvá perspektiva

Rozlišování jako styl církve, která vychází ze sebe
Boží lid v atomizovaném světě
Církev, která dává život

II. kapitola: Ponoření do každodennosti

Školní a univerzitní doprovázení

*Požadavek celistvého pohledu a celistvé formace
Specifičnost a bohatství katolických škol a univerzit*

Ekonomie, práce a péče o společný domov

*Hledání nových forem rozvoje
Práce a inovační technologie
Spolupráce při vytváření pracovních příležitostí pro všechny*

Ve spleti mládežnických kultur

*Formovat k aktivnímu a politickému občanství
Naučit se přebývat v digitálním světě
Hudba – od niternosti k potvrzení identity
Sport a soutěžení
Přátelství a doprovázení mezi vrstevníky*

Blízkost a podpora v nepohodě a vyloučení

*Postižení a nemoc
Závislosti a jiné slabosti
Mladí vězni
Války a násilí
Mladí migranti a kultura přijetí
Tvář v tvář smrti*

Doprovázení a hlásání

III. kapitola: Evangelizované a evangelizující společenství

Evangelní záměr křesťanského společenství

Rodinná zkušenost v církvi

Pastorační péče o mladé generace

Rodina, privilegovaný subjekt výchovy

V naslouchání Pánu a v dialogu s ním

Ve škole Božího slova

Vkus a krása liturgie

Věřit v katechezi

Doprovázet mladé lidi, aby se stali darem

Otevřená a pohostinná komunita pro všechny

IV. kapitola: Animátorství a organizace v pastoraci

Mladí lidé jako hlavní osoby (protagonismus)

Místní církvev

Přínos zasvěceného života

Sdružení a hnutí

Sítě a spolupráce na občanské, společenské a náboženské rovině

Pastorační plánování

Mimořádná událost a každodenní život

Pastorace „na míru“

Semináře a formační centra

Závěr

Univerzální povolání a svatost

Mládí, čas pro svatost

Mladí svatí a mládí svatých

Modlitba za synodu

Zkratky

AL	Amoris laetitia
BK	Biskupská konference/Biskupské konference
CL	Christifideles laici
DC	Deus caritas est
DoL	Dotazník online pro mládež ze Sekretariátu synody
DV	Dikasterium Vatikánu
EG	Evangelii gaudium
EN	Evangelii nuntiandi
GE	Gaudete et exsultate
GS	Gaudium et spes
IE	Iuvenescit ecclesia
LF	Lumen fidei
LG	Lumen gentium
LS	Laudato si'
MS	Mezinárodní seminář o mládeži (11.-15. září 2017)
NMI	Novo millennio ineunte
PD	Placuit Deo
PdV	Pastores dabo vobis
PO	Presbyterorum ordinis
PP	Populorum progressio
PřD	Přípravný dokument
PS	Předsynodní setkání (19.-24. března 2018)
RFIS	Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis
SDM	Světový den mládeže
UVŘP	Unie vyšších řeholních představených
VC	Vita consecrata
VD	Verbum Domini
VG	Veritatis gaudium

Představení

6. října 2016 vyhlásil Svatý otec téma XV. generálního zasedání biskupské synody: „Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“.

Synodní proces začal bezprostředně po vydání [Přípravného dokumentu](#) (PřD), publikovaném 13. ledna 2017 spolu s [Dopisem mládeži](#) Svatého otce. PřD obsahoval dotazník určený především biskupským konferencím, synodům východních církví a dalším církevním orgánům. Dotazník obsahoval 15 otázek určených všem a tři specifické otázky pro každý kontinent a žádost o sdělení tří osvědčených příkladů z praxe.

Od 11. do 15. září 2017 se konal *Mezinárodní seminář o situaci mládeže* za přítomnosti odborníků a velkého počtu mladých lidí, který napomohl zaměřit se na situaci mládeže v dnešním světě z odborného hlediska.

Kromě těchto iniciativ, do kterých se zapojila církev jako celek, nechyběly příležitosti k naslouchání hlasu mladých lidí. Záměrem od počátku bylo, aby se stali protagonisty. Prvně to byl *dotazník online* v různých jazycích, který přeložily některé biskupské konference a který shromáždil odpovědi od více než sta tisíce mladých lidí. Shromážděný materiál je velice objemný. Kromě toho probíhalo *předsynodní setkání* (Řím 19. - 24. březen 2018), které končilo na Květnou neděli, kdy byl Svatému otci předán [závěrečný dokument](#). Této iniciativy se zúčastnilo na tři sta mladých lidí z pěti kontinentů a také patnáct tisíc lidí připojených na sociálních sítích. Tato událost měla velký ohlas a byla vyjádřením přání církve naslouchat všem mladým lidem bez výjimky.

Shromážděný materiál z těchto čtyř hlavních pramenů – ke kterému je připojeno několik „poznámek“, které přišly přímo ze synodního sekretariátu – je velice rozsáhlý. Skupina odborníků provedla podrobnou analýzu a pečlivě materiál shrnula. Vznikl tak tento „pracovní nástroj“, který byl schválen XIV. řádnou radou generálního sekretariátu biskupské synody, za přítomnosti Svatého otce.

Text je rozčleněn do tří částí a vzhledem k zahájení biskupské účelné synody v říjnu t.r. se vrací k jejím tématům na základě metody rozlišování: I. část je spojena se slovesem „poznávat“; shromažďuje v pěti kapitolách v rozdílných pohledech materiál vzešlý z naslouchání různým momentům, vycházejícím ze situace mládeže; II. část se zaměřuje na sloveso „interpretovat“; ve čtyřech kapitolách předkládá některá hlediska, jak lze chápat důležité problémy předložené k synodnímu posouzení; III. část má za cíl dojít k „volbě“; ve čtyřech kapitolách shromažďuje různé prvky, které napomohou synodním Otcům zaujmout stanovisko ke skutečnostem, kde je třeba určit směr a rozhodnout.

V závěru se text věnuje tématu svatosti tak, aby synodní shromáždění mohlo rozpoznat „nejkrásnější tvář církve“ (GE 6) a dokázalo ji nabídnout všem mladým lidem současnosti.

Vatikán 8. května 2018

kard. Lorenzo Baldisseri
generální sekretář biskupské synody

* * *

ÚVOD

Cíle synody

1. Péče o mladé lidi není dobrovolnou úlohou církve, nýbrž součástí jejího povolání a jejího poslání v dějinách. Specifickým rámcem nadcházející synody je v podstatě toto: jako šel Pán Ježíš s učedníky do Emauz (srov. Lk 24,13-35), také církev je zvána, aby všechny mladé lidi bez výjimky doprovázela k radosti a lásce.

Mladí lidé mohou svou přítomností a svým slovem pomoci církvi, aby její tvář omládlá. [Poselství mladým](#) z II. vatikánského koncilu (8. prosince 1965) je spojeno se synodou mládeže (3.-28. října 2018) myšlenkou, kterou Svatý otec uvedl na předsynodním shromáždění: „Přichází mi na mysl nádherné *Poselství mladým* z II. vatikánského koncilu. Jde o výzvu hledat nové cesty a vydat se po nich s odvahou a důvěrou, přičemž je třeba pevně hledět na Ježíše a otevřít se Duchu Svatému, aby tak omládlá samotná tvář církve“, a v této „změně epochy“ doprovázet mladé lidi v procesu rozlišování povolání.

Metoda rozlišování

2. Rozlišování je základní postoj, způsob přebývání ve světě, styl a současně pracovní metoda, cesta, kterou je třeba ujit společně. Je proto třeba vnímat společenskou a kulturní dynamiku, do níž jsme ponořeni, pohledem učedníka. Rozlišování vede k rozpoznávání a k souladu s působením Ducha ve skutečné duchovní poslušnosti. Této cestě je vlastní otevřenost ke všemu novému, odvaha vyjít, odolání pokušení zredukovat to, co je „nové“, na to „už známé“. Rozlišování je autentický duchovní postoj. S ohledem na poslušnost Duchu je rozlišování především naslouchání, které se může stát také konstruktivním impulzem pro naši činnost, schopností tvůrčí věrnosti jedinému poslání, odjakživa svěřenému církvi. Rozlišování se tak stává pastoračním nástrojem umožňujícím najít východiska pro současné mladé lidi a nabídnout směry a rady pro poslání církve, nikoli předpřipravené a stereotypní, ale výsledek procesu, který umožňuje následovat Ducha. V takto strukturované cestě jsme zváni, abychom otevírali, nikoli zavírali, abychom kladli a vyvolávali otázky, aniž bychom dávali předpřipravené odpovědi, abychom předkládali alternativy a zkoumali možnosti. V této perspektivě je jasné, že také k samotnému synodnímu shromáždění v říjnu t.r. musíme přistupovat s vlastními poznatky z rozlišovacího procesu.

Struktura textu

3. *Instrumentum laboris* shrnuje příspěvky, které byly shromážděny během předsynodního procesu. Vytváří tak dokument rozdělený do tří částí, které zrcadlí členění rozlišovacího procesu, jak byl popsán v EG 51: rozpoznávat, interpretovat, volit. Jednotlivé části proto nejsou nezávislé, ale spoluvytvářejí jeden směr.

Rozpoznávat. První část se věnuje vidění a naslouchání. Vyžaduje, aby byla současné mládeži věnována pozornost s ohledem na odlišnost podmínek, ve kterých žije. Vyžaduje pokoru, blízkost a empatii, aby bylo možné se mladým lidem přiblížit a pochopit, jaké jsou jejich radosti a naděje, jejich smutky a úzkosti (srov. GS 1). Je třeba starostlivě a pečlivě vidět to a naslouchat tomu, co prožívají církevní společenství přítomná uprostřed mladých lidí na celém světě. V této první části se pozornost zaměřuje na pochopení základních charakteristik: Nenahraditelný je přínos sociálních věd, který je zaznamenán v použitých pramenech. Jejich přínos čteme a znovu chápeme ve světle víry a zkušenosti církve.

Interpretovat. Druhá část se navrácí k tomu, co jsme pochopili s pomocí interpretačních a hodnotících kritérií, a sice z hlediska víry. Hlavní kategorie nemohou být jiné než biblické, antropologické a teologické, vyjádřené v klíčových heslech synody: mládí, povolání, rozlišování povolání a duchovní doprovázení. Jako strategické se ukazuje vytvořit jakýsi výchozí bod z pohledu teologie, církve, pedagogiky a pastorače. Tím dojde k určitému zakotvení, které umožní vyhnout se impulzivnímu hodnocení. Samozřejmě máme ale na paměti, že „v církvi spolu žijí různé způsoby interpretace mnohých aspektů křesťanské nauky a křesťanského života“ (GE 43). Proto je nutné si uchovat otevřenou duchovní dynamičnost.

Volit. Jen ve světle přijatého povolání je možné pochopit, k jakým konkrétním krokům nás Duch Svatý volá, jakým směrem se máme vydat, abychom odpovídali na jeho volání. V této třetí fázi rozlišování je třeba prozkoumat pastorační nástroje a postupy, uchovat si nezbytnou vnitřní svobodu, abychom si zvolili to, co nám nejlépe umožní dosáhnout cíle, a abychom upustili od méně vhodných nástrojů. Jde tedy o operativní zhodnocení a kritické prověření těchto nástrojů, nikoli o posouzení hodnoty nebo významu, které tyto nástroje mohly nebo mohou mít za různých okolností a v různé době. Tato část bude moci určit, kde je nutná reforma, změna církevní a pastorační praxe, abychom se vyhnuli riziku zkosnatělosti.

I. ČÁST

ROZPOZNÁVAT: CÍRKEV NASLOUCHAJÍCÍ SKUTEČNOSTEM

4. „Realita je důležitější než idea“ (srov. EG 231-233): v této první části jsme zváni, abychom naslouchali mladým lidem a vnímali je v těch skutečných podmínkách, ve kterých se nacházejí a jaká je činnost církve. Nejde o to, abychom akumulovali sociologická data a statistiky, ale abychom přijali výzvy a poznali příležitosti, které z hlediska víry přicházejí z různých prostředí. Je třeba je uchopit a vytěžit z nich konkrétní základ pro celý další proces (srov. LS 15). Vzhledem k rozsahu se omezíme jen na několik bodů tohoto jinak širokého a komplexního tématu: synodní Otcové jsou povoláni k tomu, aby v nich rozpoznali výzvy Ducha.

I. KAPITOLA BÝT MLADÝM DNES

5. Hned od začátku vstoupíme do rytmu, který dal papež František svému prvnímu oficiálnímu setkání s mládeží: „Tato první cesta je proto, abych se setkal s mladými lidmi, nejde však nikoli o setkání izolované od jejich života, chtěl bych se s nimi setkat v jejich začlenění do společnosti. Když totiž mladé izolujeme, dopouštíme se nespravedlnosti; bereme jim jejich příslušnost. Mladí mají příslušnost, přísluší do rodiny, do vlasti, kultury, víry“ ([Apoštolská cesta do Rio de Janeira u příležitosti XXVIII. Světového dne mládeže. Setkání s novináři během papežského letu](#), 22. července 2013).

Různorodost prostředí

6. Na světě je asi 1,8 miliardy lidí ve věku od 16 do 29 let a představují přibližně čtvrtinu lidstva, i když prognózy ukazují postupující pokles počtu mladých vzhledem k celkové populaci. Konkrétní situace, ve které se mladí nacházejí, se velice různí od země k zemi, jak zdůrazňují odpovědi biskupských konferencí. Jsou země, ve kterých mládež představuje

podstatnou část populace (více než 30 %), a další, kde je podíl mnohem menší (kolem 15 % a méně). Známe země, ve kterých život nedosáhne 60. roku věku, a jiné, kde lze překonat v průměru 80. Přístup ke vzdělání, zdravotní služby, životní prostředí, kultura a technologie, jako i účast na občanském, společenském a politickém životě, se podstatně mění od oblasti k oblasti. I v rámci jedné země jsou mnohdy velice výrazné rozdíly, například mezi městskými a průmyslovými oblastmi.

7. Proces předsynodních konzultací zdůraznil potenciál, který mladé generace představují, naděje a přání, která v nich přebývají: mladí lidé intenzivně hledají vše, co souvisí s touhou dát vlastnímu životu hodnotu, tam je upřena jejich pozornost a úsilí. Z průzkumu vyšly na povrch i některé jejich obavy a některé společenské a politické systémy, které s rozdílnou intenzitou v různých částech světa znemožňují jejich přístup k plnému a harmonickému rozvoji, způsobují zranitelnost a zapříchují malou sebeúctu. Jsou to například: velké sociální a ekonomické rozdíly, které vyvolávají násilné klima a vrhají některé lidi do náruče špatného života a obchodu s drogami; politický systém ovládaný korupcí, který ohrožuje důvěru v instituce a legitimizuje fatalismus a zahálčivost; válečné prostředí a extrémní chudoba, které vedou k emigracím s cílem najít lepší budoucnost. V některých oblastech chybí ze strany státu uznání základních svobod, včetně náboženských, uznání osobní autonomie. V jiných případech dochází zase k tomu, že sociální vyloučení a nutnost výkonu vrhá část mladých lidí do kruhu závislostí (především drogy a alkohol) a k sociální izolaci. Na mnoha místech chudoba, nezaměstnanost a sociální vyloučení zvyšuje počet mladých lidí, kteří žijí v podmínkách materiální, sociální a politické nejistoty.

Výzva globalizace

8. Navzdory územním rozdílům je vliv globalizace na mladé lidi na celé Zemi evidentní a vyžaduje od nich, aby zaujali své postoje v oblasti sociální a kulturní sounáležitosti (místní, národní a mezinárodní, ale také vnitřní a vnější církevní). Jak referují některé biskupské konference, jsme většinou svědky požadavků většího prostoru svobody, autonomie a vyjádření, počínaje sdílením zkušeností ze západního světa, možná odvozené od sociálních sítí. Jiné biskupské konference se obávají rizika, že pokud budou pomíjena nejhlubší přání mladých lidí, převáží nakonec kultura inspirovaná individualismem, konzumismem, materialismem a hédonismem, kterým vévodí zevnějšek.

9. Mnohé západní BK si kladou otázku, jak doprovázet mladé lidi, aby čelily této kulturní změně, která rozbíjí tradiční kulturu, bohatou na solidaritu, společenská pouta a spiritualitu. BK vnímají, že nemají vhodné nástroje. Zrychlení sociálních a kulturních procesů navíc zvětšuje vzdálenost mezi generacemi i uvnitř církve. Odpovědi od BK ukazují také určitou obtíž chápat kontext a kulturu, ve kterých mladí lidé žijí. Některé BK občas přijímají odlišnost, kterou mladí přinášejí, nikoli jako přínosnou novinku, nýbrž jako dekadenci obyčejů, nad kterou je třeba naříkat.

10. V tomto kontextu je orientačním bodem perspektiva, kterou vícekrát naznačil papež František: „Je tu mnohostranná globalizace, je tu jednota, ale každý člověk, každá rasa, každá země, každá kultura stále uchovává svou vlastní identitu: jednotu v různosti“ (*setkání mládeže na římské univerzitě Tre* 17. února 2017, spontánní projev zveřejněný v <http://gina.uniroma3.it/download/1491300733.pdf>). S tím rezonují mladí lidé, kterým se odlišnost jeví jako bohatství a pluralismus jako příležitost uvnitř propojeného světa: „Multikulturalismus v sobě skrývá potenciál vytvořit prostředí příhodné pro dialog a toleranci. V globalizovaném světě si ceníme rozmanitosti idejí, respektu k myšlení druhého člověka a svobody projevu.“ „Rozmanitosti bychom se neměli bát, ale spíše bychom se měli těšit

z rozdílů i z toho, co každého z nás činí jedinečným“ (PS 2). Současně si přejí „zachovat vlastní kulturní identitu a vyhnout se uniformitě a kultuře pohrdání“ (PS 2).

Úloha rodin

11. Uprostřed těchto změn i nadále představuje privilegovaný bod v procesu celistvého rozvoje osobnosti rodina: na tomto bodě se shodují všichni, kdo se vyjádřili. Je tedy hluboké pouto mezi touto synodou a synodami bezprostředně předcházejícími, což je třeba zdůraznit. Nechybějí ale významné rozdíly ve světě v pojetí rodiny. Potvrzují to mladí lidé podobnými slovy ke sloům různých BK: „Na mnoha místech ve světě přispívá k formaci identity mladých lidí úloha starších osob a úcta k předkům. Není to však hodnota sdílená celosvětově, protože na řadě dalších míst jsou modely tradiční rodiny v úpadku“ (PS 1). Mladí zdůrazňují, že těžkosti, rozdělení a křehkosti rodiny jsou zdrojem utrpení pro mnohé z nich.

12. Odpovědi na online dotazník ukazují, že postava matky je pro mladé lidi privilegovanou postavou, zatímco se ukazuje jako nezbytné uvažovat o postavě otce, jehož absence nebo mizivá přítomnost v některých prostředích, obzvláště západních, zapříčiňuje nejasnost a prázdnotu, které zasahují i duchovní otcovství. Některé BK sdělují, že v předávání víry a hodnot mládeži sehrávají zvláštní úlohu prarodiče, což přináší otázky vzhledem k budoucímu vývoji společnosti. Roste také počet rodin s jedním rodičem.

13. Vztah mladých lidí s vlastní rodinou každopádně není samozřejmý: „Někteří mladí lidé se vzdalují rodinným tradicím s nadějí, že budou originálnější než to, co považují za „uvízlé v minulosti“ a „staromódní“. V některých částech světa naopak hledají mladí svou identitu tak, že zakotví v rodinných tradicích a usilují o věrnost výchově, které se jim dostalo“ (srov. PS 1). Tyto situace vyžadují podrobnější zkoumání vztahu mezi kulturou mladých a rodinnou morálkou. Různé prameny ukazují na rostoucí propad mezi nimi; někteří nicméně upozorňují, že jsou tu ještě mladí lidé, mající zájem o skutečné a trvalé vztahy a vážící si církevních doporučení. Pro mnohé manželství a rodina zůstává mezi přáními a plány, které se snaží realizovat.

Mezigenerační vztahy

14. K rysům naší doby, které potvrdilo mnoho BK a mezinárodní seminář, kromě četných sociálních analýz, patří určité převrácení vztahu mezi generacemi: Často jsou to dospělí, kteří považují mladé lidi za referenční bod pro svůj životní styl v globalizované kultuře, kde vládne důraz na individualismus, na vlastní já. Jak stvrzuje vatikánské dikasterium, „problematickým bodem je tedy likvidace dospělého věku. Dospělí jsou skutečným znakem kulturního univerza Západu. Ve víře chybí nejen dospělí věřící. Chybí dospělí vůbec.“ Různé biskupské konference potvrzují, že mezi mladými a dospělými dnes neexistuje generační konflikt v pravém slova smyslu, nýbrž „vzájemná odcizenost“: dospělí nemají zájem o to, aby předávali základní existenční hodnoty mladým generacím, které je vnímají spíše jako konkurenty než potencionální spojence. Takto vzniká riziko, že vztah mezi mladými a dospělými zůstane pouze v oblasti citů bez toho, aby ovlivnil výchovný a kulturní rozměr. Z církevního hlediska zapojení mládeže do synody bylo chápáno jako důležité znamení mezigeneračního dialogu: „Jsme nadšení, že nás církevní hierarchie bere vážně, a cítíme, že tento dialog mezi církví „mladou“ a „starou“ je nejen nezbytným, ale také plodným procesem naslouchání“ (PS 15).

15. Vedle mezigeneračních vztahů nelze zapomenout na vztahy mezi vrstevníky, které představují základní zkušenost interakce s druhými a progresivní emancipaci z původního rodinného prostředí. Některé biskupské konference zdůrazňují zásadní hodnotu přijetí,

přátelství a vzájemné podpory, které charakterizují dnešní mládež. Vztah s vrstevníky, často ve více nebo méně strukturovaných skupinách, nabízí příležitost k posílení společenských kompetencí a vztahů v prostředí, kde mladí nejsou hodnoceni nebo posuzováni.

Životní rozhodnutí

16. Mládí je charakterizováno jako příhodný čas, ve kterém dochází k zásadním rozhodnutím, která určují jeho identitu a průběh jeho života. Toho jsou si vědomi mladí v PS: „Mezi rozhodující okamžiky rozvoje naší identity patří: rozhodnutí se pro studijní obor, volba povolání, rozhodnutí ve vztahu k víře, objevování vlastní sexuality a uzavírání celoživotních závazků“ (PS 1). Okamžik, ve kterém mladí opouštějí původní rodinu a dělají zásadní rozhodnutí, se velice mění v závislosti na sociálních, ekonomických, politických a kulturních faktorech. V některých zemích mladí vstupují do manželství nebo se rozhodují pro kněžský či řeholní život ještě před završením 18 let, jinde naopak k tomu dochází až po třicátém roku věku, kdy mládí skončilo. V mnoha prostředích se přechod k dospělému věku stal dlouhým a komplikovaným procesem, nelineárním, kdy se střídají kroky dopředu a zpět, kdy nad citovou oblastí většinou převažuje hledání zaměstnání. To mladým lidem ztěžuje docházet k definitivním rozhodnutím, jak to vystihuje například jedna z afrických biskupských konferencí, která „zdůrazňuje nutnost vytvořit formální rámec pro jejich osobní podporu“.

17. Ve fázi důležitých rozhodnutí s příležitostmi a možnostmi, které přináší neustále se měnící společnost, způsobující nestabilitu a nejistotu (srov. PŘD I,3 a III,1), navzájem reagují schopnosti a psychologické těžkosti typické pro život mladých, které je třeba rozpoznat, vypracovat a eventuálně vyřešit během dospívání vhodnou podporou. Mezi potíže řadí odborníci rigidnost nebo impulzivnost jednání, nestálost v závazcích, chladnost a nedostatek empatie, omezení emotivní intuice, neschopnost navázat trvalé vztahy nebo přílišný strach z nich. Obvyklé také začíná být chování, požadující potřebu očistění a osvobození: citové závislosti, pocit méněcennosti, nedostatek odvahy a síly riskovat, inklinace k sebestřednému sexuálnímu uspokojení, agresivní chování, exhibicionismus a potřeba být středem pozornosti. Vzácnými postoji, které je třeba rozvíjet a přinášet do konkrétního života, jsou: empatie k lidem, které potkáváme, vyrovnané vnímání pocitu viny, kontakt s vlastní intimitou, ochota pomoci a spolupracovat, schopnost rozlišit své potřeby a svoji zodpovědnost od potřeb a zodpovědnosti druhých, podporování vlastních rozhodnutí i o samotě, zdolávání těžkostí a pádů a boj s nimi, zodpovědné naplnění přijatých úloh.

18. Mládí tedy není jen jakési přechodné období mezi prvními kroky vedoucími k autonomii, dospívání a zodpovědnosti v dospělém věku, nýbrž okamžik kvalitativního kroku v oblasti začlenění se do vztahů a závazků, schopnost niternosti a samoty. Jistě, je to období experimentů, vzestupů a pádů, střídání nadějí a strachů a nutného napětí mezi pozitivními a negativními aspekty, skrze které lze chápat, jak uchopit stránku citovou, sexuální, intelektuální, duchovní, tělesnou, vztahovou, sociální. Tato cesta, která se odehrává v malých každodenních rozhodnutích většího dosahu, umožňuje každému objevit jedinečnost a originálnost svého povolání.

Výchova, škola a univerzita

19. Výchovné a formační instituce jsou nejen místem, kde mladí lidé tráví velkou část svého času, ale především existenčním prostorem, který dává společnost k dispozici jejich intelektuálnímu a lidskému růstu a jejich pochopení povolání. Nechybějí ale problémy převážně spojené se školními a univerzitními systémy, které se omezují na informace bez

formace, které nenapomáhají dozrávání kritického ducha a prohloubení dimenze povolání ve studiu. V mnoha zemích je jasná nerovnováha v přístupu ke školskému systému, propastné rozdíly formačních možností mezi venkovskými a městskými oblastmi a alarmující podíl předčasného ukončení školní docházky: společně představují budoucí ohrožení mládeže a společnosti. Stejně tak zneklidňující v některých zemích je fenomén těch, kteří nepracují ani nestudují (takzvaní „NEET“ „Not in Education, Employment or Training“), který vyžaduje také pozornost v pastorační oblasti.

20. V mnoha zemích, kde chybí formační systém, církev a její výchovné instituce sehrávají základní zástupnou roli, zatímco jinde se s námahou snaží držet krok s národními kvalitativními standardy. Zvláště delikátní oblastí je profesní formace, ve které v mnoha zemích sehrávají velmi důležitou roli školní katolické instituce: neomezují se na předávání technických kompetencí, ale pomáhají žákům objevit, jak zúročit vlastní schopnosti bez ohledu na jejich kvalitu a kvantitu. Velice důležité, zvláště v prostředí převládající chudoby a deprivace, jsou iniciativy dálkové nebo neformální formace, které přinášejí možnost napravit velké rozdíly v přístupu ke školnímu vzdělávání.

21. Není jenom škola: jak říká PS, identitu mládeže „utvářejí také vnější vztahy a členství ve specifických skupinách, sdruženích a hnutích, které působí i mimo církev. Farnosti již mnohde nejsou místem setkávání“ (srov. PS 1). Je tu velká touha mít pozitivní vzory: „Doceňujeme rovněž úlohu vychovatelů a přátel, jako jsou vedoucí mládežnických skupin, kteří se nám mohou stát dobrým příkladem. Potřebujeme nacházet přitažlivé, konzistentní a věrohodné vzory“ (PS 1).

Práce a profese

22. Přejít k pracovnímu a profesnímu životu má stále velkou důležitost, a vzdálenost, kterou v některých místech lze zachytit mezi školním a univerzitním plánem a požadavky světa práce, ho činí ještě křehčím. Mladí lidé, kteří odpověděli na dotazník online, vyjadřují, že stabilní zaměstnání je pro ně zásadní (82,7 %), protože znamená ekonomickou a vztahovou stabilitu a možnost osobního vztahu (89,7 %). Práce je nezbytný prostředek, byť ne zcela postačující, pro realizaci vlastního životního plánu – mít rodinu a děti (80,4 %).

23. Větší obavy jsou tam, kde nezaměstnanost mladých lidí je obzvláště vysoká. V nejchudších prostředích dosahuje práce významu společenského rozměru, zatímco jeho absence patří k hlavním důvodům migrace do zahraničí. Obzvláště v Asii vyrůstají mladí lidé v tom, že se musí vyrovnávat s kulturou úspěchu a společenské prestiže a s pracovní etikou, která proniká očekávání rodičů a strukturu školského systému a tvoří klima velké soutěživosti, silně selektivní nasměrování a stresující a náročné pracovní pozice. Mladí lidé – dosvědčuje PS – jsou přesvědčeni, že je nutné „potvrdit vlastní důstojnost práce“ (srov. PS 3), ale také se snaží udržovat naději a sny v extrémně drsných společensko-ekonomických podmínkách, které vzbuzují strach (srov. PS 3). Bylo by také třeba lépe prozkoumat – říkají některé BK – vztah mezi povoláním a profesí a různou „intenzitou rozměru povolání“ u různých profesí.

Mladí lidé, víra a náboženství

24. Různorodost a rozdíly se týkají také náboženského kontextu, ve kterém mladí lidé vyrůstají: jsou země, ve kterých představují katolíci většinu, zatímco v jiných jsou sotva menšinou, někdy sociálně přijímanou, jindy diskriminovanou a pronásledovanou až k mučednictví. Jsou prostředí, ve kterých se křesťanství musí vyrovnat s důsledky

předchozích rozhodnutí, také politických, které podkopávají věrohodnost. Existují jiná prostředí, kde jsou katolíci konfrontováni s kulturním a duchovním bohatstvím jiných náboženských tradic nebo tradičních kultur; potom tu máme sekularizovaná prostředí, v nichž je víra považována za něco výlučně soukromého, a jiná prostředí jsou vystavena vlivu přemíry náboženských sekt nebo duchovních proudů jiného druhu (new age atd.). Víme o oblastech, ve kterých křesťanství a náboženství jsou považována za záležitost minulosti, jiné ještě představují páteř společenského života. V některých zemích není katolická komunita homogenní, ale zahrnuje etnicko-kulturní menšiny (komunity domorodců) a menšiny náboženské (různorodost ritů); v dalších místech má budovat prostor pro věřící, přicházející s migračními vlnami.

25. Jak ukazují nedávné sociologické studie, jde o různá prostředí i co do víry a příslušnosti k vyznání. Jak bylo zdůrazněno během MS, „část nezájmu a apatie mladých lidí na téma víra (a menší přitažlivost církví) lze přisoudit obtíži velkých náboženských institucí být v souladu s moderním vnímáním, a to ve společenských prostředích, která vedle množství nejistot nabízejí lidem nové a pronikavé otázky smyslu, doléhající na individuální a kolektivní život. Ve světě mládeže, uvnitř spíše diferencovaném, nechybějí známky náboženského a duchovního života, které lze zaznamenat jak ve velkých církvích, tak mimo ně“. Dále se píše: „Toto rozšířené soužití věřících, nevěřících a „jinak věřících“, spíše než aby vyvolávalo konflikty, za určitých podmínek, jak se zdá, vede spíše k vzájemnému uznání. To platí obzvláště tehdy, máme-li na straně jedné ateismus nebo agnosticismus s lidskou tváří, nearogantní, ne pyšný; na straně druhé náboženství spíše vedoucí dialog než fanatické.“

II. KAPITOLA ZKUŠENOSTI A VYJÁDŘENÍ

26. Jak PS jasně zdůraznilo, mladé generace mají specifický přístup k realitě, který přináší originalitu; nicméně v dospělých může způsobit rozpaky. Je třeba se ale vyhnout unáhleným úsudkům. Tento přístup mladých se projevuje v upřednostnění konkrétnosti a operativnosti, na rozdíl od teoretické analýzy. Nejde o slepý aktivismus a o pohrdání intelektuální dimenzí: spontánní přístup mládeže je takový, že věci pochopíme, když je začneme dělat, a problémy se vyřeší ve chvíli, kdy nastanou. Stejně tak je zřetelné, že pro mládež i radikální pluralita odlišností představuje danou skutečnost. To neznamená, že by se relativisticky zříkali identity, ale představuje to vědomí, že existují jiné způsoby, jak přebývat ve světě a úmyslně se snažit o jejich začlenění tak, aby se všichni cítili vyjádření ve výsledku společné práce.

Úsilí a společenská angažovanost

27. S ohledem na společenské rozpory velký počet biskupských konferencí zaznamenal ve společnosti plné rozporů vnímavost mladých lidí a jejich nasazení v dobrovolnictví, znamení ochoty vzít na sebe zodpovědnost a touhu zúročit talenty, schopnosti a tvořivost, kterou mají. Mezi tématy, která jim nejvíce leží na srdci, vychází do popředí sociální udržitelnost a ochrana životního prostředí, diskriminace a rasismus. Angažovanost mladých lidí má mnohdy originální podobu, využívají i možnosti digitální komunikace pro politický tlak a mobilizaci: šíří kritiku životního stylu a modelů konzumu a investování, šíří solidaritu a ochranu životního prostředí; nové formy závazků a účasti na životě společnosti a politiky; nové způsoby *welfare* a ochranu nejslabších subjektů. Jak ukazují také některé příklady z nedávné doby, na všech kontinentech jsou mladí lidé schopni se zmobilizovat, obzvláště pro kauzy, do kterých se cítí

být přímo vtaženi a kdy se mohou autenticky stát hlavními osobami, a nikoli být jednoduše ve vleku jiných skupin.

28. Mladí lidé zdůrazňují, že ve spravedlivém vidění vyznívá podoba církve rozporně: na jedné straně chce jít v běhu dějin po boku těch posledních, na straně druhé má ještě mnoho co dělat, aby rozbila závažnou a rozšířenou korupci, která ji uvádí do rizika, že se bude přizpůsobovat světu namísto toho, aby byla nositelkou jiných postojů inspirovaných evangeliem.

Spiritualita a náboženství

29. Jak zdůraznila PS, slovo „mnohotvárnost“ nejlépe vyjadřuje vztah mladých lidí k víře a náboženské praxi. Většinou jsou otevřeni spiritualitě, i když posvátnost často vyznívá jako oddělená od každodenního života. Mnozí považují náboženství za soukromou otázku a považují se za duchovní, nikoli zbožné (ve smyslu náležitosti k náboženství nebo ke konfesi) (srov. PS 7). Náboženství už není vnímáno jako privilegovaná cesta ke smyslu života, je doprovázeno a často nahrazováno ideologiemi a dalšími myšlenkovými proudy, nebo osobním a profesním úspěchem (srov. PS 5).

30. Stejnou mnohotvárnost potkáme ve vztahu mladých lidí k postavě Ježíše Krista. Mnozí ho uznávají jako Spasitele a Božího Syna a často se mu cítí být nablízku skrze Pannu Marii, jeho Matku. Další k němu nemají osobní vztah, ale považují ho za dobrého člověka s etickým odkazem. Pro další je to postava z minulosti bez jakékoli existenční důležitosti nebo velice vzdálená lidskému životu (stejně tak vzdálená je vnímána církev). Falešné představy o Ježíši ho v očích mladých lidí zbavují fascinace. Stejně tak je někdy křesťanská dokonalost odsouvána mimo lidské schopnosti a vede k tomu, že křesťanství je považováno za nedostižitelný standard. V různých kontextech mladí katolíci žádají možnost modlitby a posvátných chvil, které umožní zastavit jejich každodenní život. Je třeba říci, že ne vždy jsou pastýři schopni se naladit na generační specifikum těchto tužeb.

Mladí lidé v životě církve

31. „Určitý počet mladých lidí, lišící se prostředím, se cítí být živou součástí církve a projevuje to s přesvědčením skrze své aktivní nasazení v církvi. Někteří mladí lidé zakoušejí blízkou církev, jako je tomu v případě Afriky, Asie a Latinské Ameriky, jako i v dalších globálních hnutích. Dokonce někteří mladí lidé, kteří nežijí evangelium, vnímají sepjatost s církví“ (srov. PS 7). Různé biskupské konference si uvědomují, že mladí lidé jsou a mají být považováni za součást církve a pastorační úsilí je zásadně vedeno tímto směrem. Nežřídko můžeme vidět různé skupiny mládeže, také členy hnutí a asociací, kteří jsou málo začleněni do života komunit: překonání tohoto jevu je pro některé biskupské konference synodním cílem.

32. Přestože mnozí mladí lidé zdůrazňují riziko, že budou odsunuti do kouta, existují mnohé církevní aktivity, do kterých se intenzivně zapojují také jako protagonisté. Do popředí se dostávají různé formy dobrovolnictví, což je určující rys mladých generací. Animace katechezí a liturgie, péče o mladé generace: to jsou další oblasti, které přinášejí plody v různých oratoriích a v dalších podobných pastoračních strukturách. Také hnutí, asociace a náboženské kongregace nabízejí mladým lidem příležitosti k nasazení se a spoluzodpovědnosti. V mnoha prostředích zůstává lidová zbožnost důležitým přístupem k víře pro mladé generace, která nachází důležité cesty k vyjádření skrze pohyb, city, hudbu, zpěv. Společně s ostatními národními, mezinárodními a kontinentálními setkáními hraje SDM

významnou roli v životě mnoha lidí, protože, jak konstatuje jedna biskupská konference, nabízí: „zářivou zkušenost života víry a společenství, která pomáhá mladým lidem čelit překážkám života a přijmout zodpovědně své místo ve společnosti a v církevním společenství“.

33. Mezi mladými lze zaznamenat přání a schopnost pracovat v týmu, což představuje silný bod v mnoha situacích. Mnohdy tato dispozice naráží na přílišné autoritářství dospělých a služebníků církve: „Mladí lidé mají mnohokrát problém najít v církvi prostor, kde by se mohli aktivně zapojit a přijmout odpovědnost. Svou zkušenost s církví popisují tak, že jsou považováni za příliš mladé a nezkušené, a proto nemohou někoho vést nebo přijímat rozhodnutí, aby neudělali chybu“ (PS 7). Stejně tak je jasné, že kde jsou mladí lidé docenění, církevní styl a jeho dynamika získávají živost, schopnou přitáhnout pozornost.

Napříč digitálním kontinentem

34. Je evidentní, jak pronikavá je přítomnost digitálních médií a sociálních sítí ve světě mladých. Jasně to potvrzují mladí na PS: „Dopad sociálních sítí na život mladých lidí není radno podceňovat. Sociální sítě tvoří významnou součást jejich identity a životního stylu. Jako nikdy předtím má dnes digitální prostředí obrovský potenciál sjednocovat lidi bez ohledu na geografickou vzdálenost. Uspadněna je tak výměna informací, ideálů, hodnot a společných zájmů. Přístup k výukovým nástrojům online nabídl příležitost ke vzdělání mladým lidem žijícím v odlehých oblastech a umožnil, že celosvětové poznání je dostupné na pár kliknutí (PS 4).

35. Internet představuje také oblast samoty, manipulace, zneužívání a násilí, až k extrémnímu případu „dark web“. Mladí jsou si vědomi rizik: Odvrácená tvář technologií ovšem vyjde najevo ve chvíli, kdy vede k rozvoji jistých neřestí. Toto nebezpečí se projevuje prostřednictvím osamocení, lenosti, skleslosti a nudy. Je zřejmé, že všude ve světě jsou mladí lidé posedlí konzumací mediálního obsahu. Přestože žijí ve světě, kterému vládne hyperkonektivita, omezuje se jejich vzájemná komunikace jen na ty, kdo se jim podobají. Schází jim tak prostor a příležitost k poznávání odlišností. Kultura masmédií má na životy a ideály mladých lidí stále veliký vliv. S příchodem sociálních sítí se tak objevily nové výzvy ohledně toho, do jaké míry společnosti provozující tato média působí na životy mladých lidí“ (PS 4). Pro dozrání schopnosti zdravé konfrontace a dialogu s odlišnostmi se stávají překážkou a je to skutečná výzva pro výchovu mladých lidí. K této dvojí tváři docházejí také BK, i když podtrhují kritická hodnocení. Také pro neznalost a nedostatečné formace mají pastýři a dospělí většinou potíže pochopit tento nový jazyk a mají většinou strach, protože si připadají jako před „neviditelným všudypřítomným nepřítelem“, který je mnohdy démonizován.

Hudba a jiné formy uměleckého vyjádření

36. Jak zaznamenaly mnohé BK, hudba je pro mládež zásadním jazykem: představuje zvukový opěrný bod jejich života, do kterého jsou neustále ponořeni, přispívá k formování identity. Byť je její důležitost všeobecně známa, zřídka se jí církev věnuje hlouběji. Hudba dává zakusit emoce, zapojuje i fyzickou stránku, otevírá prostor pro niternost a napomáhá ke sdílení. Může předávat i stejné nebo odlišné poselství s různými výchovnými organizacemi. V některých mladistvých kulturách svět hudby může představovat určitý druh úkrytu, nedostupného pro dospělé. Vzhledem ke své moci svět hudby je snadno ovlivnitelný a manipulovaný také obchodními i spekulativními zájmy.

37. Hudba a její sdílení aktivují procesy socializace. Na koncertech se shromažďují tisíce mladých lidí: nikoli bez nejasnosti se tu vyjadřuje touha být společně a odložit individuální rozdílnost. Velké hudební události mohou být pojaty jako souhrnné zkušenosti: audio-vizuální představení, tanec, pohyb, blízkost a fyzický kontakt umožní vyjít ze sebe a cítit se v souladu s druhými neznámými; současně však mohou být příležitostí pasivního naslouchání, ve kterém účinek hudby, mnohdy znásobený požitím drogy, má odosobňující roli. Také hudební praxe má osobní a sociální hodnotu. Mnozí mladí skladatelé a hudebníci vnímají zodpovědnost předávat zážitky své generace a zkoušejí předávat svým vrstevníkům poselství týkající se významných sociálních témat: sexualita, vztahy, zhodnocení tradiční kultury.

38. Zásadní roli ve formaci osobní a sociální identity mládeže, méně prostupující než hudba, sehrávají mnohé formy uměleckých výrazů: malba, sochařství, kino, umění, tanec, divadlo, fotografie, komiks, grafika, webart, psaní, poezie, literatura atd. Jsou-li praktikovány aktivně, uplatní se v nich osobní tvořivost, účast na kulturní tvorbě, obzvláště skrze experimentující iniciativy, které stále více předpokládají použití nových technologií. Velký zájem je o ty formy uměleckého výrazu, které jsou spojeny s lidovými a místními tradicemi, se zvláštním ohledem na etnické menšiny, které spojují mládež s dědictvím minulosti a nabízejí kulturu bez ohledu na míru sekularizace nebo na technické a technologické nástroje.

Svět sportu

39. Sport je další velkou oblastí růstu a soutěže pro mládež, kam církve investuje na mnoha místech na světě. Papež František ho začleňuje do oblasti neformální výchovy a vybízí, abychom se na něj zaměřili vzhledem k intelektuálnímu ochuzení formální výchovy (srov. [*Discorso ai Partecipanti al Congresso mondiale promosso dalla Congregazione per l'Educazione Cattolica*](#), 21. listopadu 2015). Odborníci se domnívají, že naše společnost je „sportovní“, což platí především pro svět mládeže. Je třeba zkoušet předávat hodnoty a vzory, které navzdory rétorice naše společnost předává skrze sport. Ten je velmi často zaměřen na úspěch za každou cenu, i za cenu podvodu, a do zapomnění je odsunuto úsilí toho, kdo je poražen.

40. Jako velké koncerty, také velké sportovní masové události představují zkušenosti budování kolektivní identity s rituálními rysy. Kromě hodnot fair play ani svět sportu není oproštěn od komerčních a spekulativních manipulací, od praktik v rozporu s lidskou důstojností (jako je doping rozšířený i u mládeže, i v amatérském sportu nebo korupce). Přibližuje se k násilným formám, je zatížen i nespokojeností a vněsportovním společenským napětím. Sport je také mocný nástroj integrace těch, kdo trpí vyloučením a odsunutím na okraj společnosti, jak dokládají četné zkušenosti, například v paralympijském světě.

III. KAPITOLA V KULTUŘE VYŘAZOVÁNÍ

41. Kultura vyřazení je jedním z rysů současné mentality, na kterou papež František neustále poukazuje. BK vcelku často označují za její oběť mladé lidi v různých prostředích a různými způsoby. Současně nelze zapomenout, že také mladí lidé mohou být prostoupeni touto kulturou a uplatňují vzorce chování, které vytvářejí „vyřazení“ jiných lidí nebo zhoršení životního prostředí v důsledku nezodpovědného konzumu. Nakonec musíme uznat, že taktéž někteří církevní hodnostáři mají toto smýšlení a jednání, a přispívají tak k navození lhůstivosti a vyloučení.

42. Církev je i touto synodou povolána ke specifické pozornosti vůči mladým obětem nespravedlnosti a zneužívání, především skrze: uznání, přístupnost prostor, kde se lze vyjádřit a především najít vyslechnutí. Tyto oběti mohou být utvrzeny o své osobní svobodě v rozporu s její každou diskutabilní negací, je navraceno jméno a tvář tomu, komu je příliš často v historii upíráno. Tak vyjde najevo potenciál, který i mladí „vyřazení“ přinášejí: jsou schopni být strůjci svého rozvoje, jejich náhled je nenahraditelným příspěvkem k budování společného dobra, v dynamice neustálého růstu a naděje, počínaje konkrétní zkušeností, že zavržené kameny se mohou stát nárožními kvádry (srov. *Ž 118,22; Lk 20,17; Sk 4,11; 1 Pt 2,4*).

Problematika práce

43. Jak zdůrazňují BK, jsou mnohé země, ve kterých nezaměstnanost mladých lidí dosahuje míry, kterou můžeme bez nadsázky nazvat dramatickou. Nejvážnější důsledek není ekonomický, protože mnohdy rodiny nebo charitativní instituce jsou schopny zajistit nějakým způsobem materiální potřeby nezaměstnaných. Skutečný problém je, že „mladý člověk, který je bez práce, má umlčené sny nebo je ztrácí“ (František, [Discorso ai membri della Pontificia Commissione per l'America Latina](#), 28. února 2014). Mladí lidé z předsynodních setkání se vyjádřili v mimořádné konsonanci: „Někdy se svých snů nakonec vzdáváme. Příliš se bojíme, a proto někteří přestávají snít. Pozorujeme to při mnoha socioekonomických tlacích, které mohou mladé lidi docela zbavit naděje. A někdy dokonce ani nedostáváme příležitost k tomu, abychom snili dál“ (PS 3).

44. Podobný dopad mají všechny situace, kdy jsou lidé – včetně mladých – nuceni přijmout práci, která nerespektuje jejich důstojnost: to je případ neoficiální práce nebo práce načerno, je často synonymem vykořisťování, obchodu s lidmi a mnoha forem nucených prací a otroctví, které znají miliony lidí na světě. Mladí z PS, jako mnozí ve světě, vyjádřili obavu z technologického rozvoje, který se ukazuje jako nepřítel práce a dělníků: „Nástup umělé inteligence a nových technologií, jako je robotika a automatizace, ohrožuje existenci pracovních příležitostí pro pracující třídu. Pokud se technologie nevyužívají svědomitě a opatrně a zároveň se zaměřením na lidskou důstojnost, mohou na ni působit škodlivě“ (PS 4).

Mladí migranti

45. Mezi migranty je vysoké procento mladých lidí. Důvodů k migraci je mnoho, jak zdůraznilo PS: „Mladí lidé sní o lepším životě, mnozí z nich jsou ovšem ve snaze najít lepší ekonomické podmínky a životní prostředí nuceni emigrovat. Doufají, že naleznou mír, a zejména je láká „západní mýtus“, jak je prezentován ve sdělovacích prostředcích (PS 3). Mají ale také „strach, protože mnoho našich zemí žije v situacích sociální, politické a ekonomické nestability“ (PS 1), a „společný sen, který prochází kontinenty a oceány, což je najít místo, kde se mladý člověk může cítit, že tam patří“ (PS 3).

46. Obzvláště překerní situace představují mladiství bez doprovodu rodinného dospělého příslušníka a ti, kteří přicházejí do cizí země ve školním věku (srov. František, [Messaggio per la Giornata Mondiale del Migrante e del Rifugiato 2017. Migranti minorenni, vulnerabili e senza voce](#), 8. září 2016). Mnozí riskují, že skončí jako oběť obchodu s lidmi a někteří doslova a do písmene zmizí. Je to také druhá mladá generace, která prožívá těžkosti se svou vlastní identitou a těžkost přijetí kultury, ke které patří, zvláště kde je velká sociální a kulturní propast mezi výchozí a cílovou zemí.

47. Jak podtrhují četné BK, migrace mládeže představuje ochuzení podnikavého a odvážného lidského kapitálu v původních zemích a ohrožení jejich udržitelného rozvoje. Pro společnosti a církve, které je přijímají, jde o velký potenciál transformace, který se může rozvinout díky vhodným a prozíravým projektům. K tomu se mladí na předsynodním setkání vyjadřují: „Ještě neexistuje závazná dohoda o přijímání migrantů a uprchlíků nebo o kauzách fenoménu migrace, navzdory všeobecné povinnosti starat se o důstojnost každého člověka“ (PS 2). Spolu s těmi, kdo migrují, nelze zapomenout na spoustu mladých lidí, kteří nadále žijí ve válce a politické nestabilitě. Mladí na PS konstatovali, že „Navzdory množství válek a občasných výbuchů násilí si mladí lidé uchovávají naději“ (PS 3).

Různé podoby diskriminace

48. Mezinárodní výzkumy zdůrazňují, že mnozí mladí lidé čelí nerovnosti a diskriminaci kvůli svému rodu, společenskému postavení, náboženskému vyznání, sexuální orientaci, geografické pozici, postižení či etniku. Jde o téma, vůči kterému jsou mladí lidé velice vnímaví a o kterém se PS vyjádřilo velice jasně: „Mládež v různých částech světa poznamenává rasismus projevující se na nejrůznějších úrovních (PS 2). Stejný jev zaznamenávají četné BK. Specifická pozornost je věnována v PS formám diskriminace, která zasahuje mladé ženy i v církevním prostředí: K tomu je zapotřebí, abychom usilovně podporovali důstojnost ženy v církvi i v celé společnosti. Obecným problémem dnešní společnosti je to, že se ženám stále ještě nepřisuzuje stejné místo jako mužům. Platí to také v církvi (PS 5). Mladí si tedy kladou otázku, „kde se ženy mohou realizovat v církvi a ve společnosti?“ (PS 5). Církev může na tyto problémy reagovat vedením věcné diskuze i otevřeností vůči odlišným myšlenkám a zkušenostem (PS 5). Nakonec mladí hovoří o trvalé diskriminaci na náboženské rovině, obzvláště vůči křesťanům. Toto platí jak v prostředí, kde představují menšinu vystavenou násilí a tlaku většiny požadující jejich obrácení, tak v situacích silného sekularismu (srov. PS 2).

Nemoc, utrpení, vyloučení

49. Mnohé BK a PS netají, že mnozí mladí lidé se musí vyrovnávat s následky různých traumatických událostí nebo s různými formami nemocí, utrpení a postižení. Počítají také s přijetím a s podporou církve, to samé potřebují jejich rodiny. Obzvláště ve vyspělých zemích s blahobytem jsou stále více rozšířené, zvláště mezi mladými, druhy psychologických onemocnění, deprese, mentální nemoci, nedobré stravovací návyky spojené s prožitky hlubokého neštěstí nebo neschopnosti najít zařazení v životě společnosti. Jsou země, ve kterých sebevražda je prvním důvodem úmrtí v rozmezí věku mezi 15 a 44 lety.

50. Mnohé BK mezi mladými a velmi mladými v různých zemích zaznamenávají s velkou obavou šíření a zneužívání závislosti nejrůznějšího druhu (tradiční a syntetické drogy, alkohol, gambling a závislost na internetu, pornografie atd.), jako i různé deviační chování (šikana, násilí, sexuální zneužívání). Pro papeže Františka je jasné, že tyto formy závislosti v mnoha případech nejsou důsledkem neštěstí, ale výsledkem vyřazení: „Ve světě je drogová výzbroj, která ničí tuto mladou generaci, která je tak určena k vyřazení!“ ([*Discorso ai membri della Pontificia Commissione per l'America Latina*](#), 28. února 2014). V tom všem vychází na povrch nejen křehkost těch, kdo se dopouští těchto skutků, ale také obětí, rodin a společnosti jako celku. Zneužívání a závislosti jako reakce na násilí nebo deviace v rozporuplnosti společnosti jsou mezi důvody, které přivádějí mladé lidi, i nezletilé, do vězení. Vzhledem k tomu, že v trestním systému není poskytována sociální pomoc, je vysoké riziko, že detence mladých lidí s nízkou sociální jistotou je začlenění do kriminálního kruhu, ze kterého bude těžké odejít, jak to dokládá počet recidivy. Je také známo, že uvěznění

nevyváženě postihuje členy některých etnických a sociálních skupin v důsledku předsudků a diskriminace.

IV. KAPITOLA ANTROPOLOGICKÉ A KULTURNÍ VÝZVY

51. Společnost a kultura naší doby byla v různých formách poznamenána různými zásadními otázkami. V jejich neustálém probíhání můžeme rozpoznat znamení změny epochy, kterou prožíváme na antropologické a kulturní rovině. Mladí lidé, strážci a ukazatelé každé epochy, je více než ostatní vnímají jako prameny nových možností a nových hrozeb. Někteří analytici hovoří o „metamorfóze“ člověčenství, která přináší všem, obzvláště mladým lidem, nesmírné výzvy v budování pevné identity.

Tělo, city, sexualita

52. První bod se týká těla v mnoha jeho odstínech. Tělo odjakživa představuje hranici a průsečík přírody a kultury, chrání smysl pro hranice lidskosti a je darem, který je třeba přijímat s radostí a vděčností. Rozvoj výzkumu a biomedicínských technologií přináší jiné vnímání těla. Perspektiva stále odvážnějšího spojování těla a stroje, nervového a elektronického oběhu, které nacházejí svou ikonu v *kyborgu*, umocňuje technokratický přístup k tělu, i z hlediska kontroly biologických procesů. V souvislosti poukazujeme na fakt, že jsou upřednostňovány mladé dávkyně vajíček a matky. Nehledě na čistě etické hodnocení, nemohou tyto novinky nemít dopad na pojetí těla a jeho možností. Někteří lidé poukazují na obtíž mladých generací smířit se s rozměrem vlastní kreaturality. V některých prostředích se také šíří fascinace extrémními zkušenostmi, až k riskování života. Jsou chápány jako příležitost ke společenskému uznání nebo zakoušení silných emocí. Předčasná sexualita, sexuální promiskuita, digitální pornografie, exhibice vlastního těla *online* a sexuální turistika jsou navíc rizikem, které může zohavít krásu a hloubku citového a sexuálního života.

53. V církevní oblasti je vnímána důležitost těla, citové a sexuální stránky, ale mnohdy se nedaří je začlenit do procesu výchovy a věrouky, aby byl znovu objeven a doceněn význam sexuální odlišnosti a dynamiky, které jsou vlastní mužskosti a ženskosti. Sociologické studie ukazují, že mnozí mladí katolíci nedodržují mravní a sexuální církevní doporučení. Žádná BK nenabízí řešení nebo recepty, mnohé jsou názoru, že „o otázce sexuality je třeba diskutovat otevřeněji a bez předsudků“. PS zdůrazňuje, že učení církve o kontroverzních otázkách, jakými jsou „antikoncepce, potrat, homosexualita, soužití, manželství (PS 5), jsou pramenem debat mezi mladými jak uvnitř církve, tak ve společnosti. Mnozí mladí katolíci toto učení přijímají a objevují v něm zdroj radosti. Přejí si nejen, aby se ho církev pevně držela, byť je nepopulární, ale také aby ho hlásala s větší důkladností (PS 5). Ti, kteří toto učení nesdílejí, každopádně vyjadřují touhu být nadále součástí církve a požadují na tomto poli větší srozumitelnost. Následně PS žádá církevní představitele, aby „hovořili konkrétně o kontroverzních tématech, jako je homosexualita a otázka genderu, o nichž už mladí lidé mezi sebou otevřeně a bez zábrán diskutují“. (PS 11).

Nová paradigmatata poznávání a hledání pravdy

54. S různou intenzitou se vypořádává mnoho zemí s fenoménem tzv. *fake news* neboli šíření falešných zpráv nekontrolovatelným způsobem skrze sdělovací prostředky (digitální a nejen) a s rostoucí obtíží odlišit je od zpráv pravých. Ve veřejné debatě pravda a síla

argumentace zdánlivě ztratily přesvědčovací schopnost. Proto byl vytvořen termín „post-pravda“. Jak říká jedna BK, na sociálních sítích a v digitálních médiích neexistuje hierarchie pravdy.

55. Mladí lidé, vzhledem ke svým zvyklostem v komunikaci, jsou tomuto klimatu obzvláště vystaveni, potřebují být doprovázeni, aby nebyli dezorientováni. Ve světě post-pravdy má věta, že „Kristus je Pravda, která církev odlišuje od jakéhokoli světského uskupení, s nímž bychom se mohli identifikovat“, kterou PS používá, nevyhnutelně jinou intenzitu než v jiných dobách. Nejde o to, aby se křesťanství vzdalo nejvzácnějšího specifika, které má, a přizpůsobilo se duchu světa; to ani mladí lidé nežádají. Je třeba najít způsob, jak zprostředkovat křesťanskou zvěst ve změněných kulturních podmínkách. V souladu s biblickou tradicí je dobré říci, že základem pravdy je vztah: lidská bytost objeví pravdu tehdy, když ji zakusí od Boha, který jediný je skutečně hodný důvěry. Tuto pravdu je třeba dosvědčit a žít, nejen zdůvodnit a dokázat. Toho jsou si vědomi i mladí lidé na PS: „Učinným způsobem evangelizace je osobní svědectví o životě dotyčného v církvi, protože vlastní prožitky není možné zpochybňovat“ (PS 15).

56. V současné době je třeba si být vědomi, že některé funkční mechanismy digitálních médií a nutnost volit si, ze kterých nekonečných zdrojů informací čerpat, způsobují, že lidé stále častěji vstupují do kontaktu pouze s těmi, kdo přemýšlejí stejně. Také církevní uskupení, instituce a sdružení jsou vystaveny riziku, že se přemění v uzavřený okruh (srov. GE 115).

Antropologické dopady digitálního světa

57. Invaze digitálních technologií začíná mít z antropologického hlediska hluboký dopad na pojem času a prostoru, na vnímání sebe sama, druhých a světa, na vnímání způsobu komunikace, chápání informací. Poznávání reality, které upřednostňuje obraz před nasloucháním nebo čtením, modifikuje způsob studia a rozvoj kritického myšlení. To do budoucna nutně přinese otázku, jak předávat víru, která se zakládá na naslouchání Božímu slovu a na čtení Písma svatého. Z odpovědí BK lze odvodit, že evidentně ne všechny jsou si plně vědomy probíhající metamorfózy.

58. Povrchní užívání digitálních médií vystavuje člověka riziku izolace, a to i extrémní. Jde o známý fenomén s japonským názvem *hikikomori*, který postihuje rostoucí počet mladých lidí v mnoha zemích, zvláště asijských. Dalším rizikem je útek k iluzornímu a nesoudržnému štěstí, které má za důsledek různé závislosti. Mladí na PS jsou si tohoto vědomi: „Mladí lidé často inklinují k tomu chovat se jinak v on-line prostředí a jinak off-line. Je důležité poskytnout jim formaci zaměřenou na to, jak mají vést svůj digitální život. Vztahy v on-line prostředí se mohou docela odlidštit. Digitální prostředí nás zaslepuje vůči zranitelnosti jiných lidí a brání nám provést sebereflexi. Problémy jako pornografie narušují u mladých lidí způsob vnímání sexuality. Takto používané technologie budují falešnou paralelní realitu, která ignoruje lidskou důstojnost. Mezi další rizika patří: ztráta identity spojená s mylným chápáním osoby, virtuální konstrukce osobnosti a ztráta společenské přítomnosti opírající se o realitu. Dlouhodobá rizika navíc zahrnují: ztrátu paměti, kultury a tvořivosti spojenou s okamžitým přístupem k informacím a ztrátu koncentrace spojenou s roztržitostí. Navíc tu vzniká kultura a diktát vnějšího dojmu“ (PS 4).

Zklamání z institucí a nové formy účasti

59. Další rys, který prostupuje většinu současné společnosti, je chabost institucí a pokles jejich věrohodnosti, včetně církve. Odpovědi v dotazníku online ukazují, že jen

menšina mládeže (16,7 %) se domnívá, že má možnost ovlivnit veřejný život v zemi: nejde o to, že by nechtěli, ale mají omezené možnosti a omezený prostor. Mladí velmi často hovoří o nedostatku věrohodných vůdčích osobností na různých rovinách, jak v civilní, tak v církevní oblasti. Obzvláště viditelná křehkost má svůj původ v rozšíření korupce. Instituce by měly dbát o společné dobro, a pokud se někomu daří si je uzpůsobovat pro své vlastní specifické zájmy, pak prodělávají dramatickou erozi věrohodnosti. Proto je korupce ranou, která zasáhla základy mnoha společností. Pro dosažení sociální spravedlnosti je nezbytné budovat spravedlivé instituce, které slouží lidské důstojnosti v jejím celku.

60. Zklamání z institucí však může být ozdravné tehdy, když se otevřeme možnosti zapojit se a vzít na sebe zodpovědnost. Nesmíme zůstat uvězněni ve vlastní skepsi. Mnohé BK poukazují na skutečnost, že mladí lidé se v prostředí nejistoty a strachu z budoucnosti už tolik neobracejí na instituce jako takové, ale na lidi, kteří v nich šíří hodnoty svědectvím vlastního života. Na osobní i institucionální rovině se soudržnost a opravdovost ukazují jako zásadní prvky věrohodnosti.

Paralýza v rozhodování a nadmíra nabídek

61. Různé zmíněné rysy vedou k vysvětlení, proč jsme v některých částech světa v současnosti ponořeni do „nerozhodné kultury“, která považuje za nemožné nebo dokonce nesmyslné udělat životní rozhodnutí. Ve světě, kde příležitosti a nabídky rostou exponenciálně, je spontánní reagovat takovými rozhodnutími, která stále více podléhají změnám, byť to obnáší neustálé umrtvování tužeb. Proces rozlišování povolání, po vzoru „rozpoznávat, interpretovat, rozhodovat se“ se zabrzdí obvykle právě v okamžiku rozhodnutí a jeho realizace. Někdy je to proto, že chceme vnější jistoty, které nevyžadují námahu jít dál s vírou a odevzdat se Slovu; jindy zase převažuje strach opustit vlastní přesvědčení a otevřít se Božím překvapením.

62. Také nejisté pracovní podmínky a sociální nejistota blokují jakékoli střednědobé nebo dlouhodobé plánování. Některé BK, především v západním světě, sdělují, že pro mladé je obtížné uzavřít manželství bez toho, že by nebylo vystaveno riziku ekonomické nesoběstačnosti. Krom toho, jak dosvědčují odpovědi dotazníku online, mnozí mladí si kladou otázku, jak je možné udělat definitivní rozhodnutí ve světě, kde zdánlivě není nic stálého, ani rozlišení skutečného a falešného. Jedním z naléhavých úkolů charakteristických pro naši dobu je, udělat životní rozhodnutí, které je zodpovědným přijetím vlastní existence.

Nejen sekularizace

63. Na rozdíl od prognóz, které zazněly v posledních dvou staletích, se nezdá, že by se sekularizace potvrdila jako nezvratný osud lidstva. Vědecká literatura používá běžně s různým důrazem výrazy jako „návrat k posvátnému“ a podobně. Tento fenomén žije vedle poklesu povolání ke kněžství a k řeholnímu životu a vedle vyprazdňování kostelů, k čemuž v některých částech světa dochází: nestojíme tedy před návratem k minulosti, nýbrž do popředí vystupuje nové paradigma zbožnosti. Je popisováno jako málo instituční a stále více „tekuté“, charakterizované radikální odlišností individuálních procesů i u těch, kdo jsou příslušníky stejného vyznání. Na MS se tak potvrdilo, že „ve světě mládeže, uvnitř velice rozličného, nechybějí známky náboženské a duchovní svěžesti“. Nespokojenost s ryze imanentní vizí světa spojenou s konzumismem a scientistickým redukcionismem, otevírá prostor k hledání smyslu života na různých duchovních cestách. Jedna BK konstatuje: „Mnozí mladí lidé se vyslovují, že hledají smysl života, jdou za ideály, hledají spiritualitu a osobní víru, ale jen zřídka se obracejí na církev.“ Z této změny postoje k náboženství je třeba

pochopit, jak lze vysvětlit příčiny a jaké je východisko. Dále je třeba stanovit, jaké možnosti nabízí hlásání evangelia a jaká rizika nebo nejasnosti může obnášet. V mnoha místech jsou mladí fascinováni integralistickými nebo fundamentalistickými nabídkami, které vyvolávají v některých vrstvách mládeže fenomény, jakými jsou tzv. *zahraniční bojovníci (foreign fighters)*. Dokladem toho je radikalizace na různých rovinách. Ve zcela jiném smyslu je i významné to, na co poukazují některé BK ve střední a východní Evropě: náboženské a duchovní úkony jsou přenášeny z oblasti předpisů do oblasti volnočasových aktivit. Stojí za nimi sice osobní rozhodnutí, ale je jasné, že náboženské praktiky jsou jen konkurencí k mnoha dalším alternativám.

V. KAPITOLA NASLOUCHÁME MLÁDEŽI

64. Požadavek pozornosti k mládeži a péči o ni, vyjádřený v PŘD, připomněly i BK. Jejich odpovědi na otázku: „Co konkrétně žádají mladí od církve ve vaší zemi?“ byly rozsáhlé a členité. V dotazníku online se mnozí mladí vyjádřili s velkou svobodou, snažili se předat své názory bez jakéhokoli filtru. Stejným směrem byla mladými popsána zkušenost z PS. BK naslouchaly mladým lidem mnoha způsoby. Zaznamenali jsme, že většinou je upřednostňována pozornost vůči mladým, kteří patří do církevních kruhů a jsou v nich aktivní. Je tu riziko, že je budeme považovat za vzorek celého světa mládeže. Dotazníku online, jak se předpokládalo, se většinou účastnili mladí lidé již začlenění do církevních kruhů. Mnozí nabádali, že nejlepší způsob, jak naslouchat mladým lidem, je být, tam kde jsou, sdílet jejich každodenní život. Účastníci PS s nadšením konstatovali: „Naší nadějí je, že církev a další instituce se budou moci naučit z procesu tohoto PS poslouchat hlasy mladých lidí“ (PS, Úvod). Také mnozí, kteří se zapojili do dotazníku, vyjádřili vděčnost a ocenili tuto možnost.

Potíž v naslouchání

65. Jak dobře vystihl jeden chlapec: „v současném světě čas věnovaný naslouchání není nikdy ztraceným časem“ (DoL) a z prací předsynodního setkání vyplynulo, že naslouchání je první forma skutečného a odvážného jazyka, který mladí lidé od církve naléhavě vyžadují. Církev má ale viditelnou potíž, naslouchat skutečně všem mladým bez výjimky. Mnozí vnímají, že jejich hlas není považován za zajímavý a užitečný pro svět dospělých, jak v oblasti sociální, tak církevní. Jedna BK konstatuje, že mladí lidé vnímají, že „církev aktivně nenaslouchá situacím, které mladí prožívají“, a že „jejich názory nejsou brány vážně“. Je jasné, naopak, že mladí lidé podle další BK „vyžadují od církve, aby k nim přistupovala, aby se jim přiblížila v touze naslouchat, přijmout je a nabídnout jim dialog a pohostinnost“. Samotní mladí lidé konstatují, že v „některých částech světa je naneštěstí patrný fenomén, kdy mladí lidé z církve ve velké míře odcházejí. Aby bylo možné se posunout vpřed, je důležité pochopit jejich důvody k takovému jednání“ (PS 7). Jistě mezi důvody najdeme lhostejnost a nedostatek naslouchání, i to, že „církev se často zdá být nadměrně tvrdá a mnohdy bývá spojována s přehnaným moralismem“ (PS 1).

Touha po autentické církvi

66. Velký počet mladých, pocházejících především ze sekularizovaných oblastí, nepožaduje od církve nic, protože ji nepovažuje za jakkoli významného partnera pro svůj život. Někteří

naopak výslovně žádají, aby je nechala na pokoji, protože její přítomnost vnímají jako otravnou a dokonce iritující. Takový požadavek nepochází z nekritického nebo impulzivního pohrdání, ale má své kořeny ve vážných důvodech, které je třeba respektovat. Jsou to: sexuální a finanční skandály. Mladí lidé žádají po církvi, aby „upevnila svou politiku nulové tolerance pro sexuální zneužívání uvnitř svých institucí“ (PS 11). Dalšími důvody odmítání jsou: nepřipravenost kněží, kteří nedokážou dostatečně uchopit život a citlivost mladých; pasivní role připisovaná mládeži v křesťanské komunitě; potíž církve obhájit své vlastní doktrinální a etické pozice před současnou společností.

67. Byť jsou mladí kritičtí, v podstatě od církve žádají, aby byla institucí, která září příkladností, kompetentností, spoluzodpovědností a kulturním zázemím. Jedna BK říká, že „mladí chtějí vidět církev, jak spíše sdílí jejich situaci ve světle evangelia, než aby jim dělala kázání!“ Syntetickým způsobem se mladí lidé vyjádřili takto: „Mladí dneška si přejí autentickou církev. Tím chceme obzvláště církevní hierarchii vyjádřit svůj požadavek po transparentní komunitě, pohostinné, čestné, přitažlivé, komunikující, dostupné, radostné a interaktivní“ (PS 11).

Církev více „vztahová“

68. Mnozí mladí lidé považují za rozhodující obnovení postavení církve, především z hlediska vztahů: četné BK stvrzují, že mladí si přejí, aby církev byla „méně institucionální a více vztahová“, schopná „přijímat bez předchozího posuzování“, aby církev byla „přátelská a blízká“. Přejí si církevní komunitu, která by byla „rodinou, kde cítí přijetí, naslouchání, ochranu a začlenění“. I podle předsynodního setkání „potřebujeme církev, která přijímá druhé a je milosrdná, doceneňuje své kořeny a dědictví a miluje každého, i lidi neodpovídající zažitým standardům“ (PS 1).

69. Mladí lidé, kteří jsou zapojeni do církevního života, vyjádřili různé specifické požadavky. Často se vrací téma liturgie, chtěli by, aby byla živá a blízká, zatímco mnohdy neumožňuje zakusit jakýkoli pocit „společenství nebo rodiny, nakolik je tělem Kristovým“ (PS 7). Dále téma homilie, které mnozí považují za nevhodný prostředek k doprovázení při rozlišování jejich situace ve světle evangelia. „Mladé lidi přitahuje radost, jež by měla být nejtýpčtějším projevem naší víry“ (PS 7), kterou ale křesťanské komunity často jako by neuměly předávat.

70. Další požadavek se týká osvojení dialogu uvnitř i vně církve: mladí považují za nezbytné, aby se církev věnovala některým problémům naší doby, jako je například docenění a uznání úlohy ženy v církvi a ve společnosti. Někteří mladí povzbuzují církev, aby se více věnovala kulturnímu rozměru víry, který umožňuje plodný dialog s ostatními vědami a jinými náboženskými tradicemi: „V globalizovaném světě, kde existují různá náboženství, musí církev předkládat a dále rozpracovávat existující teologické směrnice pro vedení pokojného a konstruktivního dialogu s lidmi odlišné víry a tradice“ (PS 2).

Společenství v úsilí o spravedlnost

71. V mnoha částech světa sužovaných bídou žádají mladí materiální pomoc nebo provázení při uzdravování z různých forem utrpení, které je sužují. Tam, kde je církev považována za instituci aktivní v občanské a sociální podpoře, žádají, aby tato její prorocká přítomnost mohla odvážně a intenzivně pokračovat, navzdory ovzduší násilí, utiskování a pronásledování, které obklopuje život nemála křesťanských komunit. Mnozí mladí žádají od církve operativní konkrétnost v mnohých bodech: být reálně na straně chudých, mít na srdci otázku ekologie, viditelně se rozhodovat pro střídmost a transparentnost, být autentická a

jasná, odvážná v radikálním pojmenování zla, nejen v občanské společnosti a ve světě, ale uvnitř církve samotné. „Církev by také měla podporovat iniciativy, které se snaží potírat obchodování s lidmi, nucenou migraci i obchod s drogami, což je obzvláště palčivé téma v Latinské Americe“ (PS 14).

Slovo seminaristů a mladých řeholníků

72. Mnozí seminaristé, mladí řeholníci a řeholnice ve formaci, se různě vyjádřili k tématu synody, která je pro ně důvodem velké radosti. Jejich postřehy a provokace nás vedou ve třech směrech:

První se týká tématu bratrství: pocházejí z podmínek vyznačujících se soutěživostí a individualismem, vyžadují autenticky bratrský život, který má za svůj základ sdílení pout a citů. Přejí si, aby církev byla „prococtvím bratrství“, domovem schopným stát se jejich rodinou.

Dále je tu požadavek spirituality, církve, jejímž středem bude modlitba a niterné spojení s Bohem. V některých částech světa je spontánní otevřenost k transcendentnu; v jiných dominuje „exklusivní humanismus“. Požadavek na církev je, aby byla mystická, schopná otevírat prostory transcendentna v životě lidí. Proto někteří vidí liturgii jako prozřetelnou šanci.

Nakonec je tu naléhavý požadavek po radikalitě, byť ne vždy bude podložena osobní konzistentností. Nehledě na některá prostředí, kde se rozhodnutí pro zasvěcený život a kněžství pojí s hledáním ekonomických a sociálních jistot, je většinou u mladých, kteří se přidávají k tomuto druhu života, vědomé rozhodnutí pro evangelní radikalitu, která vyžaduje specifické a graduální doprovázení k velkodušnému darování sebe sama Bohu a bližnímu.

II. ČÁST

INTERPRETOVAT: VÍRA A ROZLIŠOVÁNÍ POVOLÁNÍ

73. V této druhé části jsme povoláni k prohloubení některých prvků a procesů, které nám umožní vhodně interpretovat situace předložené v I. části. Kristova výzva žít v jeho duchu, je naším horizontem a orientačním bodem a současně zůstává pramenem zdravého neklidu a užitečné krize: „Víra, která nás neuvádí do krize, je víra v krizi; víra, která nás nevede k růstu, je víra, která musí růst; víra, která nás nevede ke zpytování, je víra, kterou musíme zpytovat; víra, která nás neoživuje, je víra, která musí být oživena; víra, která námi neotřásá, je víra, kterou musíme zatřást“ (František, [Udienza alla Curia romana in occasione della presentazione degli auguri natalizi](#), 21. prosince 2017).

I. KAPITOLA POŽEHNÁNÍ MLÁDÍ

74. Abychom skutečně pochopili mládí, které je nejen dnešním kontextem, ale specifickým věkem života, součástí lidského života jako takového, je vhodné nabídnout antropologický a biblický pohled. Boží slovo nám totiž nabízí prvky, abychom správně pochopili a interpretovali tento rozhodující moment života. Pokud je církev doopravdy „skutečným

mládím světa“, pak osvětlení charakteristických a univerzálních rysů mládí znamená získat vzácné elementy, abychom jí pomohli „omladit vlastní tvář“ (II. vatikánský koncil, [Poselství mladým](#)), protože synoda „bude výzvou církvi, aby znovu objevila obnovenou mladistvou dynamiku“ (František, [Discorso alla Riunione presinodale](#),2).

Kristus „mladý mezi mladými“

75. Mládí je věk originální a nadšený, kterým prošel samotný Kristus a posvětil ho svou přítomností. Irenej z Lyonu nám pomáhá pochopit tuto skutečnost, když říká, že „Ježíš neodmítal, ani nepřehlížel lidskou přirozenost, ani v sobě nezrušil zákon lidského pokolení, ale posvětil každý věk tou podobností, kterou měl s jeho věkem. Přišel, aby zachránil všechny skrze sebe; tím myslím všechny, kteří se narodí znovu z Boha: novorozenci, nemluvnata, děti, mladí a dospělí. Proto prošel každým věkem: stal se dítětem s dětmi, aby posvětil děti, ...aby posvětil všechny, kdo měli tento věk a současně se pro ně stal příkladem zbožnosti, spravedlnosti a podřízení; mladý mezi mladými, aby se stal příkladem pro mladé a zasvětil je Pánu (Proti herezím II,22,4). Ježíš tedy, „mladý mezi mladými“, se s nimi chce setkat a jít s nimi, jak to udělal s učedníky, kteří šli do Emauz (srov. *Lk 24,13-35*). I dnes chce nabídnout sebe, aby každý z nich měl život v hojnosti (srov. *J 10,10*).

Povolání všech k radosti z lásky

76. V odpovědích na dotazník online jeden mladík ujišťuje, že „víra v Boha je pramenem lásky a radosti, nikoli smutku!“ Motiv, který se opakuje v době mládí, je motiv radosti: „Uživej, ó, mladý, svého mládí, ať se raduje tvé srdce ve dnech tvého mládí“ (DoL 11,9; srov. *Mdr 2,6*). Výzva k radosti přebývá v mládí s jistou přirozeností a jejím základem bývá fyzická krása, která se stává pro druhého středem pozornosti a přitažlivosti. Tělo ve svém plném lesku a plnosti se stává prostorem lásky, chápaným jako samotné tajemství lidské bytosti, určené k věčnosti právě proto, že je utkané láskou. Proto láska „všechno doufá“ (1 *Kor 13,7*). Každý mladý člověk je povolán, aby se stal hlasatelem vzkříšení (srov. *Mk 16,6*). Celá *Píseň písní* opěvuje lásku mezi mladými, kteří se hledají a touží po sobě, jako skutečný symbol konkrétní lásky mezi Bohem a jeho lidem a ukazuje povolání k radosti skrze lásku, jak univerzální, tak nepotlačitelnou. Mnozí poukazují na nutnost, aby církev znovu upevnila své povolání spolupracovat bezplatně a nezištně na radosti mladých lidí (srov. 2 *Kor 1,24*).

Fyzický elán, síla ducha a odvaha riskovat

77. „Chloubou mládí je jejich síla“ (*Př 20,29*). Přirozeně konstruktivní postoj k životu je charakteristikou mládí: okamžik maximálního rozpoutání vlastní fyzické energie s sebou nese jedinečnou sílu pro překonávání výzev a ve zkoušení nových cest. V biblické postavě Jozua, služebníka Mojžíšova už od dospělosti, se ukazují tyto charakteristiky ve chvíli, kdy je povolán, aby vedl lid k získání zaslíbené země. Mnohokrát je mu opakováno, aby byl „silný a odvážný“, jak Mojžíšem (*Dt 31,7.23*), tak Bohem (*Jz 1,6.7.9*). Tímto stejným slovem se chce církev obrátit na každého mladého člověka, který se postaví výzvám a rizikům života a bude následovat rady apoštola Jana: „Napsal jsem vám, mládenci, že jste silní a slovo Boží ve vás zůstává, a tak jste zvítězili nad Zlým“ (1 *J 2,14*). V první části analýzy situace jsme viděli, jak je pro dnešní mládež snadné ztratit rysy síly a odvahy, typické pro tento věk, a přemůže je strach a sklíčenost. Sama církev riskuje, že ztratí nadšení, které vychází z jejího povolání k riziku víry, a uzavře se do falešných světských jistot. Je třeba tuto dynamiku znovu získat.

Nejistota, strach a naděje

78. Především v naší době zakoušejí mladí lidé náhodnost a roztržitost svého života. Nedostatek jistot vytváří nejistotu, mnohočetnost nabídek přivádí zmatek a nenávisť a násilí naplňuje nové generace strachem, umenšuje úctu k vlastním schopnostem. Jak může být mladý člověk prorokem naděje ve světě, kde panuje korupce a nespravedlnost? Je to situace, ve které se nachází prorok Jeremiáš, který ve svém povolání být prorokem pro národy, předkládá před Pána svůj mladý věk: „Ach, Panovníku Hospodine, nevím, jak bych mluvil. Jsem přece chlapec“ (*Jer 1,6*). Vnímá, že potřebuje blízkost Boha, který by do jeho křehkého života přinesl skrze svou milost pevnou naději.

Mladí, na straně druhé, přináší nezkušenost, a tedy oprávněnou obavu a zásadní nejistotu z velkých úkolů, které život připravuje. Každý mladý člověk potřebuje přátele, podporu, spřízněnost, blízkost. Jeremiáš se uklidňuje pouze ve chvíli, kdy samotný Bůh k němu obrací své slovo: „Neboj se jich, já budu s tebou a vysvobodím tě, je výrok Hospodinův“ (*Jer 1,8*). Mnozí mladí lidé proto žádají, aby jim církev byla matkou a aby na ně nezapomněla (srov. *Iz 49,15-16*).

Pád, pokání a přijetí

79. Pokud zdůrazníme schopnost milovat, zůstává krása i riziko mládí. Láska totiž, když není žita spořádaným životem, se může stát nezřízenou vášní a destruktivní impulzivností, která vede ke smutku. Zlo a hřích přebývají také v životě mládeže a jejich požadavek přijetí a odpuštění je výkřik, který musí být slyšen. Jedno z nejznámějších evangelních podobností, které vypráví příběh dvou synů a bratří, je příběh o „milosrdném otci“, který by bylo možné nazvat také „podobností o otci, který jde dvakrát naproti“ (srov. *Lk 15,11-32*): poprvé aby přivítal mladšího syna po období bezstarostnosti a nezřízenosti, podruhé aby požádal staršího syna, jehož srdce je zatvrzelé a vyhaslé, aby přišel slavit a sdílet radost z bratrova návratu. Otec z tohoto podobnosti je skutečnou postavou „dospělého“, kterého mnozí mladí hledají ve svém životě, a bohužel nenacházejí. Toto podobnosti je spojené s odvážným otcem, který umožní svým dětem zakusit riziko svobody bez toho, aby jim nutil břemena, která umrtvují rozhodnutí. Současně je to otec, jehož srdce je nesmírně velké a nevylučuje nikoho a všechny chce znovu přijmout do svého domu. Církev je povolána, aby umožnila, aby všichni mladí lidé, které potká na své cestě, zakusili tyto mateřské a otcovské postoje.

Ochota naslouchat a nezbytnost doprovázení

80. V PŘD představují postavy sv. Jana a P. Marie účinný příklad ochoty naslouchat a rozhodnutí projít cestu rozlišování povolání, ke kterému nedochází v jednom přesném bodě, ale stává se životním procesem, neustále provázeným Ježíšovou přítomností, který se stává mistrem a přítelem každého mladého člověka.

81. Jedno z biblických povolání, které se přímo týká mladého člověka, je povolání Samuela (srov. 1 *Sam 3,1-21*). Velmi dobře zde můžeme vidět, že čas mládí je časem naslouchání, ale současně časem neschopnosti sami pochopit slovo života a samotné Boží slovo. Ve srovnání s dospělým chybí mladému člověku zkušenost: dospělí by totiž měli být těmi, kteří „skrze zkušenost mají schopnost rozeznat dobré a zlé“ (srov. *Žd 5,14*). Měli by tedy zářit především pro své čisté svědomí, které se vytváří neustálým procvičováním v rozhodování pro dobro a vyhýbání se zlu. Provázení mladých generací není vzhledem k úloze vychovávat a evangelizovat mládež dobrovolné, nýbrž církevní povinností a právem každého mladého člověka. Pouze obezřetná a moudrá přítomnost Eliho umožní Samuelovi, aby řádně vyložil

slovo, kterým se na něj Bůh obrací. Sny starých lidí a proroctví mladých probíhají v tomto smyslu pouze společně (srov. *Jl* 3,10), čímž je stvrzena prospěšnost mezigeneračních pout.

Zrání ve víře a dar rozlišování

82. Víra je především dar, který je třeba přijmout, a její zrání je cestou, kterou je třeba projít. Především je ale třeba jistě říci, že „na počátku křesťanského života není určité etické rozhodnutí nebo nějaká velká idea, nýbrž setkání s událostí, s osobou, která otevírá před životem nový obzor a dává mu rozhodující zaměření“ (DC 1, EG 7). Z tohoto setkání vzniká zkušenost, která přetváří život, dává mu směr k utváření dialogu a odpovědnosti. Při dospívání si každý mladý člověk uvědomuje, že život je větší než on, že v něm nemá pod kontrolou vše; uvědomuje si, že je tím, kým je, díky péči ostatních, především svých rodičů; dojde k přesvědčení, že proto, aby žil dobře svůj příběh, musí se stát zodpovědným za druhé a věnovat jim tu péči a službu, díky které on dospěl. Především je povolán prosit o dar rozlišování, což není schopnost, kterou si vybudujeme sami, ale především je to dar, který obdržíme a který pro svůj rozvoj předpokládá obezřetnost a moudrost. Mladý člověk, který obdržel dar rozlišování a umí ho zúročit, je pramenem požehnání pro další mladé lidi a pro celý národ.

83. Mladý král Šalamoun ve chvíli, kdy je vyzván, aby od Boha žádal to, co si přeje, s ohledem na svou rozhodnou úlohu si přeje „vnímavé srdce“ (1 *Kr* 3,9). Bůh neotál s odměnou: protože jsi „žádal pro sebe rozumnost při soudním jednání, hle, učiním podle tvých slov“ (1 *Kr* 3,11-12). V podstatě každý mladý člověk je svým způsobem „králem“ svého života, ale potřebuje pomoc, aby žádal o rozlišování, aby byl provázen, a došel tak k plnosti v darování sebe sama. Názorný je příběh královny Ester, která je doprovázena a podepřena modlitbou lidu (srov. *Est* 4,16), vzdává se svých výhod a dává všanc s odvahou svůj život pro záchranu svého lidu, čímž dokazuje, kam může vést mladický zápal a oddanost ženy.

Životní plán a dynamika povolání

84. Ve fázi mládí se buduje vlastní identita. V tomto období, které se vyznačuje složitostí, fragmentací a nejistotou o budoucnosti, se plánování života stává namáhavým, ne-li nemožným. V této krizové situaci je církevní úsilí mnohdy orientováno k podpoře dobrého plánování. V lepších případech a tam, kde jsou mladí lidé k dispozici, pomáhá tento druh pastorační objevit jejich povolání. V podstatě zůstává slovem pro několik málo vyvolených a předkládá vyvrcholení projektu. Ale není tu riziko, že tento postup by mohl redukovat nebo zkompromitovat plnou pravdu termínu „povolání“?

Bude zde užitečné se podívat na setkání Ježíše a bohatého mládence (*Mt* 19,16-22; *Mk* 10,17-22; *Lk* 10,25-28). Vidíme tu nazaretského Mistra, který nepodporuje životní plán mládí ani nenavrhuje jeho realizaci; neradí nějaké další úsilí a v podstatě ani nechce zaplnit prázdnotu mládence, který se také ptá: „Co dalšího mi schází?“; nebo ji alespoň nechce naplnit, aby podpořil plánovací logiku mládence. Ježíš nenaplní prázdnotu, ale žádá mládence, aby vytvořil místo, prostor nové perspektivě zaměřené na darování sebe skrze nové uspořádání svého života, který vzešel ze setkání s tím, který je „cesta, pravda a život“ (srov. *Jl* 14,6). Tím způsobem, skrze skutečnou a opravdovou orientaci, žádá Ježíš po mládenci nové uspořádání vlastního života. Je to povolání k riziku, ke ztrátě toho, co již získal, povolání k důvěře. Jde o provokaci, rozbití plánovací mentality, která – pokud je příliš intenzivní – vede k narcismu a uzavření se do sebe sama. Ježíš zve mládí, aby vstoupil do logiky víry, která dává všanc vlastní život v následování, kterému předchází a které doprovází intenzivní láskyplný pohled: „Ježíš na něj

s láskou pohleděl a řekl: „Jedno ti schází. Jdi, prodej všechno, co máš, rozdej chudým a budeš mít poklad v nebi; pak přijď a následuj mne!“ (Mk 10,21)

II. KAPITOLA POVOLÁNÍ VE SVĚTLE VÍRY

85. V [závěrečném dokumentu](#) předsynodního setkání mladí lidé píší: „Hledáme církev, která nám pomůže odhalit naše povolání ve všech smyslech tohoto slova“ (PS 3). Proto je nezbytné objasnit význam slova „povolání“. Synoda má v srdci všechny mladé lidi bez výjimky. Byla požádána, aby přesvědčivě vysvětlila obzor povolání člověka jako takového. Sami mladí lidé žádají od církve, aby jim pomohla „prostě a jasně porozumět významu povolání“ (PS 8).

Z odpovědí jednotlivých BK a také z odpovědí samotných mladých vyplývá, že termín povolání je většinou používán pro označení povolání ke kněžství anebo k jinému zasvěcení. Jedna BK píše, že „slabina pastorační rozlišování povolání mladých lidí tkví ve skutečnosti, že se zužuje pochopení povolání pouze na rozhodnutí pro kněžství nebo zasvěcený život“.

86. Když se podíváme na tuto zúženou vizi pouze optikou dvou předchozích synod, pak je tam řečeno, že „manželství je povolání“, a tedy „rozhodnutí vstoupit do manželství a založit rodinu musí být plodem vyrostlým z rozlišování povolání“ (AL 72), není těžké pochopit, že redukující vize termínu „povolání“ vytváří v mladých lidech silné předsudky, že spatřují v pastorační činnosti zaměřenou výlučně na nábor kněží a řeholníků. Když vyjdeme z této představy, je tu nezbytnost položit za základ pastorační práce mládeže široký záběr, který je významný pro všechny mladé lidi.

Lidský život v optice povolání

87. II. vatikánský koncil jasně vystihl rozsah povolání lidstva, když použil výraz *povolání*, aby vyjádřil určení všech lidí ke společenství s Kristem (srov. LG 3.13; GS 19.32) a univerzální povolání ke svatosti (srov. LG 39-42). Do této interpretace pak včlenil jednotlivá povolání: povolání ke kněžské a jáhenské službě a k zasvěcenému životu jako i povolání laická (srov. LG 31), obzvláště povolání do manželství (srov. LG 35; GS 48.49.52). Tímto směrem se vydalo i následné magisterium, které uznává analogický charakter termínu povolání a mluví o mnoha dimenzích, které povolání označuje vzhledem k osobnímu poslání každého člověka a v perspektivě společenství všech lidí.

Povolání v Kristu

88. Písmo svaté říká, že všechno je stvořeno skrze Krista a pro Krista (srov. Kol 1,16). Vede nás k tomu, abychom tajemství povolání chápali jako výraz tvůrčí činnosti Boží. Písmo tak zvláštním způsobem objasňuje existenci každého člověka. Již bl. Pavel VI. řekl, že „každý život je povoláním“ (PP 15). Benedikt XVI. konstatuje, že každý člověk je stvořen Bohem jako dialogická bytost: stvořitelské Slovo „volá každého osobně a zjevuje tak, že samotný život je povoláním ve vztahu k Bohu“ (srov. VD 77). V tomto kontextu se ukazuje antropologie povolání jako jediná vhodná k chápání lidství v celé jeho pravdě a plnosti. Zajímavé je, že během PS také někteří mladí nevěřící nebo stoupenci jiných náboženství vyjádřili touhu poznat své povolání ve světě a dějinách (srov. PS 8).

Vyjít ze svého já

89. Když hovoříme o životě jako o povolání, můžeme zdůraznit některé prvky, které jsou pro rozvoj mladého člověka velice důležité: můžeme tak vyloučit, že povolání je dané osudem nebo je výsledkem náhody, nebo že jde o jakési soukromé vlastnictví, se kterým lze nakládat po svém. V prvním případě tedy povolání neexistuje, protože není uznána existence určitého cíle, pro který žít, v druhém případě je člověk vnímán jako bez jakýchkoli „pout“, čímž se stává člověkem „bez povolání“. Rozlišování povolání tu nabývá rysy cesty smíření se svým tělem a se svým já, s druhými a světem.

K plnosti radosti a lásky

90. V pozitivním chápání života jako povolání je člověk zván, aby se zřekl lži, že si vystačí sám se sebou, a iluze o narcistické seberealizaci. Ve svém životě je zván k přijetí záměru, který s ním Bůh má pro dobro druhých. Je třeba znovu založit kulturu povolání spojenou s radostí ze společenství lásky, které přináší život a naději. Plnost radosti lze totiž zakusit pouze tehdy, když objevíme, že jsme milováni, a tím osobně povolání k lásce v konkrétním prostředí, kde každý žijeme (rodina, práce, sociální a občanská angažovanost).

Povolání následovat Ježíše

91. Christologická událost vede tvorstvo k realizaci, protože je to Mistr, který mu od počátku dává směr: „Kristus, nový Adam, právě zjevením tajemství Otce a jeho lásky plně odhaluje člověka jemu samému a dává mu poznat vznešenost jeho povolání“ (GS 22). Skrze Ježíše objevíme, že jsme povoláni k překročení svých obzorů; naslouchání jeho slovu nás tak vybízí, abychom „zajeli na hlubinu“ (srov. Lk 5,4) a otevřeli se obzorům, které bychom si se svými silami ani nedokázali představit.

Křestní povolání

92. V Novém zákoně se povolání týká také některých lidí, kteří jsou zváni, aby Ježíše následovali nablízko. Paradigmatem takového povolání je evangelní příběh o setkání Ježíše s prvními učedníky (srov. J 1,36-39), o kterém se hovořilo v PřD. Cíl Ježíšova povolání se totiž rozkryje pouze tehdy, když ho následujeme, což znamená vést dialog a být ve vztahu s Mistrem. Cíl se nemůže ukázat jasně definovaný na začátku, jako by se jednalo o realizaci projektu, který máme v ruce, máme k němu klíč, a můžeme tak předvídat každý jeho detail. Cíl se odkrývá až pohledem víry. Jak napsal papež František, víra „vidí“ do té míry, „do jaké jde“, do jaké vstupuje do prostoru utvořeného Božím Slovem“ (LF 9).

93. Nemůžeme opomíjet, že každý proces povolání má své kořeny v božském synovství, které jsme obdrželi ve křtu (srov. Ř 6,4-5; 8,14-16). Jde o velikonoční cestu, která vyžaduje úsilí zapřít sebe sama a ztratit život, abychom ho obdrželi zpět obnovený. Kristus nás volá, abychom ho následovali, je to ten, kdo „místo radosti, která se mu nabízela, podstoupil kříž, nedbaje na potupu; proto usedl po pravici Božího trůnu“ (Žd 12,2). Věřící, byť zakouší, že být učedníkem znamená odříkání a protrpěnou věrnost, neklesne na duchu a nadále jde za Pánem, který nás předešel k Otcově pravici a doprovází nás svým Duchem.

Povolání apoštolů

94. Mezi těmi, kdo Ježíše následují, si volí některé pro zvláštní službu. Najdeme to popsané v povolání apoštolů: „Ustanovil jich dvanáct, aby byli s ním, aby je posílal kázat a aby měli moc vymítat zlé duchy“ (Mk 3,14-15); vyzval je, aby se starali o stáde (srov. J 21,15-19); stejně tak Pavel, „Pavel, služebník Krista Ježíše, povoláný za apoštola, vyvolený

ke zvěstování Božího evangelia (Ř 1,1; srov. 1 Kor 1,1). V textech, které se vztahují ke zvláštnímu povolání, je kladen důraz na svobodné a nezištné Boží vyvolení, vyvolení již od „matčina lůna“. Povolánému je zjeveno Kristovo tajemství a jeho spásonosná úloha v dějinách. Povolání je mnohdy provázeno tím, že povoláný je nazván novým jménem.

95. Je třeba zdůraznit, že jednotlivé povolání je třeba chápat pouze v rámci povolání celé církve. Samotný název *ecclesia* poukazuje na fyziognomii povolání komunity učedníků, na její identitu „shromáždění svolaných“ (srov. 1 Kor 1,26; PdV 34). Povolání ke zvláštní úloze nelze chápat jako udělení jakéhokoli privilegia, nýbrž zdůraznění určitého poslání a milosti, kterými Bůh volá všechny ke spáse. Když Ježíš říká celníku Levimu „pojď za mnou“ a činí ho apoštolem církve (Mk 2,14), ohlašuje všem, že nepřišel, aby povolal „spravedlivé, ale hříšníky“ (Mk 2,17).

Povolání církve a povolání v církvi

96. Povolání církve nachází svou reálnou předzvěst a svou plnou realizaci v osobě Panny Marie, mladé ženy, která svým „ano“ umožnila vtělení Syna a tím vytvořila podmínky, aby se mohlo zrodit každé další církevní povolání. Mariánský „princip“ předchází a překonává každý služební, charismatický a právní princip v církvi, všechny je podpírá a doprovází.

97. Plnost významu křestního povolání lze vnímat jen s vědomím, že je niterně spojeno s misijním posláním církve, jehož základním cílem je společenství s Bohem a se všemi lidmi. Různá církevní povolání jsou plastickým vyjádřením povolání církve být skutečným znamením přijatého evangelia v bratrském společenství. Pluralita forem následování Krista – každá svým způsobem – zřetelně ukazuje poslání církve svědčit o Ježíši, ve kterém každý člověk nachází svou spásu.

98. Svatý Pavel se ve svých dopisech vícekrát vrací k tomuto tématu a popisuje obraz církve jako tělo tvořené různými údy. Zdůrazňuje, že každý úd je nezbytný a současně souvisí s celým tělem, protože pouze harmonická jednota všech umožňuje tělu harmonicky žít. Apoštol ukazuje, že původ tohoto společenství je v samotném tajemství Nejsvětější Trojice. Pavel Korint'ánům píše: „Jsou rozdílná obdarování, ale tentýž Duch; rozdílné služby, ale tentýž Pán, rozdílná působení moci, ale tentýž Bůh, který působí všechno ve všech“ (1 Kor 12,4-6).

99. Různé formy křesťanského života tedy nelze chápat ani pojímat autonomně, ale pouze ve vzájemnosti, kterou přinášejí, a ve výměně darů, které přinášejí (srov. CL 55; VC 31). Pouze tak se církev může stát uceleným obrazem Ježíšovy tváře v dějinách. Nedávno vydaný dopis *Iuvenescit Ecclesia* o vztahu mezi hierarchickými a charismatickými dary v životě a poslání církve přinesl mimořádné podněty pro vypracování korektní teologie charismat tak, aby byly s uznáním přijaty a moudře oceněny dary milosti, kterým Duch dává v církvi zrod, aby ji omladil.

Různé procesy povolání

100. Vypracování pojetí povolání v nejširším smyslu slova nás závěrem vyzývá, abychom byli pozorní vůči rozlišení povolání, které nevyklučuje nikoho. Jak říká papež František „hovořit o pastorači povolání znamená říct, že každá pastorační akce církve je ze své povahy směřována k rozlišení povolání [...] Služba povolání má být vnímána jako duše veškeré evangelizace a celé pastorače církve“ ([Messaggio ai partecipanti al convegno internazionale](#)

[sul tema: «Pastorale vocazionale e vita consacrata. Orizzonti e speranze»](#), 25. listopadu 2017).

Rodina

101. Dvě nedávné synody pro rodinu a apoštolská exhortace *Amoris Laetitia* mají bohatý přínos pro povolání rodiny v církvi a pro její nezastupitelnou roli, k níž jsou rodiny povolány, aby svědčily o evangeliu vzájemnou láskou, přiváděním dětí na svět a jejich výchovou. Je důležité, abychom se v optice povolání znovu věnovali tomuto poslání a dali mu srozumitelnost pro mladé lidi v prostředí citové kultury, do které jsou začleněni. Jako dva strategické body, na něž zaměřit pastorační energii, se v této souvislosti ukazuje příprava na manželství a doprovázení mladých manželských párů.

Kněžská služba

102. Povolání ke kněžské službě vnímala církev odjakživa jako rozhodující pro křesťanský život a spásu všech lidí. Proto zvláště pozorně pečovala o formaci a doprovázení kandidátů tohoto životního stavu. Nelze zakrývat starosti mnoha církví s tím, že počet kandidátů klesá; k tomu je třeba obnovit úvahy o povolání ke kněžství a pastorační povolání, aby dovedla ukázat fascinaci Ježíšova povolání být pastýřem jeho ovčince.

Zasvěcený život

103. Je také třeba jasně svědčit o zasvěceném životě, umožnit ho znovu objevit a lépe představit mladým lidem v jeho původní krásě, jako lék na „paralýzu normálnosti“, jako otevření se milosti, která nabourává svět a jeho logiku. Je třeba vzbudit fascinaci evangelní radikalitou v mladých generacích tak, aby mohly znovu objevit čistotu, chudobu a poslušnost jako předzvěst Království a plnou realizaci osobního života. V čase, kde panuje logika konzumu a komercializace, nelze tuto skutečnost odsunout do pozadí.

Profese a povolání

104. Křesťan, povoláný ke svatosti a pomazaný Duchem, se učí vidět optikou povolání veškerá životní rozhodnutí, především ta klíčová o životním stavu, ale i rozhodnutí o profesi. Některé BK z tohoto důvodu vyslovily přání, aby synoda našla způsob, jak pomoci všem křesťanům znovuobjevit pouto mezi profesí a povoláním v celém jeho přínosu pro život a s ohledem na profesní život v optice povolání.

Nová situace „single“

105. Nakonec si některé BK kladou otázku, jaké místo ve vztahu k povolání mají lidé, kteří se rozhodli zůstat „single“ bez jakékoli souvislosti se zasvěceným životem nebo manželstvím. Vzhledem k nárůstu těchto případů v církvi a ve světě je důležité, aby se synoda této otázce věnovala.

III. KAPITOLA DYNAMIKA ROZLIŠOVÁNÍ POVOLÁNÍ

Požadavek rozlišování

106. Během předsynodního setkání jeden mladý muž dobře vyjádřil důležitost rozlišování v životě: „Stejně jako tisíce dalších mladých – věřících nebo nevěřících – se dnes musím rozhodovat, především o své další profesní dráze. Jsem ale nerozhodný, ztracený a neklidný. (...) Nacházím se teď před jakousi zdí, kterou je touha dát životu hluboký smysl. Myslím si, že v této prázdnotě potřebuji umět rozlišovat.“ Ve dnech předsynody byla této otázce věnována pozornost z různých úhlů pohledu. Byly zdůrazněny těžkosti, se kterými se mladí lidé setkávají: Na otázku „Jaký je smysl tvého života?“ neznají mnozí mladí lidé odpověď. Ne vždy vytvářejí vazbu mezi životem a transcendencí (srov. PS 5). Mladí lidé se často ve svých přístupech pohybují mezi extrémností a naivitou: na jedné straně si připadají být v zajetí již napsaného a nevratného osudu, na straně druhé jako by se jich zmocnil jakýsi abstraktní dojem výjimečnosti na pozadí neřízené a násilnické soutěživosti. V této situaci se nachází příležitost pro církev, i když mladí lidé ji jen stěží chápou jako pomoc: „Řada mladých lidí neví, jak se má do tohoto procesu cíleně pustit, a církvi se tak nabízí příležitost je doprovázet“ (PS 9). To říká i papež František: „K tomuto tématu musíme říci, že mnohé církevní komunity toto neumějí nebo jim chybí schopnost rozlišování. Je to jeden z našich problémů, ale není třeba se bát“ (František, [Předsynodní setkání](#), odpověď na otázku č. 2, 19. března 2018).

Rozlišování v běžném jazyce a v křesťanské tradici

107. Na předsynodním setkání dále mladí hovořili o potíži chápat termín „rozlišování“. Ve své mluvě ho nepoužívají, i když skutečnost, na kterou odkazuje, potřebují pochopit: „Rozlišování vlastního povolání může být velice náročné, zejména když uvážíme, jak špatně bývá tento pojem někdy chápán, ovšem mladí lidé jsou k tomuto úkolu odhodláni. Rozlišování se může stát dobrodružstvím na životní cestě“ (PS 9).

108. Termín rozlišování má mnoho významů, které si neodporují, ale ani spolu nesouvisí. V širokém slova smyslu označuje rozlišování proces, ve kterém dochází k důležitým rozhodnutím; v užším smyslu křesťanské tradice vyjadřuje duchovní dynamiku, skrze kterou se člověk, skupina nebo komunita snaží poznat a přijmout konkrétní Boží vůli ve své situaci. Jak již připomínal PŘD, termín se vztahuje na množství různých situací a úkonů: „Existuje totiž rozlišování znamená času, které se snaží poznat přítomnost a působení Ducha v dějinách; mravní rozlišování, které rozlišuje to, co je dobré, od toho, co je špatné; duchovní rozlišování, které rozpoznává pokušení, aby je člověk odmítl a pokračoval na cestě plnosti života. Je tu jasné prolínání těchto různých pojetí, a nelze je nikdy zcela oddělit“ (PŘD II,2).

Co přináší rozlišování povolání

109. Pluralita rovin vstupuje do hry ve specifickém rozlišování povolání. Jak zdůrazňuje také projev papeže Františka na předsynodním setkání: existuje rovina, společná všem lidem: „Všichni potřebujeme rozlišovat. Proto název synody obsahuje toto slovo. Když nastoupí prázdnota, nepokoj, je třeba rozlišovat“ (František, [Předsynodní setkání](#), odpověď na otázku č. 2, 19. března 2018). Synoda se proto již od počátku chce věnovat „všem mladým bez výjimky“ (PŘD 2), chce jim vyjádřit ochotu je doprovázet v procesu, který vede k pochopení pravdy o sobě samých, k přijetí daru života a k hledání, jaký je náš přínos pro společnost a svět. Svatý otec kromě jiného podtrhl, že církev, na základě víry, předkládá rozlišení všem: „Bůh miluje každého a na každého osobně se obrací s povoláním. Je to dar, který – když ho objevíme – naplní nás radostí (srov. *Mt 13,44-46*). Bud'te si jisti: Bůh ve vás má důvěru,

miluje vás a povolává vás. Jeho část nebude chybět, protože je věrný a skutečně má ve vás důvěru“ (František, Proslov na [Předsynodním setkání](#), 2, 19. března 2018).

110. Pro věřící mladé lidi dostává rozlišování další rozměr, protože vstupuje do dynamiky osobního vztahu s Pánem: směřuje k objevení eventuálních cest, jak odpovědět na Boží lásku a jak mít jako člen církve podíl na hlásání radostné zvěsti a svědectví o ní. Perspektiva rozlišování je tedy mnohem širší a důležitější než ta, která u mnoha církevních představitelů a věřících omezuje proces rozlišování pouze na proces volby životního stavu (manželství, kněžství, zasvěcený život), jak vychází z odpovědí mnohých BK. Rozlišování povolání se ale může týkat také výběru sociální a politické nebo profesionální angažovanosti.

111. Rozlišování povolání především nekončí výběrem mezi alternativami. Trvá v čase a provází jednotlivé konkrétní kroky, kterými se realizuje. Rozlišování je v tomto smyslu také životním stylem. „Je nezbytné nejen v mimořádných okamžicích, když je třeba vyřešit závažné problémy nebo když je třeba udělat zásadní rozhodnutí. Je to nástroj boje, abychom následovali Pána co nejlépe. Je pro nás vždy užitečný: abychom byli schopni rozpoznat Boží čas a jeho milost, abychom neplytvaly Pánovou inspirací, abychom nepromarnili jeho pozvání k růstu. Často se rozlišování odehrává u malých věcí, v tom, co se zdá být nevýznamné, protože velkodušnost se projevuje v jednoduchých a každodenních záležitostech“ (GE 169). Rozlišování je dar a riziko, které může člověka polekat.

Rozpoznávat, interpretovat, rozhodovat

112. Pro církev, jak jsme viděli, se možnost rozlišování zakládá na přesvědčení víry, že: Duch Svatý působí v nitru – v „srdci“, jak říká Bible; podle teologické tradice – ve svědomí každého člověka nehledě na to, zda výslovně vyznává křesťanskou víru. Působí skrze pocity a touhy vyvolané životními událostmi. Tyto touhy se pojí s myšlenkami, představami a projekty. Pokud vnímáme tuto vnitřní dynamiku, dojdeme ke trojímu „procesu“ rozlišování, který papež František ukazuje v EG 51 a v PŘD se k nim znovu vrací: rozpoznávat, interpretovat, rozhodovat se.

113. Rozpoznávat znamená „pojmenovat“ velké množství emocí, tužeb a pocitů, které v každém přebývají. Hrají zásadní roli a nelze je skrývat ani potlačovat. Papež připomíná: „Důležité je otevřít všechno, nepřikrášlovat pocity, nemaskovat city. Myšlenky, které vyvstanou, je třeba do rozlišování vložit“ (František, [Předsynodní setkání](#), odpověď na otázku č. 2, 19. března 2018). Proces rozlišování povolání tedy vyžaduje pozornost vycházející z různých zkušeností (rodina, studium, práce, přátelství a manželské vztahy, voluntariát a jiné aktivity atd.), které člověk má. Dnes stále častěji vychází zkušenost z nerovných cest s úspěchy a pády, ke kterým nevyhnutelně dochází: kde se mladý člověk cítí doma? Kde zakouší nejintenzivnější „zálibu“? To ale nestačí, protože zážitky jsou dvojaké a lze je interpretovat různě: jaký je původ této touhy? Skutečně vede k radosti z lásky? Na základě této práce interpretace je možné dojít k rozhodnutí, které není pouze plodem impulzivitu nebo společenského tlaku, ale úkonu svobody a zodpovědnosti.

114. Co se týče lidské svobody, je rozlišování vystaveno riziku chybování. Jak připomíná PŘD, „lidské srdce kvůli vlastní křehkosti a hříchu je běžně rozdělené, protože je přitahováno různým voláním, dokonce protichůdným“ (PŘD II,4). Je totiž třeba, aby člověk, který rozlišuje, rozvíjel svou citovou stránku, svou inteligenci, svůj vlastní styl.

115. Tomu, kdo přijme křesťanskou moudrost a nechá se jí inspirovat, poskytne moudrost cenné nástroje, mezi které patří naslouchání slovu, učení církve, duchovní provázení. To vše

nám pomáhá konfrontovat se s živou normou, kterou je Ježíš, znát ho a dosáhnout toho, abychom měli „jeho srdce.“ Autentický proces rozlišování vyžaduje tedy postoj naslouchání a modlitby, poslušnost vůči Mistrovi, ochotu udělat náročné rozhodnutí. O tom hovoří také mladí na předsynodním setkání: „Jen málo mladých lidí využívá příležitosti, které jim může nabídnout čas strávený v tichu a sebezpytování i čas při modlitbě nebo četbě Písma svatého, anebo další způsoby, jak prohloubit sebepoznání. Do těchto praktik je třeba mladé lidi lépe uvádět. Při rozlišování jim může pomoci zapojení do skupin věřících, do hnutí a společenství podobně smýšlejících mladých lidí“ (PS 9). Tímto směrem jde v zásadě úkon, který církevní tradice nazývá zpytování svědomí a který se zaměřuje právě na to, aby člověk vnímal znamení Boží přítomnosti a byl schopný rozpoznat hlas v konkrétnosti všedního života. Papež František proto dnes všem křesťanům a obzvláště mladým, kteří hledají svou cestu, říká: „Žádám ode všech křesťanů, aby žádný den nevynechali rozhovor s milujícím Pánem, kterým je upřímné zpytování svědomí“ (GE 169). V rámci tohoto rozhovoru s Kristem, Cestou, Pravdou a Životem, může dojít k tomu, co žádáme pro mladé lidi od DV: „Formace jejich citové stránky, aby jim pomohla připoutat se více k dobru a k pravdě než ke svému pohodlí a vlastním zájmům.“

Úloha svědomí

116. V rámci procesu rozlišování má svědomí klíčovou úlohu. Jak připomíná DV: „pokud formace musí být (a musí být!), pak může probíhat jen jako výchova ke svobodě a ke svědomí“. Papež František podtrhuje, že svědomí „jednotlivců musí být lépe začleněno do církevní praxe“ (AL 303). Odpovědi BK ukazují, že konkrétně této praxi často není dán prostor. Úloha svědomí se neomezuje na uznání, že jsme v omylu nebo v hříchu. Na pozadí uznání vlastních limitů a limitů situace, těžkosti se zorientovat, nám svědomí pomáhá rozpoznat, co můžeme darovat a čím můžeme přispět, byť možná nedosahujeme výše ideálu.

117. Svědomí, jak připomíná II. vatikánský koncil, je „nejtajnější střed a svatyně člověka; v ní je sám s Bohem, jehož hlas mu zaznívá v nitru (GS 16). Pokud vyjdeme z této perspektivy víry, ukazuje se, že používání svědomí představuje univerzální antropologickou hodnotu: promlouvá ke každému člověku, nejen věřícímu, a všichni jsou vedeni, aby odpovídali. Každý člověk zakouší, že je milován jako jedinečný ve spleti společenských vztahů, které provázejí jeho život. Objevuje a dostává povolání k lásce, které vede jeho svědomí a stává se normou. Takovéto zúročení svědomí má své kořeny v kontemplování Pánova jednání: Ježíš dochází právě ve svém svědomí, v niterném dialogu s Otcem, k těm nejtvrdějším a nejhlubším rozhodnutím, jakým je to v Getsemanské zahradě. On je pravou normou každého křesťanského jednání a každého speciálního povolání.

Konfrontace se skutečností

118. Mladí lidé zakoušejí hranice své svobody, a tedy hranice rozlišování: „Schopnost mladých lidí rozlišovat své povolání ovlivňuje množství faktorů, jako například církev, kulturní rozdíly, pracovní nároky, digitální média, očekávání rodiny, duševní zdraví a rozpoležení, hluk, tlak vrstevníků, politické okolnosti, společnost, technologie atd.“ (PS 9). Ale právě tato konkrétní realita je především darem: se svou „jinakostí“ a s omezeními, které přináší je nástrojem, díky němuž můžeme najít potvrzení toho, co jsme tušili v nitru svého srdce. I pro rozlišování platí princip, že realita převyšuje myšlenku. V teologickém pojetí to znamená, že každé, i nejvyšší přání, se má vtělit do konkrétního a důsledného rozhodnutí. Je třeba v sobě vytvořit prostor pro askezi, bez které neexistuje cesta ke svatosti a k plnosti života.

119. Vyrovnávání se s každodenností pro nás může být podnětné tehdy, když nás okolnosti nutí přerušit nebo zpomalit rychlost v dosahování vlastních cílů. Zažívají to dnes mladí lidé z mnoha zemí, protože nemají příležitost zúročit své schopnosti a vlohy, nebo proto, že potřebují mnoho času pro vybudování vlastní kariéry. Tyto okolnosti se mohou ukázat jako velice plodné, pokud nutí člověka projít si zdravou etapu určité rozčarování a vědomí, že žádný profesní úspěch nebo existenční cílová čára neuspokojí žízeň po plnosti života a po věčnosti, kterou nosí v srdci. Člověk je veden k hlubšímu hledání vlastní autentičnosti a vlastního povolání. Jedním z problémů naší doby je, že okolnosti vedou k odsunutí fáze rozhodování a odkládají ji do chvíle, kdy člověk již závazná rozhodnutí udělal, například v citové oblasti, nebo přijal definitivní – i finanční – závazky pro svůj životní styl, ze kterých není možné nebo snadné ustoupit.

IV. KAPITOLA UMĚNÍ DOPROVÁZET

120. Celá tradice spirituality trvale opakuje, že doprovázení je zásadní, zvláště během procesu rozlišování povolání. Mladí lidé na PS opakovaně vyjádřili touhu po provázení, obzvláště zdůraznili, že provázející musí být lidský a svědčit životem. Také mnohé BK zdůrazňují, že mladí lidé žádají ochotu k této službě ze strany církevních představitelů a dodávají, že ti mají potíže tento požadavek zajistit.

„Doprovázení“ má mnoho podob

121. Všichni mladí lidé bez výjimky mají nárok, aby byli na své cestě provázeni (PřD III,2). Doprovázení je proces schopný umocnit svobodu a schopnost sebedarování, uspořádat různé rozměry života podle celkového smyslu života. Autentické doprovázení proto usiluje o to, neprezentovat povolání jako předurčený osud, úlohu, kterou je třeba sehrát, napsaný scénář, který je třeba přijmout a snažit se ho dobře zahrát. Bůh bere vážně svobodu, kterou lidem dal. Odpovědět na jeho povolání vyžaduje úsilí, práci, fantazii, odvalu, snahu, ochotu jít dál.

122. Z obdržených odpovědí plyne, že některé BK chápou doprovázení v širokém slova smyslu (zahrnující náhodná setkání, dobré rady, debaty na různá témata), pro jiné představuje doprovázení něco velmi specifického ve smyslu křesťanského koučinku. Doprovázejícími mohou být muži i ženy, řeholníci i laici, páry; rozhodující roli sehrává také komunita. Provázení mládeže ze strany církve má různé formy, přímé i nepřímé, zahrnuje různé dimenze a používá různé nástroje podle prostředí, ve kterém probíhá, a podle stupně víry a zapojení v církvi toho, kdo je doprovázen.

Duchovní doprovázení

123. Mnohé BK spatřují privilegované, ne-li jediné místo pro rozlišování povolání v osobním duchovním doprovázení. Je to příležitost, jak se naučit rozpoznávat, interpretovat a volit si v perspektivě víry a v naslouchání tomu, co Duch Svatý radí v každodenním životě (srov. EG 169-174). V osobním doprovázení je důležité být si vědomi rozdílu mezi mužským a ženským přístupem, a to jak u provázejících, tak provázených. Je třeba zachránit a prohloubit bohatství tradice, která zahrnuje duchovní mateřství a otcovství.

124. Duchovní doprovázení má charakteristické rysy, které ho odlišují od jiných forem osobního doprovázení, jako je například *poradenství, koučink, mentoring, atd.* Jde také

o vztah a pouto. Je třeba se věnovat spojitostem duchovního doprovázení v úzkém slova smyslu s dalšími formami blízkosti lidí, kteří v každodenním životě mohou být schopni rozlišovat a přispívat k formaci svědomí a svobody. Tak se vyhneme tomu, abychom ztratili z pohledu komplexnost vztahu v doprovázení.

Psychologické doprovázení

125. Jak učí papež František, „duchovní rozlišování nevyklučuje přínos lidských znalostí v oblasti existencionální, psychologické, sociologické nebo mravní. Duchovní provázení však tyto znalosti přesahuje (GE 170). Obzvláště je dobré zdůraznit, čím se duchovní doprovázení liší od provázení psychologického nebo psychoterapeutického, které – pokud je otevřeno přesahu – může být také zásadní pro cestu integrace a růstu. Tento druh doprovázení zaměřuje pozornost na zdroje, limity a rozvoj lidské bytosti v realizaci vlastních přání. Duchovní doprovázení naopak směřuje specificky k aktivaci úzkého dialogu mezi člověkem a Bohem, počínaje evangeliem a celým Písmem. Hledá tak osobnější způsob, jak odpovědět na Pánovo volání. Pozorná pedagogika umožní včlenit duchovnímu doprovázení psychologický rozměr: jde nejen o naslouchání a empatii, ale také o rozlišování při konfrontaci se Slovem; nejen důvěra, ale také boj, ve kterém poznáváme, že radost z evangelia vzbuzuje velká přání; nejen pěstování snů, ale konkrétní kroky v životních nesnázích.

Doprovázení a svátost smíření

126. Charisma duchovního doprovázení není nutně spojené s kněžskou službou. V dávné tradici byli duchovními otci a matkami laici, často mniši, ale nikoli kněží. Praxe, která doprovázení řadí k úlohám kněží, obnáší riziko, že se doprovázení omezí na rozhovor, který se často překryje slavením svátosti smíření. Duchovní průvodce a udělovatel svátosti smíření, přestože jsou si blízcí, mají odlišné cíle, odlišný způsob, řeč. Doprovázení v úzkém slova smyslu není specifickou materií pro svátost smíření, což je odpuštění hříchů; setkání s Božím milosrdenstvím ve svátosti je ale neodmyslitelné pro pokračování na cestě. Závěrem je třeba říct, že různé duchovní tradice dospěly k odlišnému vnímání vztahu mezi doprovázením a svátostí.

Rodinné, formační a společenské doprovázení

127. V prostředích, kde se odvíjí běžný život, je mnoho příležitostí, jak být provázenému člověku nablízku. Tato blízkost se stává doprovázením v procesu růstu specificky duchovním nebo širším lidským. Doprovázení je mnohdy součástí instituční úlohy doprovázejícího, jindy vychází z ochoty a snahy člověka, který se stane průvodcem.

Různé BK zdůrazňují neodmyslitelnou roli, kterou hraje v rozlišování povolání rodina, především když rodiče představují vzor víry a péče, která je zdrojem inspirace. Rodiče jsou vždy prvními svědky, o to více v prostředí s nedostatkem kněží. Dochází ale i k opačným případům, kdy důraz na úspěch v ekonomické oblasti a kariéře, který rodina klade je, je nakonec překážkou pro skutečnou cestu rozlišení povolání. Selhání rodiny vede mnohdy mladé lidi ke ztrátě iluzí o možnostech plánovat budoucnost dlouhodobě a s nadějí.

Různé podoby doprovázení jsou středem pozornosti mnohých formačních systémů škol a univerzit. Nejedná se natolik o úlohu několika konkrétních osob jako spíše o pedagogický přístup a mentalitu, která proniká celé výchovné prostředí. Velkým přínosem je také profesní formace s výhledem na výkon budoucího zaměstnání. Jak poznamenávají různé BK, tyto typy provázení jsou „důležitým kanálem, skrze který školy, univerzity a další výchovné instituce

přispívají k rozlišení povolání mladých lidí“. Jsou také příležitostí k rozvíjení kritického přístupu k realitě z křesťanské perspektivy a naslouchání Božímu hlasu.

Je mnoho dalších prostředí, úloh a profesí, ve kterých se dospělí setkávají s mládeží, zabývají se například jejími charakteristickými problémy a mohou plnit úlohu doprovázení. Toto doprovázení přispívá k lidskému zrání nebo k řešení problematických bodů: je to například úloha trenérů ve sportovním prostředí, kteří mají výchovné možnosti, dále je to i působnost v jiných typech institucí (věznice, různé komunity, poradny, ambulance). Pak jsou to určité profese (lékaři, psychologové, učitelé atd.). Byť ve specifiku svých úloh, i profesních, je třeba říci, že tyto formy doprovázení mohou mít duchovní dopad na proces rozlišování povolání nebo v něm sehrát určitou roli.

Doprovázení v četbě znamená času

128. Mladí lidé jsou vystaveni různým společenským jevům, které v nich často vyvolávají silné emoce. Porozumění těmto jevům vyžaduje doprovázení a může se stát nástrojem pro identifikaci znamení časů, které Duch svatý předkládá mladým a církvi. Mladí pociťují zlobu před šířící se korupcí, z rostoucí strukturální nerovnosti, z pošlapávání lidské důstojnosti, potlačování lidských práv, z diskriminace žen a menšin, z organizovaného zločinu, z nespravedlnosti. Jak plyne z odpovědí BK, není této zlobě věnována dostatečná pozornost. Zdá se, že v křesťanských komunitách diskusi o těchto problémech chybí prostor. V mnoha částech světa žijí mladí uprostřed násilí, ať už jako aktéři, nebo oběti, a snadno se stanou obětí manipulace ze strany dospělých. Náboženská a politická představitelé dokážou bez skrupulí zneužívat idealistické touhy mladých pro osobní prospěch. V jiných prostředích náboženské pronásledování, náboženský fanatismus a politické násilí vytrhává ze srdce mladých lidí naději na budoucnost v míru a rozvoji. I to jsou úskalí, na kterých se musí poměřit schopnost prozíravosti církevního doprovázení.

Doprovázení v každodenním životě a doprovázení církevního společenství

129. Pak je tu nakonec doprovázení každodenní, často tiché, nikoli však proto druhotné, které poskytují ti, kdo svým svědectvím předávají hloubku života. Stejně tak zásadní i v perspektivě povolání je doprovázení ze strany křesťanské komunity jako celku. Vytváří jakousi síť vztahů, která nabízí životní styl a podporuje toho, kdo se vydává za vlastní formu svatosti. Jak říká DV, „individuální aspekt doprovázení v rozlišování povolání bude plodný pouze tehdy, začlení-li se do teologické, bratrské a plodné křesťanské zkušenosti. Touha darovat se, vzniká v komunitě za předpokladu, že jsou správně rozlišovány specifické způsoby, jak toto darování realizovat“.

Vlastnosti doprovázejících

130. Ten, kdo doprovází, je povolán k respektování tajemství, které v sobě každý člověk nosí a k důvěře, že Pán již v tomto člověku působí. Průvodce si má být vědom, že je více vzorem skrze své bytí než v tom, co dělá nebo nabízí. Tradice hovoří o duchovním otcovství a mateřství jako o velice hlubokém tvůrčím vztahu. Hluboká citová interakce, která se vytváří v prostoru duchovního doprovázení, požaduje od provázejících pevnou formaci a ochotu pracovat především sami na sobě z duchovního a do určité míry i psychologického hlediska. Pouze tak bude moci skutečně vstoupit do služby naslouchání a rozlišování a vyhnout se nejčastějším rizikům své úlohy, kterými jsou: nahrazovat provázeného v jeho rozhodování a odpovědnosti, popírat nebo potlačovat případné sexuální problémy a nakonec i překročit hranice a dojít k nepatřičnému a destruktivnímu vztahu s doprovázeným, kterému

je třeba pomáhat na duchovní cestě. To může vést až ke skutečnému a opravdovému zneužívání a závislosti. Kromě traumatu dotyčných osob se rozšíří ovzduší nedůvěry a strachu, které znemožňuje doprovázení.

131. Určitý počet BK si je vědom, že doprovázení je náročná služba, která požaduje osobní kvality provázejícího: „Mladí požadují (...) účinné, věrohodné průvodce, plné víry; napodobovatele Krista, kteří žijí autentický šťastný život zaměřený na vztah s Bohem a církví.“ Papež František připomíná, že provázející musí umět zaktivovat víru a být moudrým člověkem, „který se neleká ničeho, který umí naslouchat a má dar od Pána říci správné slovo ve správnou chvíli“ (František, [Předsynodní setkání](#), odpověď na otázku č. 2, 19. března 2018).

132. Mladí lidé na předsynodním setkání popisují přesně profil provázejícího: „Mezi vlastnosti takového průvodce patří, že je to věřící křesťan, který se angažuje v církvi i ve světě, vytrvale usiluje o svatost, nesoudí, ale snaží se chápat, pozorně naslouchá potřebám mladých lidí a reaguje na ně s porozuměním, umí mít rád, je si vědom vlastních předností i slabých stránek, zná slabosti mladých lidí a ví něco o radostech i bolestech duchovní cesty“ (PS 10). V očích mládeže je obzvláště důležité uznání vlastní lidskosti a možnosti chybovat: „Průvodci se někdy ocitají na piedestalu, a když pak upadnou, těžce to poznamená schopnost mladého člověka zapojovat se nadále do života církve“ (PS 10). Dodávají, že průvodci by neměli mladé lidi vést, jako by to byli jejich pasivní stoupenci, ale kráčet jim po boku a dovolit jim stát se aktivními účastníky cesty. Měli by respektovat svobodu, která je součástí procesu rozlišování povolání, a vybavit je přitom vším, co potřebují, aby to zvládli dobře. Průvodce by měl z celého srdce věřit v to, že mladý člověk se dokáže zapojit do života církve. Měl by v něm pěstovat semínka víry, aniž by přitom čekal, že ihned uvidí plody působení Ducha Svatého. Tato úloha se neomezuje a nesmí omezovat výhradně na kněze a zasvěcené osoby, ale měli by k ní být zmocněni také laici. Všichni by přitom měli projít náležitou přípravou a usilovat o trvalou formaci“ (PS 10).

Doprovázení seminaristů a mladých zasvěcených osob

133. „Osobní doprovázení představuje neodmyslitelný nástroj formace“ (RFIS 44) seminaristů, což lze snadno rozšířit na řeholníky a řeholnice ve formaci. Především jde o službu k rozlišení povolání a k ověření pravosti charismat: jednotlivci i církve musí své rozhodnutí upevňovat. Proto je nutné, aby si průvodce v sobě uchoval skutečnou svobodu: dát někomu důvěru požaduje zřít se málo transparentních forem kontroly, možnost přerušit formační proces a pomoc najít jiné zařazení, nemůže být apriorně vyloučena ani považována za prohru, a to i při nedostatku kněží a zasvěcených osob. Toto doprovázení se ukazuje jako služba lidskému a křesťanskému dozrávání těch, kdo jsou ve formaci. Je opravdovou formační investicí, která se zaměřuje na to, aby se lidé s kvalitami dali k dispozici a mohli také oni doprovázet druhé v poznávání povolání a v jeho realizaci. Doprovázení se učíme především tehdy, když se také necháme doprovázet.

134. Zkušenost lidí působících ve formaci ukazuje, že kandidáti na kněžskou službu a k zasvěcenému životu jsou mladí své doby. Se svými vrstevníky mají společné charakteristické rysy kultury a přístupu ke světu: inovativnost sociálních sítí a digitální komunikace. Doprovázení se musí zaměřit na prohloubení duchovního života jako i na apoštolát, s důrazem na realitu námahy, zklamání a chvíle vyprahlosti. V případech, kde se objeví potíže na psychologické rovině, bude velkou pomocí doprovázení specifické, které probíhá vedle provázení duchovního. Duchovní doprovázení vede člověka, aby se vyvaroval roztěkanosti a pomáhá mu pevně se zakořenit v dané etapě, byť je dočasná. Pomáhá, aby

člověk nečekal jen na to, až formace skončí. Setkání s Pánem se odehrává v přítomnosti také pro ty, kdo žijí ve formačních domech.

135. Výzvou pro naši dobu je stále intenzivněji problém přijmout odlišnost druhého. To nastává zvláště v případě formačních prostředí, kde žijí lidé z různých zemí a kultur. Mladí budou muset být provázeni tak, aby se uměli vyrovnat s kulturní odlišností a cvičili se tak v tom, co od nich vyžaduje jejich formace a společnost. Na straně jedné jsou mladí otevření k setkání s jinými kulturami, na straně druhé mají reálné potíže se vyrovnat s jinakostí. Pocházejí často ze společnosti, která svými nástroji činí člověka imunního vůči odlišnostem a mnohdy požaduje, aby odlišnosti byly popírány, unifikovány nebo banalizovány.

136. Doprovázení musí také brát v potaz prostředí, ze kterého provázený pochází. Prostedí se dnes stále více liší v závislosti na věku, ve kterém doprovázení začíná, na úrovni dosaženého vzdělání, na formačních procesech, profesních zkušenostech, citové oblasti, a na společenském původu (farnost, sdružení, hnutí atd.). Doprovázení je klíčovým nástrojem k tomu, aby byl formační proces osobní. Jak se ukazuje, právě to mladí lidé oceňují. Jsou totiž často „umrtvováni“ ve standardizovaných nabídkách. To souvisí také se specifickým didaktickým doprovázením během studií.

III. ČÁST

ZVOLIT SI PROCES PASTORAČNÍ A MISIJNÍ KONVERZE

137. Na základě bodů, které jsme zdůraznily ve II. části, se nyní soustředíme na vytýčení cíle, stylu a nevhodnějších nástrojů, které církvi umožní, aby naplnila své poslání vůči mladým lidem: pomoci jim, aby se setkali s Pánem, aby zakusili jeho lásku a odpověděli na jeho povolání k radosti a lásce. V této dynamice rozlišování se církev zapojuje do provázení všech mladých lidí. To pro ni může znamenat obnovu radostného apoštolského elánu v procesu pastorační a misijní konverze.

I. KAPITOLA CELISTVÁ PERSPEKTIVA

Rozlišování jako styl církve, která vychází ze sebe

138. Když se papež František setkal s mladými lidmi na začátku předsynodního setkání, řekl, že synoda je „také výzvou církvi, aby znovu objevila *obnovenou mladistvou dynamiku*. [...] Také v církvi se musíme učit novým způsobům přítomnosti a blízkosti (František, Proslov na [Předsynodním setkání](#), 3, 19. března 2018). Velice jasně píše jedna BK, že „mladí lidé požadují po církvi zásadní změnu postoje, orientace a postupů“. Další BK hovoří o probíhajících procesech obnovy na vlastním území a píše: „Skutečná otázka, která stojí za těmito snahami všeobecně je, jaká je podoba církve, kterou hledáme a kterou se snažíme představit. Formulace „církve, která vychází vstříc“, poukazuje velice relevantně na všeobecný problém. Hledáme účinné a užitečné nasměrování k její realizaci“. To vyžaduje „rozhodný proces rozlišování, očisty a reformy“ (EG 30) a také čestné a hluboké naslouchání mladým lidem, kteří mají plnou účast na *sensus fidei fidelium*.

139. „Zvolit si“ v této perspektivě neznamená dát jednou provždy odpověď na problémy, se kterými se setkáme. Především jde o to určit konkrétní kroky, abychom jako církevní komunita rostli ve schopnosti realizovat rozlišování s ohledem na poslání. Nemůžeme se domnívat, že naše nabídka provázení v rozlišování povolání bude pro mladé lidi věrohodná, pokud neukážeme, že dokážeme žít praktické rozlišování v běžném církevním životě a že je to především více náš komunitární styl než operativní nástroj. Jak mladí lidé tak i mnohé BK vyjádřily potíž zorientovat se v komplexnosti světa, jehož „mapu“ nemají. V této situaci je synoda příležitostí k růstu ve schopnosti rozlišovat. Proto je rozlišování součástí jejího tématu.

Boží lid v atomizovaném světě

140. Synodní proces je „společnou cestou“. Proto naléhavě vyzývá, abychom znovu objevili bohatství identity „Božího lidu“, který činí církev prorockým znamením společenství. Toto společenství je svým způsobem často sužované rozdělením a hádkami. Tomuto lidu „přináleží důstojnost a svoboda Božích dětí, v jejichž srdci přebývá Duch Svatý jako v chrámě. Jeho zákonem je nové přikázání milovat tak, jak nás miloval Kristus (srov. J 13,34). A jeho cílem je Boží království“ (LG 9). Ve své historické konkrétnosti Boží lid je lidem mnoha tváří, protože „každý národ ve svém dějinném vývoji v legitimní autonomii rozvíjí vlastní kulturu“ (EG 115). Duch Svatý vzbuzuje „mnohotvaré a rozmanité bohatství darů a současně buduje jednotu, která nikdy není uniformitou, nýbrž přitažlivou mnohotvarou harmonií“ (EG 117). Tato dynamická identita vede církev ve směru ke světu, činí ji misijní církví a církví, která vychází, není zahrnuta starostmi, aby byla „středem“ (EG 49), ale tím, aby se jí podařilo s pokorou být kvasem, i navzdory svým omezením s vědomím, že v logice výměny darů má co dát a má co obdržet.

V tomto směru církev nemůže nepřijmout dialog jako životní styl a jako metodu, která umožní vědomí pout a propojení ve složité realitě, kterou nelze vnímat jen jako složenou z fragmentů. Dále má církev v této společnosti směřovat k jednotě, která bez toho, aby se přeměnila v uniformitu, umožní spojení všech částí, přičemž zachová originalitu každé části a bohatství, které představuje pro celek (srov. EG 236). Žádné povolání, obzvláště uvnitř církve, se nemůže umístit mimo tuto dynamiku, která směřuje k vyjití ze sebe, k dialogu a každé autentické úsilí o doprovázení při rozlišování povolání se musí vyrovnat s touto perspektivou s tím, že přednostní pozornost bude věnována chudým a zranitelným.

Církev, která dává život

141. Tato dynamika vycházení ze sebe se záměrem dát život a vydat se zcela ve službě, aby se všichni, jednotlivě a společně, setkali s radostí z lásky, prostupuje způsob, kterým církev žije svou autoritu. Ta jí byla svěřena, aby skutečně přinášela život a vytvářela společenství. Podle některých analýz v etymologickém slova smyslu je autorita schopnost „umožnit růst“ (*augeo* latinsky, odsud *auctor* a *auctoris*) každé bytosti v originalitě, kterou pro ni Stvořitel zamýšlel a chtěl. Vykonávat autoritu znamená vzít na sebe zodpovědnost za službu rozvoji a vědomí svobody, nikoli kontrolu, která přistihuje křídla a drží lidi v poutech.

142. Mladí lidé budou spolubudovat církev, pokud jim umožní, aby byli skutečně protagonisty, a nepostaví je stranou s tím, že „vždy jsme to dělali takhle.“ Tato perspektiva určuje pastorační styl a také způsob organizace a charakter instituce a je ve velkém souladu s požadavkem autenticity. Právě s požadavkem autenticity se mladí lidé na církev obracejí. Čekají, že je nebude doprovázet neoblomný soudce, ani strachující se a hyperprotektivní rodič, který způsobuje závislost, ale někdo, kdo nemá strach z vlastní slabosti, kdo dokáže

dát zazářit pokladu, který jako hliněná nádoba je chráněn v nitru (srov. 2 Kor 4,7). Jinak se nakonec mladí obrátí jinam, zvláště v této době, kdy jim alternativy nechybí (srov. PS 1.7.10).

143. Aby bylo doprovázení k poznání povolání plodné, musí se zaměřit na integritu člověka. Povolání nikdy neznamena počátek odcizování, ale spíše průsečík všech lidských dimenzí, které se stanou plodnými: přirozené talenty se svými přednostmi i limity, nejhlubší vášně, kompetence získané studiem, úspěchu i pády, které každý lidský příběh obsahuje, schopnost vstoupit do vztahu, láska, která dokáže odpovědně přijmout svou roli uvnitř národa a společnosti. Služba doprovázení proto obsahuje řadu prvků, které jsou jen zdánlivě nesourodé nebo málo duchovní. Nemůže zanedbat propojení formačních organizací.

II. KAPITOLA PONOŘENÍ DO KAŽDODENNOSTI

144. Povolání k radosti a k životu v plnosti je začleněno do kulturního kontextu a společenských vztahů. Právě uprostřed všednodenních okolností si mladí přejí být doprovázeni, formováni, učiněni protagonisty. Proto je církev povolána „vycházet, vidět, volat“ (PřD III,1.3), tedy investovat čas, abychom poznali omezení a přednosti různých společenských a kulturních prostředí, abychom tak srozumitelně dali zaznít povolání k radosti lásky. Současně společenské a mezilidské vztahy, dynamika každodenního života (přátelství, citová stránka, vztah k času a penězům atd.) umožňují, aby zazněla přání, ideje, emoce a pocity, které proces doprovázení může rozpoznat a vyložit. Celistvá perspektiva vyžaduje pochopení souvislostí, které spojují různá prostředí, kde se život mladých lidí odehrává, abychom odpověděli na požadavky konverze, pastorační praxe a formačních potřeb doprovázejících.

145. Zkušenosti nebo setkání s vlastní slabostí i slabostí druhých, skupin nebo komunit, společnosti nebo kultury jsou náročné, ale i cenné. Pro mládež mohou být příležitostmi k objevení skryté energie. Dávají zrod otázkám v souvislosti s povoláním. Jsou vedeni k tomu, aby vyšli a hledali jistoty, byť malé. Pokud církev bude v mladých provázet tyto jejich procesy, objeví nové hranice a nové možnosti, jak naplnit své poslání.

Školní a univerzitní doprovázení

146. Prakticky všechny BK zdůrazňují důležitost, kterou sehraává škola, univerzita a formační instituce v doprovázení mládeže a v jejich hledání osobního životního plánu, v rozvoji společnosti. V mnoha oblastech jsou tyto instituce hlavním, ne-li jediným, ne explicitně církevním místem, kde mnozí mladí vstoupí do kontaktu s církví. V některých případech se dokonce stávají alternativou k farnostem, které mnozí mladí neznají, ani se v nich nepohybují. Také mladí na předsynodním shromáždění zdůraznili důležitost církevního působení v těchto oblastech: „Prostředky, které se do těchto oblastí vloží, nevyjdou nazmar, protože právě v těchto místech tráví mladí lidé nejvíce času a často se zde setkávají s lidmi nejrůznějšího socioekonomického zázemí“ (PS 13). „Zvláště je požadována pozornost vůči velkému počtu mladých, kteří opouštějí školu, nebo nemají možnost do ní chodit.“

Potřeba celistvého pohledu a celistvé formace

147. V mnohých školách a univerzitách, také katolických, jsou učení a formace zaměřeny ryze utilitaristickým způsobem. Využitelnost získaných znalostí ve světě práce je zdůrazněna více než osobnostní růst. Naopak je třeba, aby technické a vědecké kompetence byly zařazeny do celkové perspektivy, kterou je tzv. ekologická kultura (srov. LS 111). Kromě toho je nezbytné spojit intelekt a přání, rozum a citovou stránku; formovat zodpovědné občany schopné čelit složitosti současného světa a vést dialog s odlišností; pomáhat jim začleňovat duchovní rozměr do studia a do oblasti kultury; uschopnit je, aby uměli rozlišit nejen osobní procesy, ale i společné dobro pro společnost, jejíž jsou součástí.

148. Toto celistvé pojetí výchovy vyžaduje systematickou konverzi, do které se zapojí všichni členové výchovných komunit a také materiální, ekonomické a institucionální struktury, které mají k dispozici. Učitelé, profesori, instruktoři a všechny osoby zapojené do výchovného procesu, obzvláště ti, kdo pracují v opuštěných a strádajících oblastech, odvádějí velice cennou službu, za kterou je církev vděčná. Je nezbytné obnovit investice do jejich komplexní formace, aby bylo možné objevit a osvojit si to, co je charakteristikou povolání: jsou povolání předávat nejen obsah, ale být svědky lidské zralosti, aby rozproudili dynamiku duchovního otcovství nebo duchovního mateřství schopného učinit mladé lidi subjekty a protagonisty vlastního dobrodružství.

Specifičnost a bohatství katolických škol a univerzit

149. Mnoho BK z celého světa oceňuje katolické školy a univerzity. Jejich cílem, jak řekl papež František, není proselytismus, ale mají „rozvíjet v mládeži a dětech lidské hodnoty z hlediska celku. Jednou ze součástí celku je transcendence“ ([Discorso ai partecipanti al Congresso mondiale promosso dalla Congregazione per l'Educazione cattolica](#), 21. listopadu 2015). Tato perspektiva je zavazuje ke spolupráci s jinými výchovnými organizacemi na daném území. Současně ukazuje, že ve svobodných a otevřených společnostech nemá smysl ideologická uzavřenost vůči jiným subjektům, nýbrž je třeba vést s nimi dialog.

150. Věrnost poslání vyžaduje od těchto institucí úsilí, aby si ověřovaly, zda žáci efektivně chápou dané hodnoty. Dále vyžaduje, aby podporovaly kulturu obohacení a neustálého objevování vlastního přínosu. Bez ohledu na abstraktní prohlášení si musíme klást otázku, nakolik naše školy pomáhají mladým, aby svou školní přípravu přijímali potažmo v rámci zodpovědnosti za světové problémy, za potřeby nejchudších a za životní prostředí. Pro katolické univerzity – řekl papež František na portugalské univerzitě – nestačí analýza a popis skutečností, ale je třeba vytvořit „prostor pro skutečné bádání, debaty, které přinesou alternativy k současným problémům, a včlenit mravní duchovní a náboženský rozměr do své činnosti. Katolické školy a univerzity jsou zvány, aby v praxi ukázaly, v čem spočívá pedagogika inkluze a integrace“. ([Udienza alla Comunità dell'Università Cattolica Portoghese](#), 26. října 2017).

151. Obzvláště důležité je pro univerzity, fakulty a církevní instituce – analogicky i pro všechny katolické školy a univerzity – začlenit některé inspirující prvky: duchovní, intelektuální a existenční kontemplace *kérygmatu*; dialog se širokým záběrem; interdisciplinarita vykonávaná s moudrostí a kreativitou; naléhavost „vytvářet síť“, srov. VG 4).

Ekonomie, práce a péče o společný domov

Hledání nových modelů rozvoje

152. Doprovázení k dosažení plné lidské zralosti zahrnuje péči o „společný domov“. To vyžaduje také od církve a institucí, aby přijaly perspektivu udržitelnosti a prosazovaly tomu odpovídající životní styly, aby dále bojovaly proti převažujícímu redukcionismu (technokratické paradigma, zbožšťování zisku atd.). *Laudato si'* nás vyzývá, abychom důvěřovali, že ekologická konverze je možná. Pro nastolení trvalých změn je třeba rozhodnutí jednotlivců, ale i v komunitě a společnosti, včetně tlaku na politické představitele. Za tímto účelem je neodmyslitelný přínos mladých lidí, jak říká africká BK: „Mnozí církevní představitelé uznávají přínos mládeže naší země, jejich zodpovědné zapojení do církevního života a do politiky sociálního rozvoje.“ Prosazovat udržitelnost vyžaduje vyzvat mladé lidi, aby zúročili své intelektuální schopnosti v různých studijních oborech a orientovali tímto směrem svou budoucí profesi.

153. Jedním ze zásadních přínosů církve je vypracování spirituality, která by dokázala zhodnotit malá gesta a mohla by inspirovat jednání v jiné logice, než jakou je kultura vyřazení. Jak připomíná papež František, „všechna křesťanská společenství mají v této výchově plnit důležitou roli. Doufám též, že se v našich seminářích a v řeholních formačních domech vychovává k odpovědné střídmosti, k vděčnému nazírání na svět a k pečlivému zacházení se zranitelností chudých i se životním prostředím“ (LS 214).

Práce a inovační technologie

154. Procesy inovace a pronikání digitálních technologií a informatiky do produktivního světa přináší fenomén všeobecně známý pod názvem „Průmysl 4.0“. Ten dopadá i na svět práce. Křesťanské komunity jsou zvány, aby projednávaly otázky na toto téma v rámci formace a doprovázení mladých lidí. V době poznamenané neustálými změnami není možné popsat profil kompetencí, které budou v budoucnosti nutné. Je tu riziko, že lidé, kteří se nebudou umět přizpůsobit, zůstanou zcela mimo. Profesionální formace a doprovázení mají být zodpovědným prostorem pro to, aby se vlohy všech mladých lidí mohly zúročit a nikdo nezůstal pozadu nebo nebyl považovaný za neužitečného. Cílem je, aby rozvoj profesionálních kompetencí a schopností dával smysl vlastní práci, hájit právo všech na důstojnou práci, držel krok s technologickou inovací. Mladá generace přináší takový přístup k realitě, která může velmi přispět k humanizaci světa práce. Charakteristikou je spolupráce, kultura úcty k tomu, co je jiné, začlenění, schopnost týmové práce, soulad mezi pracovním úsilím a dalšími rozměry života.

Spolupráce při vytváření pracovních příležitostí pro všechny

155. Propagace nového ekonomického modelu vyžaduje podporu rozvoje alternativ. Ty se rodí spontánně na periferiích a mezi skupinami, které trpí následky kultury vyřazení, ale uchovávají si hodnoty a zvyklosti solidarity, které se jinde ztratily. Je třeba podpořit tyto zkušenosti a umožnit vytvářet pracovní příležitosti, zvláště pro mladé lidi, především v prostředí, kde je velká nezaměstnanost mladých lidí. To především vyžaduje hledání zdrojů. Jak vyplynulo z některých zaslanych poznatků, v některých zemích je požadováno, aby byly určeny cesty, kde se církev může zapojit do této snahy v rámci svého vlastnictví pozemků, nemovitostí a uměleckých předmětů. Je třeba, aby byly zhodnoceny iniciativami a podnikatelskými záměry mladých lidí a nepředstavovaly pouhý ekonomický zisk, ale přinášely „plody“ v sociálním slova smyslu.

Ve spleti mládežnických kultur

Formovat k aktivnímu a politickému občanství

156. Některé BK hovoří o vnímavosti mladých lidí vůči sociálním tématům (svoboda, spravedlnost, mír, ekologie, ekonomie, politika). Tuto vnímavost je třeba doprovázet, podporovat a podněcovat. Prikázání lásky má niterně sociální rozměr, zahrnuje pozornost věnovanou chudým a úsilí o budování méně korumpované a více spravedlivé společnosti. Sociální a politické nasazení představuje, alespoň pro některé, skutečné povolání, jehož zrání vyžaduje, aby bylo doprovázeno také z hlediska duchovního. Žádné rozlišení povolání se nemůže zaměřit pouze na hledání vlastního místa ve světě, bez toho aby tvořivě zdůraznilo i specifický přínos každého člověka ve prospěch společného dobra.

157. Skrze činnost v sociální oblasti se mnozí mladí lidé ptají na křesťanskou víru, projevují o ni zájem. Kromě úsilí o spravedlnost a pozornost zaměřenou na chudé je to příležitost k setkání a dialogu s nevěřícími a lidmi, kteří vyznávají jinou víru. Velký počet biskupských konferencí praktikuje nebo hledá nové způsoby formace k občanskému, společenskému a politickému životu. Podporují zvláště aktivity mladých a přijetí zodpovědnosti, spolupráci s vrstevníky. Do popředí vystupují důležité prvky: zúročit profesní kompetence a studium mládeže, poskytnout příležitosti, kde se mladí uplatní jako protagonisté; nabízet konkrétní možnosti služeb a kontakt s lidmi na okraji společnosti a s jiným sociálním prostředím než je prostředí, ze kterého pocházejí, včetně mezinárodních zkušeností a péče o životní prostředí; poskytovat studijní materiál a zhodnotit prostředí, počínaje lepším pochopením sociální nauky církve – jejíž hodnotu také PS podtrhuje (srov. PS 3) – a integrální ekologie; podporovat dozrávání spirituality spravedlnosti, zúročit pomoc, kterou přináší Bible, interpretovat sociální dynamiku; podpořit proces změny životního stylu, který se zaměřuje na důležitost každodenních gest a skutků, aniž bychom ztratili z dohledu strukturální a institucionální rozměr.

158. Dále mladí lidé většinou velice vnímají boj proti korupci a otázku diskriminace. Zvláště PS říká s přesvědčením, že „církve může sehrát klíčovou úlohu, když bude tyto mladé lidi ujišťovat, že nestojí na okraji, ale mohou zažít přijetí“ (PS 5). Poukazují na první oblast, kam se zaměřit a kterou podporovat. Je jí důstojnost ženy. Společnost je stále více multikulturní, vyznačuje se migračními fenomény nebo přítomností etnických, kulturních a náboženských menšin. Vyžadují rozvinutí procesu, který pomůže bourat předsudky a překonávat různé formy rasové a společenské diskriminace.

159. Co se dále týká občanské angažovanosti ve společnosti, předsynodní proces zdůraznil některé oblasti, jimž je třeba se věnovat: První je oblast mládeže začleněné do armády a policie. Je třeba pomoci, aby si osvojili určité hodnoty a přijali rozměr služby národu. Ta je součástí jejich úlohy a v určitých podmínkách si zaslouží zvláštní pozornost (mírové mise, přírodní katastrofy atd.). Druhou oblastí je ta, kde mladí lidé získávají zkušenost se službou na plný úvazek. Ve světě má různé názvy - civilní služba, gap year (tzv. rok volna), rok dobrovolné sociální práce atd. Jak zdůrazňuje PS, toto období je mnohdy příhodnou dobou pro poznání své vlastní budoucnosti (srov. PS 15). Je třeba se varovat rizika, že budeme považovat tyto mladé lidi za levnou pracovní sílu a dáme jim úlohu, kterou nechce nikdo vykonávat.

Naučit se přebývat v digitálním světě

160. Mnohé BK a PS poukazují na nezbytnost vyrovnat se s otázkou doprovázení za účelem uvědomělého užívání digitálních technologií. PS nabízí cestu: „Církve by především v dialogu s mladými lidmi měla prohloubit své porozumění technologiím, aby nám tak dokázala pomáhat při rozlišování, jak je používat. Na technologie – a zejména na internet – by měla pohlížet jako na místo vhodné pro novou evangelizaci. Výsledky takových úvah by pak měl

formálně shrnout oficiální církevní dokument. Za druhé by církev měla reagovat na široce rozšířený problém pornografie, zahrnující také zneužívání dětí, i na kyberšikanu a obrovskou daň, kterou si tyto problémy vybírají na lidstvu“ (PS 4).

161. Mnohé BK uznávají moc internetu jako nástroje pastoračního kontaktu a také orientaci k povolání, obzvláště tam, kde má církev z různých důvodů potíže dostat se k mladým jinými cestami. V tomto smyslu je dobře i v církvi zúročit schopnosti těch, kdo se narodili do digitální doby. Ještě naopak nebylo dosaženo vědomí, že sociální sítě a digitální svět jsou nástroje, které je třeba užívat pro pastorační práci, že nepředstavují virtuální realitu, která je v rozporu s reálnou, ale představují životní prostor s vlastní kulturou, kterou je třeba evangelizovat. Vezměme například oblast „videoher“, což v některých zemích představuje zásadní výzvu pro společnost a pro církev. Vytváří totiž v mladých lidech diskutabilní vizi člověka a světa a živí vztahy poznačené násilím.

Hudba – od niternosti k potvrzení identity

162. Mezi všemi uměleckými výrazy především hudba je spojena s dimenzí naslouchání a niternosti. Její dopad na oblast emocí může být příležitostí k formaci a rozlišování. Výběr žánrů a hudebníků je jedním z prvků, které definují především společenskou identitu mládeže. Otevírá prostor pro hudební produkci, která by napomohla rozvoji spirituality. Nezbytná je dále péče o zpěv a hudbu v rámci víry v životě komunity, jak je tomu již v mnoha prostředích. Někteří mladí lidé jsou přitahováni hudbou různých křesťanských tradic (jako gregoriánský chorál, pravoslavné mnišství, gospel). Jindy naopak nabídky, které napodobují jazyk současné komerční hudby, nepodporují usebrání a vnitřní naslouchání. Některé BK poukazují na skutečnost, že některé nabídky jiných vyznání a náboženství vyznívají pro mladé lidi – i katolíky – přitažlivě díky jednoduššímu a bezprostřednímu jazyku a díky „svěží a kvalitní hudbě“.

163. Zvláštní pozornost je třeba věnovat velkým hudebním událostem. Bylo by třeba podporovat příležitosti, aby byla znovuobjevena hudba jako autenticky slavnostní a spojující prvek, počínaje produkcí, kterou sami mladí lidé považují za kvalitní. Světové dny mládeže a velké národní nebo regionální akce mohou představovat alternativní nabídku k jiným událostem začleněním hudby do programu církevních setkání mladých.

Sport a soutěžení

164. Vzhledem k vlivu sportu mnoho BK doporučuje nutnost zúročit sport z hlediska výchovy a pastorační práce. Péče o tělo a disciplína, dynamika družstva, která zdůrazňuje spolupráci, férovost a dodržování pravidel, důležitost ducha oběti, velkodušnosti, smysl pro patřičnost, nadšení, tvořivost činí ze sportu výchovnou šanci, která umožní projít skutečnou cestou osobní disciplíny. Úspěch a neúspěch vyvolává emoční dynamiku, která se může stát tréninkem rozlišování. Je proto zapotřebí ukazovat mladým lidem zkušenosti zdravé soutěživosti, které utíkají před touhou po úspěchu za každou cenu a umožňují přeměnit námahu tréninku v příležitost vnitřního zrání. Jsou tedy zapotřebí sportovní sdružení – to platí především pro hlásící se k církvi – které se rozhodnou být skutečnými výchovnými komunitami v každém slova smyslu, nejen centrem, které poskytuje služby. Proto je důležité podpořit u trenérů, techniků a vedoucích vědomí výchovné úlohy a pečovat o jejich stálou formaci. Nehledě na ryze agnostickou oblast bylo by vhodné se zamyslet nad novými podobami výchovných míst, které přispívají k upevnění vzájemného uznání, sociálních vztahů a komunitních vazeb, především v multikulturním prostředí.

Přátelství a doprovázení mezi vrstevníky

165. Důležité je počítat také s vrstevníky jako nástrojem emancipace z rodinného prostředí, upevnění identity a rozvoje vztahových schopností. Veliký význam mají příležitosti k růstu a přátelství, jako jsou chvíle volného času nebo prázdnin. Dále jsou to příležitosti, které mladým lidem dopřejí stát se průvodci vrstevníků nebo těch, kteří jsou ještě mladší. Mohou objevovat krásu zodpovědnosti a oblíbit si službu. Pouto společenství, sdílení, lehkost ztotožnit se s druhým a komunikovat, jsou základem úspěchu iniciativ tzv. peer výchovy a komunit přijetí, které tak vznikají. Jsou zvláště užitečné tam, kde by se slovo dospělých v některých otázkách jevílo jako vzdálené, málo věrohodné (sexualita, prevence závislostí atd.), a tedy méně schopné způsobit změnu chování.

Blížkost a podpora v nepohodě a vyloučení

Postižení a nemoc

166. V životě mnoha mladých bolest poznamenává tělo a duši způsobem nepředvídatelným a nepochopitelným. Psychické, smyslové a fyzické nemoci a poruchy mohou mnohokrát uhasit naději a přeměnit citovou a sexuální stránku v pramen utrpení. Jak vyprávěl na předsynodním setkání jeden mladý muž s postižením: „Nikdy nejsme dost připraveni na život s hendikepem: vede nás k otázce o vlastním životě, vyzývá nás klást si otázky o vlastní konečnosti.“ Také mladí lidé, kteří žijí v těchto situacích, jsou povoláni, aby poznali, jak uchopit povolání k radosti a poslání – „jak lze přinášet radost z evangelia, když je utrpení na pořadu dne?“ – a objevovat vlastní vnitřní sílu: „Pláč může být právem, ale bojovat a milovat je mou povinností.“ Tito mladí lidé počítají s pomocí svých vrstevníků, učí své přátele vypořádat se s omezením, pomáhají jim růst v lidskosti. Zvláště blahodárné jsou komunity a hnutí, které dokážou začleňovat mladé lidi s formou postižení nebo nemocí, podporují jejich rodiny a zúročí přínos, který mohou dát ostatním mladým a všem. Komunita živená radostí z evangelia se díky nevyčerpatelné tvořivosti může stát alternativou k hendikepu. Například v některých prostředích, především v afrických zemích, jsou v rámci pastorační mládeže aktivní inovační procesy integrace nositelů HIV nebo nakažených AIDS.

Závislosti a jiné slabosti

167. Drogy, alkohol a jiné látky, které ovlivňují stav mysli a jsou starou i novou formou závislosti, zotročují mnoho mladých lidí a jsou hrozbou pro jejich život. Někteří z nich, ponoření do této situace, se ale mohou setkat s příležitostmi k novému startu i díky institucím, jako jsou komunity rodinného typu, výchovné komunity nebo léčebny. Potřebují být doprovázeni, aby poznali své vlastní chyby a rozlišili, jak jinak nasměrovat vlastní kroky. Potřebují podporu, aby se vyrovnali s novým návratem do společnosti, která je má často stigmatizovat nebo uzavírat do ghett. Snaha některých církevních institucí v této oblasti je velká a zasluhuje si podporu křesťanských komunit jako celku, s překonáním pokušení uzavřenosti. Velkou důležitost má formace pracujících v těchto oblastech a dobrovolníků, včetně duchovní formace. Toto úsilí každopádně nemůže nahradit podporu kultury a prevence ze strany církve, zaujetí jasného stanoviska v boji proti obchodu s drogami a proti těm, kdo spekulují s mechanismem závislostí.

Mladí vězni

168. Pomoc mladým vězňům vyžaduje zapojení do projektů na podporu míru, výchovnou činnost, uchopení uplynulých zkušeností, uznání vlastních chyb, smíření s prožitými traumaty

a získání sociálních a pracovních kompetencí za účelem znovuzачlenění. Duchovní a náboženský rozměr může mít důležitou roli a církev je vděčna těm, kdo ji zpřítomňují v těchto prostředích (vězeňští kaplani, dobrovolníci atd.) a provázejí vězně. Mezi jiným jsou tu požadavky, aby v rámci synody byly nalezeny způsoby, jak zapojit do aktivit mnohé mladé vězně a dát jim naději. Nelze opomenout potřebu lidské i profesní formace a doprovázení těch, kdo pracují ve vězeňském a nápravném systému (dozorci, psychologové, vychovatelé atd.), kteří čelí také velice složitým a obtížným situacím.

Války a násilí

169. Ve světě je mnoho mladých lidí, kteří zažívají válečné situace nebo ozbrojené konflikty různé intenzity. Někteří musí násilím nebo manipulací narukovat v paramilitárních skupinách nebo ozbrojených skupinách, zatímco některé mladé ženy jsou uneseny a zneužívány. Ti, kdo prožijí různá utrpení, si nesou psychologické a sociální následky. Vyrůstat v prostředí velkého násilí představuje překážku k osobnímu zrání, je vyžadováno výchovné úsilí a specifické doprovázení, zvláště pro budování vztahových schopností a překonávání prožitých traumat. Jde o prvky, se kterými je třeba počítat i při rozlišování povolání, protože povolání k radosti je i pro tyto lidi. Stejně tak důležitý je proces smíření na místní i národní rovině. Je třeba nabídnout prostředí, ve kterém mladí lidé, kteří prožili brutální násilí, mohou nalézt energii k překonání rozdělení, smutku, pomsty.

Mladí migranti a kultura přijetí

170. Neustálý nárůst migrantů a uprchlíků, zvláště těch, kdo jsou obětí obchodu s lidmi a zneužívání, vyžaduje aktivaci procesů právní ochrany jejich důstojnosti a prosazování integrace do společnosti, kam přicházejí. Proto jsou velice důležité iniciativy mnohých církevních organizací pro zapojení celé křesťanské komunity. Doprovázení mladých migrantů první a druhé generace k nacházení vlastní cesty k radosti a možnosti přispět k rozvoji společnosti je zvláštní výzvou v doprovázení a rozlišování povolání. Je třeba počítat s mezikulturním rozměrem. S velkou citlivostí a pozorností je třeba doprovázet také smíšené manželské páry z hlediska kulturního a také náboženského, doprovázet také ty, kdo pocházejí z procesů migrace a cítí se být povoláni ke kněžství nebo zasvěcenému životu. V prostředí různých kultur uvnitř křesťanské komunity je veškerá pastorační péče, tedy i mládeže, povolána k tomu, aby se vyhýbala formám uzavírání se do ghett, a naopak se otvírala reálným možnostem setkání.

Tváří v tvář smrti

171. Bohužel často se setkáváme s úmrtím mladých lidí a s mladými lidmi, kteří se dopustili zločinu. V této oblasti je rozhodující mateřská tvář církve a její schopnost naslouchat a doprovázet. Smrt je mnohdy důsledkem selhání světa, společnosti a kultury, která je iluzorní, využívá mladé a nakonec se jich zbavuje. Někteří prožili trauma v setkání s limitem lidského života v nemoci nebo v tajemství bolesti. Dále je tu hrozná skutečnost sebevražd v mládí. Ty způsobují ve svém okolí těžce zhojitelné rány. V jiných situacích dochází ke smrti mladých lidí kvůli jejich víře: skutečné mučednictví, které se stává prorockým svědectvím a přináší svatost. V každém případě smrt, zvláště smrt mladých, se stává pramenem nejhlubších otázek pro všechny. Pro církev je tato situace důvodem pro obnovený pohled na smrt a vzkříšení Ježíše. Z hlediska pastorace si některé BK kladou otázku, jakým způsobem se smrt mladých lidí může stát důvodem hlásání evangelia a výzvou ke konverzi pro všechny.

Doprovázení a hlásání

172. Kdo je zapojen v mnoha sociálních, výchovných a pastoračních oblastech, kde probíhá doprovázení, může dosvědčit, že každý mladý člověk má v sobě vtisknut nesmazatelný obraz Stvořitele a že Duch promlouvá v srdci každého z nich, i když nejsou schopni anebo nejsou v dispozici to poznat. Církev je povolána ke spolupráci na Božím díle, rozbíhá procesy, které pomáhají mladým lidem přijmout život jako dar a bojovat proti kultuře pohrdání a smrti. Toto úsilí je součástí poslání církve: „zvěstovat Boží království“ (Lk 4,43). V míře, v jaké on bude moci kralovat mezi námi, bude společenský život prostorem bratrství, spravedlnosti, pokoje, důstojnosti pro všechny“ (EG 180). Právě proto církev nemůže být brána pouze jako nezisková nebo filantropická organizace: její členové se nemohou vyhýbat úloze vyznávat Ježíšovo jméno (srov. EN 22), a činit své skutky výmluvným znamením jeho lásky, která sdílí, doprovází, odpouští.

173. Každé doprovázení je způsob, jak předávat povolání k radosti. Doprovázení se tak může stát vhodnou půdou pro ohlašování velikonoční radostné zvěsti, to znamená setkání s Ježíšem ukřižovaným a zmrtevýchvstalým: *kérygma*, „které vyjadřuje spásonosnou Boží lásku, jež předchází morálním či náboženským závazkům, aby nevnucovalo pravdu a apelovalo na svobodu, aby bylo nositelem radosti, povzbuzení, vitality a aby mělo harmonickou úplnost“ (EG 165). Současně každá služba doprovázení je příležitostí k růstu ve víře pro toho, kdo ho realizuje, a pro komunitu, které je součástí. Hlavním předpokladem dobrého průvodce proto je, že osobně zakusil „radost z lásky“, která odhaluje faleš světských uspokojení a plní srdce touhou předat radost druhým.

174. Tento evangelní 'nepokoj' chrání před pokušením obviňovat mladé lidi, že se vzdalují od církve, nebo si na to stěžovat. Některé BK hovoří naopak o „církvi vzdálené mladým lidem“, která je povolána vydat se na cestu konverze bez toho, aby na druhé házela vlastní nedostatky co do výchovného elánu a váhavého apoštolátu. Překonat tzv. Jonášův syndrom zůstává v mnoha ohledech cílem (srov. GE 134). Jonáš byl poslán, aby hlásal obyvatelům Ninive Boží milosrdenství. Prorok utíká, protože jeho srdce nesdílí úmysl, který vede srdce Boží. Skutečná otázka, kterou Jonášův příběh zdůrazňuje, je evangelizace evangelizátorů a křesťanská kvalita komunit věřících, protože pouze evangelizovaná komunita může evangelizovat.

III. KAPITOLA EVANGELIZOVANÉ A EVANGELIZUJÍCÍ SPOLEČENSTVÍ

Evangelní záměr křesťanského společenství

175. Během MS se objasnilo, že zkušenost společenství – komunity – je pro mladé lidi podstatná: na jedné straně mají „alergii na instituce“, stejně tak je ale pravda, že hledají významné vztahy ve „skutečných komunitách“ a osobní kontakty s „věrnými a nepochybnými svědky“ (srov. PS 5.1.10). Různé BK vyjádřily přání, aby synoda potvrdila otevřenost a ochotu k přijetí ze strany církve, která je povolána, aby provázela mladé lidi s pohledem na celistvost hlásání a graduálnosti nabídky, na respektování rytmů zrání jejich svobody, která se buduje v konkrétní historické a každodenní situaci. Po Ježíšově příkladu, který je „prvním a největším hlasatelem evangelia“ (EN 9, EG 12), je také komunita věřících povolána, aby vyšla ven a potkala se s mladými tam, kde jsou, znovu zapálila jejich srdce a šla po jejich boku (srov. Lk 24,13-35).

176. Riziko uzavřít se do elitní a posuzující skupiny bylo již velkým pokušením v kruhu Ježíšových učedníků. Proto Pán chválí velkou víru (*Mt 15,22-28*); kárá učedníky, kteří by chtěli seslat oheň na samaritány, kteří nepřijali Ježíše (*Lk 9,51-55*); říká, že patřičnost k vyvolenému národu a zachovávání zákonů nemá za následek automatický přístup ke spáse (*Lk 18,10-14*); ukazuje, že pokud se vzdálíme, může to být podnětem k novému návratu ke společenství a že život v Otcově domě nás může učinit neschopnými milovat (*Lk 15,11,32*). Zatímco Petr třikrát zapírá milovaného Mistra a Jidáš ho zrazuje, římský setník ho jako první rozpozná coby Božího Syna (*Mk 15,39*). Křesťanská komunita je povolána, aby vyšla ze své domýšlivosti, že „vidí“ vlastníma očima (srov. *J 9,41*), a neposuzovala jinými kritérii než těmi, které přicházejí od Boha.

177. Jak již zmínila PŘD, „vzhledem k minulosti si máme zvyknout na procesy přibližování se k víře stále méně standardní a více vnímavé vůči osobní charakteristice jednotlivce“ (PŘD III,4). Křesťanská komunita žije z různých rovin příslušnosti, s vděčností rozpoznává malé kroky každého a snaží se ocenit semínko milosti přítomné v každém, všem nabízí úctu, přátelství a doprovázení, protože „malý krůček uprostřed velkých lidských omezení může být Bohu milejší než zvnějšku korektní život toho, který prožívá své dny, aniž by čelil vážným těžkostem (EG 44; AL 305). Sami mladí se svými životními zkušenostmi a se svou nejistou vírou pomáhají církvi, aby uchovala svou přirozenou formu mnohostěnu (srov. EG 236).

Rodinná zkušenost v církvi

178. Jedním z neplodnějších výsledků obnovené pastorační pozornosti vůči rodině, kterou jsme prožili v posledních letech, bylo znovuobjevení rodinné povahy církve. Konstatování, že církve a farnost jsou „rodina rodin“ (srov. AL 87.202), je velice silné a vzhledem ke své formě jenom orientační. Máme na mysli vztahy, kde rodina je formou samotné zkušenosti církve; formační modely duchovní povahy, které se dotýkají citu, dávají zrod poutu a konvertují srdce; výchovné procesy, které jsou náročným a strhujícím uměním doprovázení mladých generací a samotných rodin; způsob slavení mše, protože v liturgii se projevuje církev povolána Bohem, aby byla jeho rodinou. Mnohé BK si přejí překonání těžkostí, navázat skutečné vztahy v křesťanské komunitě a žádají, aby synoda nabídla konkrétní prvky v tomto směru. Jedna BK říká, že „uprostřed hlasitého a chaotického života mnozí mladí lidé žádají od církve, aby byla duchovním domovem“. Pomáhat mladým realizovat jejich život neustále ohrožený nejistotami, fragmentací a křehkostí, je dnes zásadní. Pro mnoho mladých lidí, kteří žijí v křehkých a bídnych rodinách, je důležité, aby pochopili církev jako skutečnou rodinu, která je schopna je „adoptovat“ za vlastní děti.

Pastorační péče o mladé generace

179. Mnohé BK jasně zaznamenávají úzké spojení mezi evangelizací a výchovou. Toto propojení se dobře rozvíjí v mnoha institucích mužského i ženského zasvěceného života, které se již po staletí zaměřují na tuto dvojici a nabízejí celé církvi plodnou zkušenost pastorační péče mládeže, spojenou s výraznou pozorností zaměřenou na výchovu. Mnohé odpovědi BK říkají, že různé křesťanské komunity a mnozí pastýři mají nedostatečnou výchovnou vnímavost. Jedna z nich tvrdí, že v mnoha institucích „v srdci mnohých biskupů, kněží a řeholníků mladí lidé nejsou“. Je-li si ale společenství věřících vědomo své výchovné úlohy a pro ni se nadchne, je ve stavu rozvinout duchovní síly a materiály, které konkretizují skutečnou výchovnou lásku, schopnou zúročit nečekané energie a nadšení pro mladé generace.

180. Zvláštní pozornost si zaslouží oratoře nebo podobné pastorační aktivity. Přinášejí zkušenost, která v různých prostředích představuje, jak říká jedna BK, „specifickou péči křesťanské komunity o mladé generace. Její nástroje jsou různorodé a odrážejí tvořivost výchovné komunity, která se umí postavit do služby, má perspektivní pohled na realitu a umí důvěřovat Duchu Svatému, aby jednala prozíravě“. Kde je oratoř, mladé generace nejsou zapomenuty a zaujímají ústřední a aktivní roli v křesťanské komunitě. Některé BK očekávají od synody nový rozmach této zkušenosti.

Rodina, privilegovaný subjekt výchovy

181. Co se týče spojení mezi pastoračí mládeže a rodinou, bude důležité se v synodní optice věnovat VII. kapitole *Amoris Laetitia*, která hovoří o výchově dětí. Ta si zaslouží vhodnější pastorační zúročení. Je evidentní, že rodina je „první škola lidských hodnot, kde se člověk učí správně užívat svobodu“ (AL 274). Sami mladí během předsynodního setkání jasně prohlásili, že mezi těmi, kdo pomáhají rozvoji jejich osobnosti, zaujímá rodina privilegované místo (srov. PS 1). Různé BK si uvědomily, že investovat energii do vytváření dobrých rodin neznamena odejmout síly péči o mládež. Upřednostnění mládeže a úsilí ve prospěch mládeže je povoláno rozhodně se otevřít pastorači rodin.

182. Mnoho BK žádá synodu, aby se věnovala neodmyslitelné roli rodiny jako aktivního pastoračního prvku v doprovázení mladých a v poznávání povolání. Další žádají pomoc, aby bylo zkvalitněno doprovázení mladých lidí v období známosti, v bezprostřední přípravě na manželství a také v následné fázi po slavení svátosti manželství. Udaje od BK dokládají k synodní tematice protichůdné panorama úlohy rodiny. V nejvíce sekularizovaných zemích, jak říká jedna BK, „většina katolických rodin není aktivně nebo úmyslně zapojena do rozpoznávání povolání svých dětí, některé jsou aktivně proti“. V jiných kontextech naopak, kde komunitární rozměr víry je živější, sehrává rodina dynamickou a konstruktivní roli.

V naslouchání Pánu a v dialogu s ním

183. Mnohé BK představují svou osvědčenou praxi: upřednostnily naslouchání Bohu a dialog s ním: duchovní obnova, duchovní cvičení, chvíle přerušování všednodenní rutiny, národní a diecézní poutě, sdílené zkušenosti modlitby. Poutní místa, centra spirituality a domy pro duchovní cvičení, kde je možnost přijmout a doprovázet mladé, mají v různých místech světa velký úspěch. Jedna BK píše: „Víme, že úspěch nepřichází od nás, ale od Boha, a proto se snažíme ukázat mladým lidem, že modlitba je hybnou silou, která mění svět“. Ve zmatených časech si mnozí mladí lidé uvědomují, že jenom modlitba, ticho a kontemplace nabízejí správný obzor transcendence, ve kterém lze dojít k autentickým rozhodnutím. Chápejí, že pouze před Bohem lze zaujmout pozici pravdy a říkají: „V tichu můžeme zaslechnout Boží hlas a rozpoznávat, jaká je jeho vůle s námi“ (PS 15).

184. V modlitbě, která může být mnohdy zkušeností duchovního boje (srov. GE 159-165), se profiluje vlastní vnímavost vůči Duchu, vychováváme se ke schopnosti rozumět znamení času a čerpáme sílu jednat tak, aby se evangelium mohlo dnes znovu vtělit. V péči o duchovní život lze zakusit víru jako šťastný osobní vztah s Ježíšem a jako dar, za který můžeme být vděční. Je tedy evidentní, že duchovní rozměr života komunity přináší velké příležitosti, jak přiblížit mládež k víře a k církvi a jak ji doprovázet v rozpoznávání povolání.

Ve škole Božího slova

185. Pastorační a výchovné zkušenosti nejvíce účinné v evangelizaci, které mnohé BK prezentují, kladou do středu sílu Božího slova v rozpoznávání povolání: *lectio divina*, školy Božího slova, biblické katecheze, studium života mladých lidí v Bibli, používání digitálních nástrojů, které usnadňují přístup k Božímu slovu, to vše je praxe, která má mezi mladými úspěch. Pro mnohé BK obnovení pastorace vychází z biblické kvalifikace, proto žádají synodu o úvahy a návrhy. V místech, kde jsou přítomny jiné křesťanské církve nebo komunity, různé BK upozorňují na ekumenickou hodnotu Bible, která může vytvářet významné sblížení a sdílení pastoračních projektů.

186. Jako plod synody o Božím slově žádá už Benedikt XVI. od celé církve začlenění biblické pastorace, která by nebyla zavedena jen vedle dalších forem pastorace, ale jako biblická animace celé pastorace (VD 73). Žalmista říká „Světlem pro mé nohy je tvé slovo, osvěcuje moji stezku“ (Ž 119,105), žalmista se táže: „Jak si mladík udrží svou stezku čistou? Musí se vždy držet tvého slova“ (Ž 119,9).

Vkus a krása liturgie

187. BK potvrzují, že mladí lidé „nepřicházejí do kostela, aby tam našli něco, co by mohli najít jinde, ale hledají autentickou a dokonce radikální zkušenost“. Mnohé odpovědi na dotazník ukazují, že mladí lidé vnímají kvalitu liturgie. Provokativně PS říká, že „křesťané vyznávají živého Boha, ale navzdory tomu se mnohdy setkáváme s liturgií nebo komunitami, které se zdají být mrtvé (PS 7). Co se týče jazyka a kvality homilie, jedna BK říká, že mladí vnímají „absenci souladu s církví“, a dodává: „Zdá se, že nechápeme slovník, a tedy také potřeby mladých lidí.“ Významná doporučení v této souvislosti lze najít v EG 135-144.

188. Je třeba mít na paměti, že „víra má sakramentální strukturu“ (LF 40). Některé BK žádají, aby bylo rozvinuto genetické pojítko mezi vírou, svátostmi a liturgií v plánování procesů pastorace mládeže, počínaje centralitou eucharistie, která je zdrojem a vrcholem celého křesťanského života (LG 11) a „zdrojem a vrcholem celé evangelizace“ (PO 5). Různé BK ujišťují, že tam, kde liturgie a *ars celebrandi* jsou pečlivě připravené, je vždy velká přítomnost mladých aktivních a účastných lidí. Když vezmeme v úvahu, že ve vnímavosti mladých lidí promlouvají nikoli pojmy, ale spíše zkušenosti, nikoli znalosti, ale vztahy, pak některé BK pozorují, že eucharistické slavení a další okamžiky celebrace – často považované za cíl – se mohou stát místem a příležitostí pro nové první hlásání mladým lidem. BK v některých zemích vidí účinnost pastorace ministrantů, aby mladí lidé mohli zakusit ducha liturgie; každopádně bude vhodné přemýšlet, jak předložit dobrou liturgickou formaci všem mladým lidem.

189. Pozornost si také zaslouží téma lidové zbožnosti, která v různých prostředích přináší mladým lidem privilegovaný přístup k víře, ať už protože je spojena s kulturou a místními tradicemi, tak i pro zhodnocení řeči těla a citů, prvky, které v liturgii mnohdy jen stěží nacházejí prostor.

Věřit v katechezi

190. Různé BK si kladly otázku, počínaje synodním tématem, jaký je proces katecheze v křesťanské komunitě. Katecheze (výuka náboženství) převážně nemá u mládeže dobrou pověst, protože mnohým připomíná jejich „povinný, nikoli zvolený proces v dětství“ (DoL). Obrátíme-li pozornost k nezbytné a přirozené návaznosti pastorace dospívajících a mládeže, některé BK požadují, aby byla celkově forma katecheze přehodnocena optikou účinnosti pro nové generace.

191. DV zve, abychom se vyhnuli rozporu mezi zkušenostní a obsahovou katechezí. Připomíná, že zkušenost víry je již otevřenost poznávání pravdy a vede k interiorizaci obsahů víry, přivádí k živému setkání s Kristem. V tomto propojení sehrává církevní komunita nezastupitelnou roli mediátora.

192. Některé BK a sami mladí lidé radí sledovat v katechezi „cestu krásy“ a ocenit velké umělecké a architektonické bohatství církve, autentický vztah s Božím stvořením a okouzlení liturgií církve ve všech jejích formách a ritech. Existují zdařilé zkušenosti katecheze mládeže. Většinou jsou prezentovány jako proces živého setkání s Kristem, který se stává pramenem dynamické jednoty mezi pravdou evangelia a vlastní životní zkušeností. Takto se vytvářejí podmínky pro rozvoj silné víry, která se konkretizuje v misijním úsilí.

193. V některých prostředích probíhá katecheze v rámci školních procesů, a tedy vyučování náboženství nabývá velké důležitosti pro zrání povolání mládeže. To vše vyzývá synodu, aby uvažovala nad vztahem mezi školou a křesťanskou komunitou z hlediska společného rysu výchovy.

Doprovázet mladé lidi, aby se stali darem

194. Četné zkušenosti prezentované na konci odpovědí na dotazník PŘD odkazují na praxi, ve které mladí lidé jsou doprovázeni v logice „víry v akci“, která se realizuje ve službě křesťanské lásky. Církev, která slouží, je církev zralá, která dokáže přitáhnout mladé lidi, protože dosvědčuje své povolání napodobovat Krista, který „byl bohatý, ale pro vás se stal chudým, abyste vy jeho chudobou zbohatli“ (2 Kor 8,9). V odpovědích mnoha BK bylo dobře uchopeno a rozvinuto propojení vyjádřené v různých bodech PŘD mezi zkušeností dobrovolné služby a rozlišením povolání. Samotní mladí lidé říkají, že období „služby v hnutích a charitách dává mladým lidem zkušenost s misíemi a také prostor pro rozlišování“ (PS 15). Je tu velký počet misijních zkušeností a možnost, kde lze prožívat rozlišování (PS 15). Mnoho je zkušeností mladých lidí, kteří objevili život víry díky zkušenosti služby v kontaktu s církví sloužící. Na druhé straně církev bude moci obnovit svou dynamiku služby, když bude odpovídat na požadavky mladých lidí, které vedou k transparentnímu, nezištnému a služebnému stylu. Stručně řečeno, DV zve k prosazování obnovené kultury bezplatnosti.

195. Pro mnohé mladé lidi slučuje mezinárodní dobrovolnictví vnímavost k solidaritě a touhu po objevu dalších kultur a neznámých světů: jde o místo setkání a spolupráce s mladými, vzdálenými církví a nevěřícími. Misijní dobrovolnictví rozvinuté v mnoha zemích a mnohými institucemi zasvěceného života – mužskými i ženskými – je zvláštním darem, který církev může nabídnout všem mladým lidem: připravenost, doprovázení a znovuzaměření na optiku povolání mladých lidí.

Otevřená a pohostinná komunita pro všechny

196. Předsynodního setkání se zúčastnili mladí nejen z jiných křesťanských denominací, jiných náboženství, ale dokonce i nevěřící. Bylo to znamením, že mladí lidé přijali s vděčností církev, protože ukázala tvář pohostinné a přijímající církve, schopné rozeznat bohatství a přínos, který může přijít od každého pro dobro všech. S vědomím, že autentická víra nemůže vést k povýšení se nad druhé, jsou Pánovi učedníci povoláni, aby zhodnotili všechny zárodky dobra, přítomného v každém člověku a v každé situaci. Pokora víry pomáhá komunitě věřících nechat se instruovat také lidmi s jinou pozicí či kulturou v logice vzájemného dobra, kde člověk dává a dostává.

197. Například v MS někteří odborníci zaznamenali, že migrační fenomén se může stát příležitostí k dialogu mezi kulturami a k obnovení rizikových křesťanských komunit na ústupu. Někteří mladí lidé LGBT skrze různé příspěvky, které byly zaslány sekretariátu synody, touží „čerpat z větší blízkosti církve“ a zakoušet větší péči církve, zatímco některé BK si kladou otázku, co navrhnout „mladým lidem, kteří namísto rozhodnutí vytvořit heterosexuální pár se rozhodnou vytvořit homosexuální pár a chtějí být blízko církvi“.

Ekumenický a mezináboženský dialog, který v některých zemích dostává pro mládež rysy skutečné priority, rozvíjí klima vzájemné úcty a přirozené otevřenosti komunity, která vstupuje do hry „s tichostí a s uctivostí“ (1 Pt 3,16). Také dialog s nevěřícími a se sekulárním světem jako celkem, je v některých prostředích pro mladé lidi rozhodující, především v oblasti akademické a kulturní, kde často cítí, že jsou diskriminováni ve jménu víry, kterou vyznávají: iniciativy jako „katedra nevěřících“ a „nádvoří pohanů“ vyvolávají zájem mladých generací, aby pomohli začlenit svou víru ve svět, ve kterém žijí, a také vzít na sebe metodu otevřeného dialogu a plodné diskuse mezi různými názory.

IV. KAPITOLA ANIMÁTORSTVÍ A ORGANIZACE PASTORACE

198. Abychom doprovodili mladé lidi v jejich rozlišování povolání, je třeba nejen kompetentních lidí, ale také vhodných struktur animace, nejen účinných, ale především oslovujících a zářivých pro styl vzájemnosti a bratrské dynamiky, kterou přinášejí. Některé BK vnímají, že je třeba institucionální konverze. Respektují a integrují legitimní rozdíly, ve společenství poznáváme privilegovanou cestu pro poslání, bez kterého je nemožné vychovávat a evangelizovat. Stále důležitější pro církve je vidět, nejen „co“ děláme pro mladé lidi a s nimi, ale také „jak“ to děláme.

Mladí lidé jako hlavní osoby (protagonismus)

199. Jménem ostatních jeden mladý muž v dotazníku online říká: „Chceme být zapojeni, oceněni, mít zodpovědnost za to, co děláme.“ Pokřtění mladí lidé jsou povoláni, aby byli misijními učedníky, a dělají se důležité kroky tímto směrem (srov. EG 106). V duchu koncilního dokumentu *Apostolicam Actuositatem* svatý Jan Pavel II. říkal, že mladí lidé „nemají být jednoduše považováni za objekt pastorační péče církve: fakticky jsou a mají být povzbuzováni, aby byli aktivními subjekty, „činiteli evangelizace a tvůrci sociální obnovy“ (CL 46). Zde spočívá pro mnohé BK skutečný kvalifikační bod pastorační péče mládeže: s odvahou přejít od pastorační „pro mládež“ k pastorační „s mládeží“.

Benedikt XVI. často vyzýval mladé lidi, aby byli protagonisty misie: „Drazí mladí přátelé, vy jste první misionáři mezi svými vrstevníky!“ (*Poselství k 28. světovému dni mládeže 2013*, 18. října 2012), protože „nejlepší způsob evangelizace mladého člověka je přistoupit k němu skrze dalšího mladého člověka“ (DoL). Bude třeba určit privilegované oblasti, kde mladí mohou být a mohou se osvědčit jako hlavní protagonisté. Některé BK poukazují na realitu „klerikalismu“ jako na nepřekonatelný problém: jedna BK říká, že „naši mnozí mladí si myslí, že církve je pouze skupina kněží a zasvěcených osob a tito ji reprezentují“. Mnohé BK si přejí, aby jasné stanovisko synody umožnilo tento pohled vykořenit.

Místní církve

200. Veškerý Boží lid je subjektem křesťanské misie (srov. EG 120), což je vyjádřeno různou zodpovědností a různými rovinami animace. Petrův nástupce neustále vyjadřuje, že mladí lidé mají zvláštní místo v jeho srdci, což oni sami poznávají a oceňují. Papež je středem viditelné jednoty církve a jeho univerzální mediální dosah ho staví do pozice vůdce, který uznává a podporuje přínos všech charismat a institucí ve službě mladým generacím.

Mnohé BK nabízejí centrální kvalifikovanou službu pastorači pro mládež, ale privilegovaným subjektem každopádně zůstává místní církev, které předsedá biskup a animuje ji svými spolupracovníky, podporuje součinnost a zhodnocuje dobré zkušenosti společně s těmi, kdo se zasazují pro dobro mladých lidí. Mnohé BK potvrzují, že v této pastorační oblasti existuje i kvalitní služba, v některých částech světa je však mnoho improvizace a málo organizace.

Z hlediska místního – farnost, církev uprostřed domů, je základním místem pastorače a její účinnost v naší době byla jednoznačně znovu potvrzena (srov. EG 28). Jeden mladý v dotazníku online říká, že „kde jsou kněží zproštěni finančních a organizačních úkolů, mohou se soustředit na pastorači. Některé BK zaznamenávají živost farností, pro jiné, zdá se, již farnosti nejsou vhodným místem pro mládež, která se obrací k jiným zkušenostem církve, které lépe vystihují jejich mobilnost, životní prostor a duchovní hledání.

Přínos zasvěceného života

201. Řada BK vyjadřuje svou upřímnou vděčnost za velkou a kvalifikovanou přítomnost zasvěcených osob na území. Dokážou „vychovávat evangelizací a evangelizovat výchovou“ v mnoha formách a stylech. Zasvěcení dnes prožívají citlivou fázi: v některých zemích, zvláště na jihu světa, je expanze a živost, která přináší naději, ve více sekularizovaných oblastech je podstatný úbytek počtu zasvěcených osob a dochází také ke krizi identity v důsledku toho, že dnešní společnost zasvěcené lidi zdánlivě již vůbec nepotřebuje. Některé BK vidí, že zasvěcený život je specifickým místem výrazu „ženského ducha“. Mnohdy je ale církevní neschopností uznat, dát prostor a povzbudit tuto jedinečnou a tolik potřebnou tvořivost a vyhnout se strukturalizaci různých charizmat: to požaduje nezbytnou a odvážnou „kulturní konverzi“ církve.

202. V přesvědčení, že mladí lidé jsou skutečným zdrojem „omlazení“ církevního dynamismu, si UVRP klade otázku: „Jste skutečně vnímaví vůči mladým lidem? Chápeme jejich potřeby a očekávání? Dokážeme pochopit jejich požadavky, prožít významné zkušenosti? Jsme schopni překonat vzdálenosti, které nás oddělují od jejich světa?“ Tam, kde je mladým kreativně a dynamicky nabídnuto naslouchání, přijetí a svědectví, se rodí soulad a sympatie, které přinášejí plody. Pro UVRP by byla vhodná instituce „stálého pozorovatele“ pro mládež na rovině univerzální církve.

Sdružení a hnutí

203. Mnozí mladí lidé žijí a objevují víru skrze aktivní a přesvědčenou příslušnost k hnutím a sdružením, která jim nabízejí intenzivní bratrský život, náročnou cestu spirituality, zkušenosti služby, vhodný prostor pro doprovázení a kompetentní lidi pro rozlišování. Proto jejich přítomnost je většinou ceněná. Tam, kde je přítomnost církve jen s námahou viditelná a významná, uchovávají živou dynamiku hnutí a zůstávají důležitou záštitou; také v jiných místech je jejich přítomnost pozitivní: komunitární styl a duch modlitby, valorizace Božího slova a služba nejchudším, aktivní zapojení a podnět k protagonismu, to jsou některé z prvků nepochybného zájmu, který odpovídá jejich velkému úspěchu mezi mladými. Některé BK, byť uznávají plodnost toho všeho, žádají synodu, aby reflekovala a nabídla konkrétní orientace

pro vítězství nad pokušením autoreferencie některých hnutí a sdružení, protože je nezbytné „stabilizovat zapojení těchto uskupení v rámci celkové církevní pastorace“ (EG 105). V tomto směru by bylo vhodné valorizovat kritéria, která přináší IE 18.

Sítě a spolupráce na občanské, společenské a náboženské rovině

204. Církev je povolána, aby s rozhodností vstoupila do vztahu s těmi, kdo mají zodpovědnost za výchovu mládeže v občanské a sociální oblasti. Současná vnímavost k výchovné nouzi je společným majetkem církve a občanské společnosti a vyžaduje jednotu úmyslu s cílem vytvořit alianci ve světě dospělých. „Vytvořit síť“ je jedním z kvalifikovaných bodů, který je třeba v třetím tisíciletí rozvinout. Pokud si církev stále více bude uvědomovat, že není jediným subjektem působícím ve společnosti, ale uznávat, že je „kvalifikovanou menšinou“, vyvstane nutnost naučit se umění spolupráce a schopnosti vytvářet vztahy s výhledem na společný projekt. Nelze si myslet, že když navážeme dialog s různými sociálními a civilními organizacemi, dojde ke ztrátě vlastní identity. Některé BK říkají, že schopnost sjednotit zdroje a projektovat společně s dalšími cestu obnovy, pomůže celé církvi přijmout skutečnou dynamiku „vycházení“ – „vyjítí ven“.

205. Nejen na rovině občanské a sociální, ale také v ekumenické a mezináboženské oblasti některé BK hovoří o sledování různých společných cílů – například v oblasti lidských práv, ochrany přírody, opozice k jakémukoli druhu násilí a zneužívání nezletilých, respektování náboženské svobody. Tyto cíle napomáhají různým subjektům se otevřít, poznat se, mít vzájemnou úctu a spolupracovat.

Pastorační plánování

206. Z různých zemí mnohé BK hovoří o neorganizovanosti, improvizaci a monotónnosti. Během PS bylo řečeno, že v církvi je mnohdy obtížné překonat logiku založenou na přístupu, že „vždycky se to dělalo takto“ (PS 1). Mnohdy je zdůrazňována nepřipravenost některých duchovních, kteří se necítí být na výši, aby čelili komplikovaným výzvám naší doby, a riskují tak, že se uzavřou do ekleziologických, liturgických a kulturních vizí, které jsou již překonané. Jedna BK píše: „často zaznamenáváme absenci schopnosti vytvořit dlouhodobý plán“, jindy by zase bylo užitečné si položit otázku, jak doprovázet diecéze na tomto poli, vzhledem k tomu, že dnes, jak píše jedna BK: „vyvstává větší požadavek koordinace, dialogu, projektuschopnosti a také studia ve vztahu k pastorační mládeže a povolání.“ Jiné BK zmiňují určitý druh kontrapozice mezi operativním plánováním a duchovním rozlišováním. Ve skutečnosti dobrý pastorační projekt by měl být zralým plodem autentického procesu rozlišování v Duchu, který vede všechny, aby šli na hlubinu. Každý člen komunity je povolán, aby rostl ve schopnosti naslouchání, v respektování společné disciplíny, která oceňuje přínos každého v umění spojit síly s výhledem na projekt, který se má stát pro členy komunity procesem přeměny.

Mimořádná událost a každodenní život

207. Mnohé BK reflektují vztah velkých událostí k pastorační mládeže: především se jedná o světové dny mládeže, ale také o mezinárodní setkání, kontinentální, národní a diecézní na straně jedné – a na straně druhé o běžný život víry mladých lidí a křesťanských komunit. Světové dny mládeže jsou velmi oceňovány, jak říká jedna BK, protože „nabízí příhodný čas pro poutí, kulturní výměnu a budování vztahů na místní i mezinárodní rovině“. Některé BK žádají ale nový přístup, přehodnocení: některé považují zkušenost SDM za příliš elitářskou zkušenost, jiné požadují větší interaktivnost, otevřenost a dialog.

208. Během PS si mladí lidé kladli otázku, jak „překlenout prostor mezi velikými událostmi celé církve a farním děním“ (PS 14). Velké události mají významnou úlohu pro mnohé mladé lidi, ale mnohdy se ukazuje jako obtížně zúročit v každodenním životě nadšení, které přichází z účasti na podobných iniciativách. Jedna BK píše v této souvislosti, že „mezinárodní setkání se mohou stát řádnou součástí pastorace mládeže, nikoli pouze jednotlivou událostí, pokud vztah mezi těmito událostmi bude jasnější a příslušná témata událostí budou převedena do reflexe a praxe osobního a komunitního každodenního života“. Některé BK varují před iluzí, kterou některé mimořádné události řeší cestu víry a křesťanského života mládeže: v tomto smyslu je pozornost vůči výchovným procesům a plán víry rozhodně nezbytný. Protože, jak říká jedna BK, nejlepším způsobem, jak zvěstovat evangelium v této naší době, je žít ho v každodennosti jednoduše a moudře, čímž ukazujeme, že evangelium je solí, světlem a kvasem každého dne.

Pastorace „na míru“

209. Jedna BK jako mnohé další stvrzuje, s ohledem na vztah mezi pastorační mládeže a pastorační povolání, že: „I když jsou tu významné zkušenosti, je velmi nezbytné, aby pastorační mládeže a pastorační povolání byly dobře strukturovány. Navíc je třeba spolupracovat s pastoračními rodinami, s výchovou, kulturní a sociální formací pro osobní životní plán každého pokřtěného.“ Do popředí všude vystupuje upřímné hledání větší koordinace, součinnosti a integrace mezi různými pastoračními oblastmi, které mají za cíl pomoci všem mladým lidem, aby dosáhli míry „Kristovy plnosti“ (Ef 4,13). Narůstající počet „úřadů“, který vytváří projektovou a operativní fragmentaci, obtiže v objasnění různých kompetencí a obtiž spravovat různé vztahové roviny přináší myšlenku „integrované pastorační“, která vychází z důrazu na adresáty. To může být pro některé BK směr, který je třeba upevnit a posílit.

210. Klíč k dosažení této integrované jednoty je pro mnohé horizont životního povolání, protože „dimenze pastorační povolání mládeže není něco, co je třeba přinést až na konci celého procesu nebo skupině zvláště vnímavé na specifické povolání, ale co je třeba přinášet během celého procesu evangelizace a výchovy k víře dospívajících a mládeže.“ (František, [Messaggio ai partecipanti al convegno internazionale sul tema: «Pastorale vocazionale e vita consacrata. Orizzonti e speranze»](#), 25. listopadu 2017).

Semináře a formační centra

211. Mladí kandidáti na kněžskou službu a k zasvěcenému životu žijí ve stejných podmínkách jako ostatní mladí lidé: sdílejí energii i křehkost svých vrstevníků, podle kontinentu a země, ve které se nacházejí. Proto je nezbytné navrhnout vhodná doporučení pro různé místní podmínky. Na všeobecné rovině, vzhledem k rozlišování povolání, uvádějí některé BK dva velké problémy: narcismus, který směřuje k uzavření se do vlastních požadavků, a k tendenci chápat povolání výlučně v optice seberealizace. Obojí má své kořeny v potencionálně patologickém soustředění se na sebe. Dvojí nebezpečí, kterému jsou také vystaveny formační procesy, je *individualismus* zaměřený na autonomní subjekt, který vylučuje uznání, vděčnost a spolupráci s Božím zásahem; *intimismus*, který uzavírá člověka do virtuálního světa a do falešné niternosti, kde je vyloučena potřeba mít cokoli společného s ostatními a s komunitou (srov. PD a GE 35-62). Je třeba plánovat formační projekty schopné podnítit velkodušnost mladých lidí ve formaci tak, aby v nich rostlo hluboké vědomí, že jsou ve službě Božímu lidu. Je nezbytné zajistit kvalitní, formační týmy, které budou schopny interakce s konkrétními potřebami dnešních mladých lidí a s jejich touhou po duchovnu a radikalitě. Organizace času, prostoru a aktivit ve formačních domech by měla umožnit skutečnou zkušenost komunitního a bratrského života.

ZÁVĚR

Univerzální povolání ke svatosti

212. Syntézou a společným jmenovatelem křesťanského života je svatost, protože „Pán Ježíš, božský učitel a vzor každé dokonalosti, hlásal svým učedníkům, každého stavu – všem i každému jednotlivě – svatost života, jejímž průvodcem a dovršitelem je on sám“ (LG 40). Svatost zahrnuje z hlediska kvality a celku každou jednotlivou dimenzi života věřícího a církevní komunity. Jsou vedeni k dosažení plnosti podle darů a možností každého. Proto sv. Jan Pavel II. ji na začátku třetího tisíciletí navrhl jako „vysokou míru“ běžného křesťanského života“ (NMI 31). Návrat k tématu v GE nabízí prohloubení svatosti v současném světě a všem připomíná vůli Pána Ježíše, který nás „chce mít svaté a nečeká, že se spokojíme s průměrným, zředěným a nekonzistentním životem“ (GE 1). Vše je v sázce v žití každodenního života: „Síla svědectví svatých spočívá v tom, že žijí blahoslavenství a pravidlem jejich chování je poslední soud: je to pár jednoduchých slov, ale jsou praktická a vhodná pro všechny, protože křesťanství je tu především proto, abychom ho žili (GE 109).

Mládí, čas pro svatost

213. Jsme přesvědčeni, že „svatost je nejkrásnější tvář církve“ (GE 9). Než ji navrheme mladým, jsme všichni povoláni, abychom ji žili jako svědkové, čímž se staneme „sympatickou“ komunitou jak vyprávějí v různých příležitostech Skutky apoštolů (srov. GE 93). Pouze pokud začneme touto věrností, stane se doprovázení mladých lidí důležitým na cestách svatosti. Když sv. Ambrož řekl, že „každý věk je zralý pro svatost“ (*De Virginitate*, 40), nepochybně je jím i mládí! Ve svatosti mnoha mladých lidí spatřuje církev Boží milost, která předchází a doprovází příběh každého, rozpoznává účinnost svátosti eucharistie a smíření, plodnost sdílených cest ve víře a v křesťanské lásce, prorocký náboj těchto „hrdinů“, kteří často zpečetili krví to, že jsou Kristovými učedníky a misionáři evangelia. Je-li pravda, jak potvrdili mladí lidé během předsynodního setkání, že autentické svědectví je nejžádanějším jazykem, pak život svatých mladých lidí je skutečným slovem církve. Výzva mladým lidem, aby vedli svatý život, je tou nejpotřebnější výzvou. Skutečná duchovní dynamika a plodná pedagogika svatosti nezklamou hluboké touhy mladých lidí: jejich potřebu žít, milovat, expandovat, radovat se, mít svobodu a budoucnost a také milosrdenství a smíření. Pro mnohé BK zůstává velkou výzvou navrhnout všem mladým svatost jako dosažitelný smysl realizovatelný v každodenním životě.

Mladí svatí a mládí svatých

214. Ježíš zve každého učedníka k úplnému darování života bez lidského kalkulu a spekulace. Svatí přijímají náročnou výzvu a vstupují s pokornou poddajností do následování ukřižovaného a zmrtvýchvstalého Krista. Církev kontempluje v nebi svatosti stále více početnou a zářivou konstelaci dětí, dospívajících a mladých lidí, svatých a blahoslavených, kteří od dob prvních křesťanských komunit přicházejí až k nám. Církev je vzývá jako patrony, a ukazuje je mladým jako orientační bod pro jejich život. Různé BK požadují zúročení svatosti mladých pro výchovu. Sami mladí uznávají, že jsou „přístupnější literatuře života“ než abstraktním teologickým rozpravám (PS, II. část, Úvod). Vzhledem k tomu, že mladí lidé stvrzují, že „stále platné a důležité jsou pro nás i dnes životy svatých“ (PS 15), je důležité předávat je způsobem vhodným pro jejich věk a situaci.

Výhradní místo patří Matce Páně, která jako první žila jako učednice svého milovaného Syna a je vzorem svatosti pro každého věřícího. Ve své schopnosti uchovávat v srdci Boží slovo a rozjímat o něm (srov. Lk 2,19.51) je Maria pro celou církev Matkou a Učitelkou rozlišování.

Je třeba si také připomenout, že vedle „mladých svatých“ je třeba mladým předávat „mladost svatých“. Všichni světci totiž prošli mladým věkem a bylo by užitečné ukázat dnešní mládeži, jakým způsobem světci prožívali čas svého mládí. Bylo by možné takto zachytit mnoho situací mladých lidí, nejednoduchých a nesnadných, kde Bůh je ale přítomný a tajemně aktivní. Boží milost působí skrze křivolaké etapy trpělivého budování svatosti, která uzrává v čase mnoha nečekanými cestami: tato skutečnost může pomoci všem mladým lidem bez výjimky žít naději svatosti, která je vždy možná.

MODLITBA ZA SYNODU

Pane Ježíši,
Tvá církev na cestě k synodě
obrací svůj pohled na všechny mladé lidi světa.

Prosíme Tě, aby s odvahou
vzali do ruky svůj život,
zaměřili se na to, co je nejkrásnější a nejhlubší,
a uchovali si svobodné srdce.

V provázení moudrými a velkodušnými průvodci
jim pomoz odpovědět na povolání,
kterým se obracíš ke každému z nich,
aby naplnili vlastní životní záměr
a dosáhli štěstí.

At' je jejich srdce otevřené velkým snům,
učíš je vnímavé vůči dobru bratří a sester.

Jako milovaný učedník,
at' jsou také oni pod křížem,
aby přijali tvou Matku a dostali ji darem od Tebe.

At' jsou svědky tvého zmrtvýchvstání
a dokážou Tě rozpoznat vedle sebe, živého,
a s radostí at' hlásají, že Ty jsi Pán.

Amen.

(Papež František)